

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Rapportage H1 2021

achmea

Investment Management

Inhoudsopgave

1.	Activiteiten & Ontwikkelingen	03
2.	Inleiding verantwoord beleggen	05
3.	Uitsluitingsbeleid	10
4.	Stembeleid & Corporate Governance	21
5.	Engagement	31
6.	Samenwerking & Collectieve Initiatieven	70
7.	Bijlagen	75

1. Activiteiten & Ontwikkelingen

Nog nadrukkelijker dan voorheen is maatschappelijk verantwoord ondernemen en beleggen een belangrijke thema in onze maatschappij. Dit zien we zowel terug in de groei van onze MVB dienstverlening aan onze klanten alsook door de toenemende wet- en regelgeving op het gebied van MVB. Naast het verlenen van directe MVB dienstverlening, hebben we ons in lopende actuele discussies nadrukkelijk gepresenteerd waarvan enkele hieronder worden toegelicht.

1.1. Aanscherpen van beleid voor fossiele brandstoffen

Achmea IM heeft in het eerste halfjaar de mogelijkheden verkend om het beleid ten aanzien van fossiele brandstoffen verder aan te scherpen. Achmea IM voerde al langere tijd een restrictief beleid voor steenkolen en teerzanden. Hiervoor zijn de normen verder aangescherpt. Ondernemingen worden uitgesloten van beleggingen wanneer meer dan 5% van de omzet van een onderneming afkomstig is aan steenkool- of teerzand gerateerde activiteiten (dit was 30%).

Daarnaast kiest Achmea IM er voor om ook voor de fossiele brandstoffen schalieolie en -gas en Arctische olie en -gas een restrictief beleid te voeren. Ook deze ondernemingen worden uitgesloten wanneer de omzet voor meer dan 5% bestaat uit schalieolie en -gas of uit Arctische olie en -gas gerelateerde activiteiten. Voor de Achmea IM beleggingsfondsen wordt het aangescherpte beleid per 1 september 2021 toegepast.

1.2. Agenderen van aandeelhoudersvoorstellen

Naast het uitoefenen van stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders ook zelf voorstellen indienen. Een bekend voorbeeld hiervan in het aandeelhoudersvoorstel van "Follow This" bij Royal Dutch Shell. In de Verenigde Staten bestaat al langer de mogelijkheid om aandeelhoudersvoorstellen in te dienen en is het relatief makkelijk om een voorstel te agenderen. Een aandeelhoudersvoorstel is een krachtig middel om op de aandeelhoudersvergadering een signaal af te geven aan de onderneming.

Achmea IM heeft samen met Oxfam-VS en ICCR (een internationale beleggersorganisatie) een aandeelhoudersresolutie ingediend voor de jaarvergadering

van Johnson & Johnson. Het voorstel verzocht om meer transparantie wat betreft de prijzen en toegankelijkheid van vaccins (het Janssen vaccin). Uiteindelijk heeft onze resolutie 31.77% van de stemmen gekregen. Dit is een hoog percentage voor een ESG-resolutie. Achmea IM zal dit dan ook gebruiken voor de vervolgesprekken met Johnson & Johnson over dit onderwerp.

1.3. Implementatie van SFDR level 1 en voorbereiding voor level 2

Vanuit de Europese Unie zijn regels opgesteld voor informatie verstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. Deze regels zijn vervat in de *Sustainable Finance Disclosure Regulation* (hierna: SFDR). Het doel van de SFDR is de transparantie over duurzaamheid te vergroten. Hierdoor wordt het voor onder andere deelnemers van pensioenfondsen en participanten in beleggingsfondsen makkelijker om te begrijpen hoe duurzaamheid een rol speelt in een beleggingsproduct of hun pensioenregeling en hoe omgegaan wordt met duurzaamheidsrisico's binnen het beleggingsbeleid.

De eerste belangrijke deadline voor de implementatie was 10 maart 2021. Dit betrof de implementatie van SFDR level 1. Achmea IM heeft voor haar beleggingsfondsen de prospectussen conform de vereisten aangepast en toelichtende teksten op de website geplaatst. De implementatie van SFDR is daarmee nog niet afgerond. De nadere vereisten van de SFDR worden in de loop van 2021 bekend gemaakt en zullen (gedeeltelijk) per 1 januari 2022 moeten worden geïmplementeerd.

1.4. MVB doelstellingen van Achmea IM

Achmea IM heeft in de eerste helft van 2021 MVB-doelstellingen opgesteld voor de beleggingsfondsen. De MVB-doelstellingen liggen in het verlengde van Achmea IM speerpunthema's: klimaat, natuur en milieu, mensenrechten en arbeidsnormen, gezondheid. Wij geven

actieve invulling aan deze thema's via onze MVB-doelstellingen:

1. **Klimaat:** Wij willen dat de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in 2030 50% lager is ten opzichte van 2015.
2. **Natuur en Milieu:** Als belegger dragen wij bij aan een schoon milieu, biodiversiteit en de overgang naar een ecologisch duurzame economie.
3. **Mensenrechten en arbeidsnormen:** Wij beleggen in 2030 alleen nog in beursgenoteerde bedrijven die fundamentele mensen- en arbeidsrechten respecteren, toegespitst op anti-discriminatie, kinderarbeid, leefbaar loon en vakbondsvrijheid.
4. **Gezondheid:** Als belegger dragen wij bij aan een gezonde werk- en leefstijl en aan toegankelijke medicijnen voor iedereen.

Bij elk van deze MVB doelstellingen formuleren we nog nadere concrete doelen en zullen wij deze meten op de voortgang. Op die manier kunnen we duurzame beleggingsoplossingen blijven realiseren, met financieel en maatschappelijk resultaat op lange termijn.

2. Inleiding verantwoord beleggen

Achmea Investment Management beheert beleggingsfondsen waar institutionele beleggers in participeren. Sinds 2008 past Achmea Investment Management MVB-instrumenten toe bij het beheren van het vermogen in deze beleggingsfondsen. In dit verslag leest u de laatste stand van zaken met betrekking tot deze instrumenten en vindt u terug welke activiteiten voor de beleggingsfondsen zijn ondernomen. Beleidsdocumenten en rapportages zijn terug te vinden op de website van Achmea Investment Management.

2.1. Verantwoord beleggen

Achmea IM staat voor een goed en betaalbaar pensioen en is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) bijdraagt aan het realiseren van een goed en betaalbaar pensioen voor huidige en toekomstige generaties. Daarom besteedt Achmea IM waar nodig en mogelijk binnen de fiduciaire verantwoordelijkheid aandacht aan ecologische, sociale en governance (ESG) onderwerpen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen door ondernemingen waarin belegd wordt, speelt een belangrijke rol.

2.2. Uitgangspunten

Voor het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid (hierna MVB-beleid) hanteert Achmea IM de principes van het Global Compact van de Verenigde Naties (UN Global Compact) als uitgangspunt alsook de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (Guiding Principles).

Het UN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (zie bijlagen 7.1) en beslaat vier hoofdthema's:

- Mensenrechten;
- Arbeidsnormen;
- Milieu;
- Anticorruptie.

Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO). Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitvoeren.

De OESO-richtlijnen en Guiding Principles geven naast de vier genoemde thema's richting aan ondernemingsgedrag op de volgende thema's:

- Consumentenbelangen;
- Wetenschap en technologie;
- Mededinging;
- Belastingen.

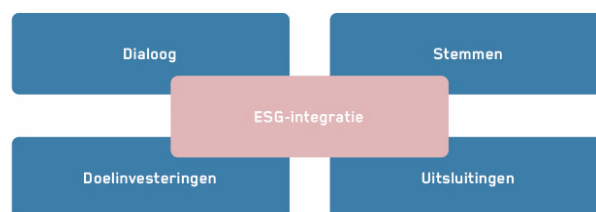
2.3. Instrumenten

Bij het in praktijk brengen van Achmea IM's MVB-beleid, wordt gebruik gemaakt van vijf instrumenten:

1. Uitsluiting van producenten van controversiële wapens en tabak, ondernemingen die op structurele wijze principes van het UN Global Compact schenden, landen die vallen onder de sanctiewet 1977 en het voert tevens een restrictief beleid ten aanzien van steenkolen, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctisch olie en gas;
2. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
3. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
4. Doelinvesterings (Green Bonds);
5. ESG-integratie in beleggingsprocessen.

FIGUUR 2.3.1

MVB-INSTRUMENTEN ACHMEA IM

2.4. Transparantie en verantwoording

Transparantie is onafscheidelijk verbonden aan een goed MVB-beleid. Achmea IM rapporteert daarom tweemaal per jaar over hoe zij de afgelopen periode invulling gaf aan het MVB-beleid. Ook rapporteert Achmea IM over de wijze waarop instrumenten zijn ingezet op sociale, governance en milieuthema's. Daarnaast geven wij inzicht in ons stemgedrag via een vote disclosure system. De rapportages en het systeem zijn toegankelijk via de website van Achmea IM. Ook staan de volgende documenten op website:

1. Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen;
2. Engagement Guidelines;
3. Achmea IM Stembeleid;
4. Uitsluitingslijst landen en ondernemingen.

2.5. Scope van rapportage

Het verantwoord beleggen beleid is van toepassing op de Achmea IM beleggingsfondsen. In deze rapportage is verantwoording afgelegd voor het in de beleggingsfondsen gevoerde MVB- beleid. Daarnaast voert Achmea IM een aantal beleggingsfondsen die fund-of-funds zijn. Op deze fondsen is het MVB-beleid van externe vermogensbeheerder van toepassing. In bijlagen 7.5 vindt u een overzicht van de Achmea IM beleggingsfondsen.

2.6. Due diligence

Door onze beleggingsfondsen te screenen identificeren wij (potentiële) negatieve impact op de samenleving en het milieu. Dit zijn de belangrijkste (potentiële) ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending.

De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving en/of het milieu. De thematische aandachtgebieden van Achmea IM zijn mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Wanneer er een (potentiële) negatieve impact wordt geïdentificeerd, gaan wij de dialoog aan met de onderneming. Als na verloop van tijd blijkt dat een onderneming geen progressie maakt in het voorkomen/verhelpen van de negatieve impact, gaan wij over tot het uitsluiten van de onderneming. Daarnaast is een aantal ondernemingen al op voorhand uitgesloten in verband met structurele schendingen en het niet opstaan voor dialoog om de schending op te heffen. De resultaten van de due diligence

screening en de actie die is ondernomen staan vermeld in onderstaande tabel:

TABEL 2.6.1

Per 30-6-2021	Aantal ondernemingen uitgesloten op normatieve gronden	Nieuw normatieve dialogen H1 2021
Mensenrechten	21	7
Arbeidsnormen	3	2
Milieu	5	5
Anti-corruptie	0	1

In hoofdstuk 3.4 van dit MVB halfjaarverslag is terug te vinden welke ondernemingen zijn uitgesloten en is tevens aangegeven op basis van welke norm en schending dit plaatsvond. In hoofdstuk 5 van dit MVB-halfjaarverslag staat de voortgang van het normatieve engagement programma vermeld. In hoofdstuk 5.2 staan per thematisch aandachtsgebied de namen vermeld van de ondernemingen waarmee de dialoog is gestart.

2.7. ESG Integratie

Achmea IM hecht waarde aan ESG-informatie. Voor de beheerde beleggingsfondsen wordt daar waar mogelijk ESG-informatie op een systematische en consistente manier geïntegreerd in de beleggingsprocessen. Het inzichtelijk maken van ESG-risico's dient bij te dragen aan het maken van beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen.

Aandelen

Binnen het kwantitatieve (factor) beleggingsproces voor aandelen heeft ESG-integratie een plek binnen de factor kwaliteit. De factor kwaliteit kwam als meeste geschikte factor naar voren na uitvoerig testen van verschillende ESG-integratie scenario's. Voor alle ondernemingen worden ESG risico's en kansen met gebruikmaking van MSCI ESG Research inzichtelijk gemaakt. Het meewegen van deze informatie van ondernemingen ten aanzien van enerzijds risicoblootstelling en anderzijds door het management van de onderneming ingevoerde beheersmaatregelen blijkt zich het beste te laten vangen in de factor kwaliteit. ESG-integratie is daarmee toegepast op alle intern beheerde aandelenstrategieën.

Bedrijfsobligaties

Bij het beheer van het Achmea IM Euro Investment Grade Credits Fonds past Achmea IM op structurele wijze een ESG-integratiestrategie in het beleggingsproces toe. Voor alle ondernemingen worden ESG risico's en kansen met gebruikmaking van MSCI ESG Research inzichtelijk gemaakt. Binnen het beleggingsproces wordt vervolgens een gedetailleerde analyse gemaakt van de ESG risico-opslag die de issuer voor de uitgegeven obligatielening zou moeten bieden. Dit gebeurt naast de reguliere kredietwaardigheids-

en andere relevante economische criteria. Op basis van deze gedetailleerde analyses van risico-opslagen wordt bepaald in welke mate een issuer/lening een aantrekkelijke vergoeding biedt voor gelopen risico's. Deze informatie vormt de basis voor de beleggingsbeslissingen.

Staatsobligaties

Voor het Achmea IM EMU staatsobligatiefonds worden bestuurlijke, milieu en sociale risico's waar van toepassing en relevant meegewogen in kwantitatieve en kwalitatieve landenanalyses. In de bepaling van het risico of een land de uitgeleende hoofdsom en bijhorende rente volledig en op tijd terug kan betalen, zijn ESG risico's dus meegewogen. Bij het identificeren van deze risico's maken de Achmea IM portefeuillemanagers gebruik van ESG landenanalyses van een onafhankelijke dataleverancier: MSCI ESG Research.

Achmea IM werkt continu aan verbeteringen van het ESG-integratieproces. Zo is in de afgelopen periode een uitgebreide studie uitgevoerd naar de effecten van verschillende ESG-pijlers op de credit spreads van staatsobligaties. De opgedane kennis wordt geïntegreerd in het beleggingsproces.

Green Bonds (doelinvesterings)

Het Achmea IM Green Bond Fund belegt wereldwijd hoofdzakelijk in kwalitatief hoogwaardige, groene staats- en bedrijfsobligaties. Green bonds zijn obligaties uitgegeven door (semi)-overheden, internationale instellingen of ondernemingen. De opbrengsten worden gebruikt om projecten en activiteiten met een aantoonbaar positief effect op het milieu en klimaat of om effectieve oplossingen voor klimaatbescherming te (her)financieren. Meer specifiek (her)financieren green bonds projecten gericht op energie-efficiëntie, schoon vervoer en milieuvriendelijke technologieën (waaronder wind- en zonne-energie). Ook projecten voor het weerbaarder maken van infrastructuur en de leefomgeving tegen de fysieke gevolgen van klimaatverandering komen in aanmerking voor (her)financiering.

Green bonds hebben dezelfde karakteristieken als gewone, grijze obligaties. Ze hebben een soortgelijk rendement, hetzelfde kredietrisico en een vergelijkbare liquiditeit. Het verschil is dat met green bonds milieuvriendelijke projecten worden gefinancierd. Achmea IM gebruikt een eigen onafhankelijk raamwerk om vast te stellen dat de opbrengsten van green bonds ook echt worden aangewend voor groene projecten. Dit raamwerk is geënt op de internationale richtlijnen Green Bond Principles en de Climate Bonds taxonomie van het Climate Bonds Initiative.

De Green Bond Principles zien toe op het proces waarmee green bonds naar de markt worden gebracht en omvatten:

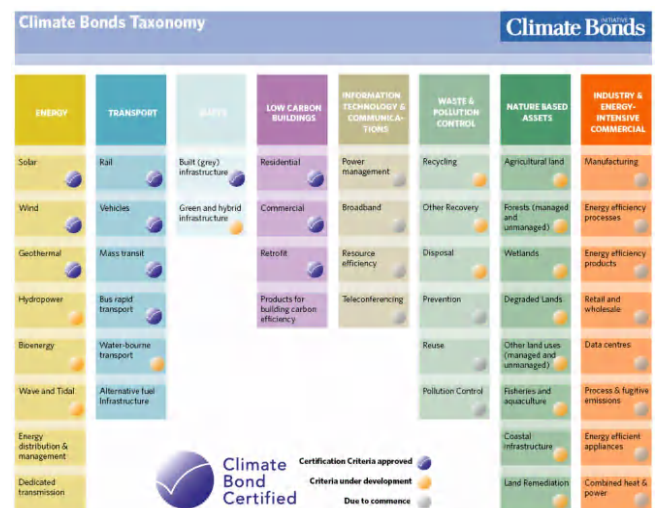
- Principes rondom het gebruik van het opgehaald kapitaal;
- Principes rondom het proces van projectbeoordeling en -selectie;
- Principes rondom het beheer van opgehaald kapitaal;
- Principes rondom verslaglegging.

In onze beoordeling besteden we expliciet aandacht aan de mate waarin een green bond past in de algemene strategie van de uitgevende instelling.

De taxonomie van het Climate Bonds Initiative dient als kader bij het beoordelen van gefinancierde projecten en moet bijdragen aan het vertrouwen dat de met de opbrengsten gefinancierde projecten een aantoonbaar positief effect op het milieu of klimaat hebben.

FIGUUR 2.7.1

TAXONOMIE CLIMATE BONDS INITIATIVE¹

Naast het green bond funds beleggen we ook in green bonds in de creditfondsen. Figuur 2.6.1 geeft inzicht in de allocatie per 30-06-2021.

TABEL 2.7.1 ALLOCATIE % GREEN BONDS

Fonds	%
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	10,13%
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	4,83%
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	10,83%

¹ Bron: Climate Bonds Initiative⁷

Meten CO₂-voetafdruk van de beleggingsfondsen

Achmea IM besteedt speciaal aandacht aan risico's rond klimaatverandering. Dit vanuit het besef dat klimaatverandering en de noodzakelijke overgang naar een koolstofarme economie de waarde van beleggingen negatief kunnen beïnvloeden. Als onderdeel van haar klimaatstrategie heeft Achmea IM de CO₂-voetafdruk van de aandelen en bedrijfsobligatiefondsen, zie tabel 2.6.2.

Methodiek en maatstaf voor meten CO₂-voetafdruk

Voor het berekenen van een CO₂-voetafdruk zijn er diverse maatstaven en methodes voorhanden. Op hoofdlijnen zijn de methodes onder te verdelen in:

1. Methodes gericht om blootstelling aan absolute CO₂-emissies (de som van de scope 1,2 en 3 emissies) inzichtelijk te maken;
2. Methodes gericht om blootstelling aan CO₂-intensiteit (bijvoorbeeld de ratio tussen de CO₂-emissies en de omzet van een onderneming) inzichtelijk te maken.

Achmea IM maakt voor het aandelenfonds zowel de absolute CO₂-emissies per miljoen euro geïnvesteerd vermogen als de CO₂-intensiteit inzichtelijk. Voor de absolute voetafdruk worden CO₂-emissies toegewezen aan de portefeuille op basis van een eigenaarschap. Als het fonds 1 procent van de totale marktkapitalisatie van een bedrijf bezit, dan wordt 1 procent van de broeikasgasemissies toegekend aan de CO₂-voetafdruk van de portefeuille. De CO₂-intensiteit wordt bepaald op basis van de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit van de portefeuille- of benchmarkgewichten ('weighted average carbon intensity'). Deze maatstaf kan eenvoudiger toegepast worden in verschillende beleggingscategorieën omdat deze niet afhankelijk is van eigenaarschap. Deze

laatste maatstaf hanteert Achmea IM ook om de CO₂-intensiteit van het bedrijfsobligatiefonds inzichtelijk te maken.

Focus op scope 1 en scope 2 CO₂-emissies

Op basis van het Greenhouse Gas (GHG) Protocol zijn de bronnen voor CO₂-emissie per onderneming onderverdeeld in drie 'scopes' (reikwijdtes). Scope 1 en 2 emissies hebben betrekking op emissies waar een onderneming direct voor verantwoordelijk is en indirecte broeikasgasemissies door verbruik van gekochte elektriciteit, warmte of stoom. Scope 3 emissies dekken alle indirecte emissies als gevolg van de activiteiten van een onderneming.

Achmea IM baseert de berekeningen voor de CO₂-voetafdruk op scope 1 en scope 2 CO₂-emissies. Achmea IM signaleert dat scope 3 CO₂-emissies nog onvoldoende en op verschillende manieren door bedrijven worden gerapporteerd. De kwaliteit van deze gegevens is daardoor van een lager niveau. Ook leiden deze scope 3 CO₂-emissies tot dubbelstellingen in de voetafdruk. Achmea laat de scope 3 CO₂-emissies daarom voorlopig buiten beschouwing.

Bron en reikwijdte van CO₂-data

Voor de berekening van de voetafdruk is gebruik gemaakt van CO₂-data van MSCI ESG Research. Voor de aandelenportefeuilles van Achmea IM zijn deze CO₂-data voor ruim 98% gebaseerd op door de ondernemingen gerapporteerde CO₂-data over 2019. Voor de bedrijfsobligatieportefeuille betreft dit ruim 60%. Beleggingen waar op het moment van berekenen geen CO₂-data beschikbaar waren, hebben een CO₂-voetafdruk toegewezen gekregen gelijk aan die van het gemiddelde van de portefeuille.

TABEL 2.7.2 ESG KARAKTERISTIEKEN ACHMEA IM BELEGGINGSFONDSEN PER 30-06-2021

	Portefeuille CO ₂ -emissies	Benchmark CO ₂ -emissies	Vershil	Portefeuille CO ₂ -intensiteit	Benchmark CO ₂ -intensiteit	Vershil
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	83,78	71,39	17,4%	107,63	131,69	-18,3%
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	-	-	-	37,70	70,41	-46%
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	104,34	71,39	46,62%	87,67	131,69	-33,4%
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	-	-	-	120,80	100,32	20,42%
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	-	-	-	35,3	62,86	-44%
Achmea IM Global Defensive Equity Fonds	34,05	71,39	-52,3%	85,37	131,69	-35,2%

3. Uitsluitingsbeleid

Er kunnen uiteenlopende redenen zijn voor een institutionele belegger om op voorhand niet te willen beleggen in bepaalde ondernemingen of landen. Zo kan men ervoor kiezen om niet te beleggen in ondernemingen die ongewenst gedrag vertonen of ondernemingen die controversiële producten produceren. Wanneer een onderneming betrokken is bij een controversieel product, veelal een kernactiviteit van de onderneming, is het toepassen van een engagementbeleid niet reëel. Het is immers lastig de onderneming over te halen een ander product te produceren. Achmea IM past in dat geval een uitsluitingsbeleid toe. Daarnaast kunnen ondernemingen die op structurele wijze met hun gedrag internationale normen over mensenrechten, milieu, arbeidsnormen of corruptie schenden en bij achterblijvende engagementresultaten worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hierbij vormen de principes van het UN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen het uitgangspunt. Het uitsluitingsbeleid van Achmea IM richt zich op vier criteria, namelijk producenten van controversiële wapens, tabak, structurele schenders van internationale gedragsnormen en landen waaraan internationale sancties zijn opgelegd.

3.1. Controversiële Wapens

3.1.1. Definitie controversiële wapens

Voor Achmea IM zijn wapens controversieel wanneer deze wapens onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie. Wij zien ons uitsluitingsbeleid op controversiële wapens dan ook als onderdeel van ons **mensenrechtenbeleid**. In de praktijk gaat het om de volgende wapens:

1. Nucleaire wapens;
2. Biologische wapens;
3. Chemische wapens;
4. Antipersoonsmijnen;
5. Clustermunitie.

Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt Achmea IM aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Het volledige uitsluitingsbeleid kunt u terugvinden op de website.

3.1.2. Vaststellen uitsluitingen

De beleggingsfondsen beleggen direct wereldwijd in aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij gaat het enkel om financiële markten die ontwikkeld zijn, dus er wordt niet in opkomende markten belegd. Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op deze beleggingen. Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt, leidt dit tot uitsluiting.

3.1.3. Uitsluiting controversiële wapens

Verbod beleggen in clustermunitie

Met betrekking tot het verbod tot beleggen in clustermunitie heeft de AFM geïnventariseerd welke ondernemingen per 1 januari 2021 voldoen aan de criteria geformuleerd in artikel 21a Besluit Marktmissbruik. Uit deze inventarisatie blijkt dat de vier beursgenoteerde ondernemingen volgens tabel 3.1.3.1 in ieder geval onder de wettelijke definitie van een ‘verboden onderneming’ als bedoeld in artikel 21a Besluit Marktmissbruik vallen.

TABEL 3.1.3.1 INDICATIEVE AFM LIJST PER 1 JANUARI 2021¹

Onderneming	Land	Clustermunitie
Hanwha Corporation *	Zuid-Korea	ja
Poongsan Corporation	Zuid-Korea	ja
Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.	China	ja
LIG Nex1 Co Ltd.	Zuid-Korea	ja

¹ Bron: Achmea Investment Management & "Indicatieve AFM Lijst"

* Hanwha Corporation ('Hanwha') staat nu reeds enkele jaren op de lijst. Hanwha heeft op 30 juli 2020 echter publiekelijk bekendgemaakt (met name door een afname van buitenlandse investeringen) haar clustermunitietak af te splitsen. De activiteiten worden ondergebracht in een aparte zelfstandige onderneming (Korean Defense Industry) met eigen ontwikkel- en productiecapaciteiten. Hanwha heeft de afsplitsing van haar clustermunitietak vooralsnog niet afgerond.

Veranderingen in de uitsluitingslijst

Screening van het beleggingsuniversum op basis van onderzoeksgegevens van ISS ESG leiden tot een vijftal wijzigingen in de uitsluitingslijst. Engility Holdings Inc is niet langer betrokken bij de productie, ontwikkeling of onderhoud van nucleaire wapens en is daarom weer toegelaten tot het belegbare universum. Vier ondernemingen zijn toegevoegd aan de uitsluitingslijst, aangezien is vastgesteld dat zij betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling of onderhoud van nucleaire wapens. Zie alle wijzigingen in de uitsluitingslijst in tabel 3.1.3.2.

TABEL 3.1.3.2 VERANDERINGEN CONTROVERSIËLE WAPENS¹

Onderneming	Land	Status
Morgan Sindall Group plc	Verenigde Koninkrijk	Toegevoegd
MTAR Technologies Ltd.	India	Toegevoegd
Spirit AeroSystems Holdings, Inc.	Verenigde Staten	Toegevoegd
Wartsila Oyj Abp	Finland	Toegevoegd
Engility Holdings Inc	Verenigde Staten	Verwijderd

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

Zie onderstaand de actuele uitsluitingslijst voor ondernemingen die betrokken zijn bij controversiële wapens:

- AECOM
- Aerojet Rocketdyne Holdings Inc
- Airbus Group SE
- Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.
- Aryt Industries Ltd
- Babcock International Group PLC

- BAE Systems PLC
- Bharat Dynamics Limited
- Boeing Co/The
- Booz Allen Hamilton Holding Corp
- Brookfield Asset Management Inc. Class A
- Brookfield Business Partners L.P.
- BWX Technologies Inc
- CACI International Inc
- China Shipbuilding Industry Co., Ltd.
- Cohort PLC
- Constructions Industrielles de la Mediterranee SA
- Elbit Systems Ltd
- Fluor Corp
- Fortive Corp.
- General Dynamics Corp
- GP Strategies Corp
- Hanwha Corp
- Hitachi Zosen Corp
- Honeywell International Inc
- Huntington Ingalls Industries Inc
- Jacobs Engineering Group Inc
- KBR, Inc.
- Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
- L3Harris Technologies Inc
- Larsen & Toubro Ltd
- Leidos Holdings Inc
- Leonardo SpA
- LIG Nex1 Co., Ltd.
- Lockheed Martin Corp
- Lumibird
- Moog Inc
- Morgan Sindall Group plc
- Motovilihinskie zavody PAO
- MTAR Technologies Ltd.
- Northrop Grumman Corp
- Poongsan Corp
- Poongsan Holdings Corp
- Premier Explosives Ltd
- Rolls-Royce Holdings PLC
- S&T Dynamics Co Ltd
- S&T Holdings Co Ltd
- Safran SA
- Sandhar Technologies Ltd.
- Science Applications International corp
- Serco Group PLC
- SGL Carbon SE
- Solar Industries India Ltd.
- Spirit AeroSystems Holdings, Inc.
- Steel Partners Holdings LP
- Textron Inc
- Thales SA
- Ultra Electronics Holdings PLC
- Walchandnagar Industries Ltd
- Wartsila Oyj Abp

Per 1 juli 2021 is geen van de ondernemingen in het beleggingsuniversum betrokken bij de productie van biologische- en/of chemische wapens.

3.2. Tabaksproducenten

3.2.1. Definitie tabaksproducenten

Achmea IM heeft besloten dat het beleggen in producenten van tabak niet past binnen de uitgangspunten van ons **gezondheidsbeleid**. De consequentie hiervan is dat tabaksbeleggingen niet in de beleggingsfondsen van Achmea IM voorkomen. Achmea IM maakt de keuze om alle producenten van rookwaar van het beleggingsuniversum uit te sluiten. Wederverkopers van rookwaren, zoals supermarkten, tankstations en luchtvaartmaatschappijen worden niet uitgesloten van het beleggingsuniversum.

3.2.2. Vaststellen uitsluitingen

De beleggingsfondsen beleggen direct wereldwijd in aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij gaat het enkel om financiële markten die ontwikkeld zijn, dus er wordt niet in opkomende markten belegd. Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op deze beleggingen. Op basis van GICS-classificatiecodes stellen wij vast welke ondernemingen als rookwarenproducenten worden aangemerkt. Twee maal per jaar screenen wij het beleggingsuniversum op dit criterium. Ondernemingen die zijn aangemerkt als rookwarenproducenten plaatsen wij op de geactualiseerde uitsluitingslijst. Eventueel aanwezige holdings in tabaksproducenten verkopen wij. Portefeuillemanagers mogen geen nieuwe holdings aankopen van uitgesloten ondernemingen zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat.

Er hebben zich een zestal wijzigingen voorgedaan in het beleggingsuniversum ten opzichte van de voorgaande screening. De onderneming Tong Jie Ltd is verwijderd van de uitsluitingslijst. Vijf ondernemingen zijn toegevoegd aan de uitsluitingslijst, namelijk: Compania de Distribucion Integral Logista Holdings SAU, RLX Technology, Inc., Scandinavian Tobacco Group A/S, Smoore International Holdings Ltd. en Turning Point Brands, Inc.

Binnen het beleggingsuniversum zijn per 1 juli 2021 de volgende ondernemingen aanmerkt als tabaksproducent².

- 22nd Century Group Inc
- Adris Grupa DD
- Al Eqbal Co for Investment PLC
- Alliance One International Inc
- Altria Group Inc
- Asenovgrad Tabac AD-Asenovgrad
- British American Tobacco Malaysia Bhd
- British American Tobacco PLC
- Bulgartabac Holding AD
- Coka Duvanska Industrija AD Coka
- Compania de Distribucion Integral Logista Holdings SAU
- Duvanski Kombinat AD Podgorica
- Eastern Tobacco
- Electronic Cigarettes International Group Ltd
- Fabrika Duhana Sarajevo DD Sarajevo
- Fabrika Duvana AD Banja Luka
- Godfrey Phillips India Ltd
- Golden Tobacco Ltd
- Gotse Delchev Tabac AD-Gotse Delchev
- Gudang Garam Tbk PT
- Hrvatski Duhani DD
- Huabao International Holdings Ltd
- Imperial Brands PLC
- ITC Ltd
- Japan Tobacco Inc
- Karelia Tobacco Co Inc SA
- Khyber Tobacco Co Ltd
- Kothari Products Ltd
- KT&G Corp
- Mount TAM Biotechnologies Inc
- Ngan Son JSC
- NTC Industries Ltd
- Pazardzhik BTM AD Pazardzhik
- Philip Morris International Inc
- PTFC Redevelopment Corp
- RLX Technology, Inc.
- Scandinavian Tobacco Group A/S
- Shanghai Industrial Holdings Ltd
- Shumen-Tabac AD-Shumen
- Sinnar Bidi Udyog Ltd
- Slantse Stara Zagora- BT AD
- Smokefree Innotec Inc
- Smoore International Holdings Ltd.
- Societe Ivoirienne des Tabacs SA
- Strumica Tabak AD Strumica
- Swedish Match AB

² Bron: Achmea Investment Management, Bloomberg

- Tabak ad Nis
- TSL Ltd/Zimbabwe
- Turning Point Brands, Inc.
- Union Tobacco & Cigarette Industries
- Universal Corp/VA
- Vector Group Ltd
- VST Industries Ltd
- Wismilak Inti Makmur Tbk PT

3.3. Thermisch steenkool en teerzanden

3.3.1. Definitie thermisch steenkool en teerzanden

Achmea IM ziet de schade en overlast door klimaatverandering toenemen. Binnen haar eigen beleggingsportefeuille sluit Achmea IM daarom de meest vervuilende kolenbedrijven uit. Achmea IM belegt niet meer in bedrijven die meer dan 30% van hun omzet halen uit kolen of uit de winning van olie uit teerzanden. We willen bijdragen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige samenleving. Investeren in deze kolenbedrijven en verwerkers van teerzand past daar niet bij.

Teerzanden

Teerzanden hebben de hoogste klimaatimpact van alle vormen van olieproductie. Ten opzichte van conventionele winningsmethoden kost het 2 tot 3 keer meer energie om de olie uit de grondlagen te filteren. Bij de winning van olie uit teerzand komen meer kankerverwekkende stoffen vrij dan bij conventionele winning. Tot slot hebben teerzanden ook een negatieve impact op de thema's Milieu en Natuur. Grote gebieden ongerept bos moeten wijken voor de open mijnen, die tot 80 meter diep kunnen worden.

Thermisch steenkool

Achmea IM geeft in haar beleid prioriteit aan de sectoren waar wij de meeste impact op klimaatverandering kunnen maken. Met 30% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen zijn kolen de meest vervuilende fossiele brandstof. Kolen worden voornamelijk gebruikt voor elektriciteitsopwekking, waardoor 27% van de CO₂ uitstoot wordt veroorzaakt.

3.3.2. Vaststellen uitsluitingen

Aan de hand van MSCI ESG data is vastgesteld of ondernemingen op basis van omzetcijfers een blootstelling van meer dan 30% hebben naar thermisch steenkool en

teerzanden gerelateerde activiteiten. Wanneer het meer dan 30% is overschrijdt de onderneming de in het beleid gedefinieerde ondergrens van 'direct uitsluiten'.

Per 1 juli 2021 zijn de volgende ondernemingen uitgesloten³:

- Aboitiz Power Corp
- Adaro Energy Tbk Pt
- AES Corporation
- AES Gener S.A.
- AGL Energy Limited
- ALBIOMA SA
- Alliance Resource Operating Partners, L.P.
- Alliant Energy Corp
- Ameren Corporation
- ARCH RESOURCES, INC.
- Athabasca Oil Corporation
- Banpu Pcl
- Bukit Asam Tbk
- Canadian Natural Resources Limited
- Cenovus Energy Inc.
- China Coal Energy Co Ltd
- China Coal Energy Company Limited
- China Power International Develop
- China Resources Power Holdings Co Ltd
- China Shenhua Energy Co Ltd
- China Shenhua Energy Company Limited
- Chugoku Electric Power Co., Inc.
- Cloud Peak Energy Resources Llc
- Coal India
- Consol Energy Inc.
- Datang Internatnl Power Generation Co
- Electric Power Development Co., Ltd.
- ELECTRICITY GENERATING PUBLIC COMPANY LIMITED
- Eskom Holdings Soc Limited
- Evergy, Inc.
- Exxaro Resources Ltd
- Foresight Energy Llc
- GD Power Development Co Ltd
- GEO Energy Resources Ltd
- Glow Energy Pcl
- HK Electric Investments & Hk Electric Investments Ltd.
- Hokuriku Electric Power Company
- Huadian Power International Corp Ltd
- Huadian Power International Corporation Limited
- Huaneng Power International Inc
- Huaneng Power International, Inc.
- Inner Mongolia Mengdian Huaneng Thermal Power Corporation Limited
- Inner Mongolia Yitai Coal Co Ltd
- MEG Energy Corp.
- MGE ENERGY, INC.
- NEW HOPE CORPORATION LIMITED
- NRG Energy, Inc.
- Origin Energy Limited
- Peabody Energy Corporation

³ Per 1 september 2021 is het aangescherpte beleid ten aanzien van steenkolen, teerzanden, schalieolie en -gas en Arctische olie en -gas van toepassing. Deze lijst is terug te vinden op <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/mvb/documentatie-mvb>

- PGE POLSKA GRUPA ENERGETYCZNA SPOLKA AKCYJNA
- PPL Corporation
- PT Perusahaan Listrik Negara (Persero)
- SDIC Power Holding
- Shaanxi Coal Industry Co Ltd
- Shanghai Datun Energy Resources Co., Ltd.
- Shanxi Lu'An Env.Energy Dev.Co.Ltd
- Shenzhen Energy Group Co Ltd
- Suncor Energy Inc.
- Tata Power Co Ltd
- Tenaga Nasional Bhd
- The Okinawa Electric Power Company, Incorporated
- Tohoku Electric Power Company, Incorporated
- TransAlta Corporation
- United Tractors Tbk Pt
- Washington H. Soul Pattinson And Co. Ltd.
- WHITEHAVEN COAL LIMITED
- Yang Quan Coal Industry (Group) Co., Ltd.
- Yanzhou Coal Mining Co Ltd
- Yanzhou Coal Mining Company Limited
- Zhejiang Zheneng Electric Power

3.4. Normschendingen

3.4.1. Schenders van internationale normen

Naast producenten van controversiële wapens, tabak en fossiele brandstoffen, vindt Achmea IM ook dat ondernemingen die op grove en structurele wijze internationaal breed gedragen normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie schenden, moeten worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hiervoor hanteert Achmea IM een aantal belangrijke raamwerken als uitgangspunt, namelijk het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. De OESO-richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's ook de volgende thema's: consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De UN Guiding Principles geven handvatten voor overheden en ondernemingen hoe mensenrechtenschendingen in de praktijk te voorkomen, te adresseren en te mitigeren.

3.4.2. Vaststelling uitsluitingen

De beleggingsfondsen beleggen direct wereldwijd in aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij gaat het enkel om ontwikkelde markten. Er wordt niet direct in opkomende markten belegd. Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op de directe beleggingen.

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij structurele schendingen van internationale normen. Leidraad hierbij zijn de principes van het UN Global Compact op het vlak van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anticorruptie. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum.

Wanneer het onderzoeksbureau heeft geverifieerd dat een onderneming een schending pleegt op één van

bovengenoemde principes leidt dit tot verdere analyse van de onderneming door de Beheerder van het beleggingsfonds. Omdat een schending snel kan ontstaan, maar ook weer snel kan worden opgeheven, komen alleen de structurele schenders van principes in aanmerking voor uitsluiting. Achmea IM stelt dat een schending structureel is wanneer deze ten minste 24 aaneengesloten maanden heeft plaatsgevonden. Zolang dit niet het geval is, heeft het aangaan van de dialoog met de onderneming (engagement) de voorkeur. Uitsluiten in deze fase zou voorbarig zijn.

Na vaststelling van de lijst van structurele schenders bepaalt de Beheerder of de ondernemingen worden aangehouden, uitgesloten dan wel op een watchlist geplaatst worden. Dit besluit wordt genomen op basis van onderstaande criteria:

1. de houding van de onderneming ten aanzien van de schending en de bereidheid het gesprek met aandeelhouders aan te gaan (constructief/niet-constructief);
2. de ontwikkelingen t.a.v. de casus en door de onderneming gemaakte stappen om een schending (deels) op te heffen (positief/neutral/negatief);
3. de ernst van de schending: sommige schendingen beïnvloeden complete bevolkingsgroepen, andere niet (hoog/middel);
4. de sterkte van de casus waarbij wordt gekeken naar reeds gedane uitspraken van nationale of internationale gezaghebbende instanties (sterk/neutral/zwak).

Aan de hand van informatie over deze criteria vormt de Beheerder zich een beeld van de ontwikkelingen en ernst van de schending en wordt al dan niet overgegaan tot uitsluiting van de onderneming voor de aandelen- en vastrentende waardenfondsen.

Beleggingen in uitgesloten ondernemingen worden verkocht. Geen nieuwe aandelen of obligaties worden aangekocht zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat. Bij een geverifieerde opheffing van de schending zal de onderneming van de uitsluitingslijst worden verwijderd.

3.4.3. Uitsluiting structurele normschenders

Per 1 juli 2021 zijn wereldwijd 28 ondernemingen voor beleggingen uitgesloten van het relevante beleggingsuniversum vanwege structurele schendingen van internationaal breed geaccepteerde normen. Zie tabel 3.4.3.1 voor het volledige overzicht.

TABEL 3.4.3.1 UITSLUITINGSLIJST STRUCTURELE NORMSCHENDERS PER 1 JULI 2021¹

Onderneming	Norm	Schending
Altice Europe		Recht op zelfbeschikking
Altice Financing SA		Recht op zelfbeschikking
Altice Finco SA		Recht op zelfbeschikking
Altice Luxembourg SA		Recht op zelfbeschikking
B Communications LTD		Recht op zelfbeschikking
Bank Hapoalim		Recht op zelfbeschikking
Bank Leumi Le-Israel		Recht op zelfbeschikking
Bezeq The Israeli Telecom Co		Recht op zelfbeschikking
CELLCOM ISRAEL		Recht op zelfbeschikking
Centrais Eletricas Brasileiras S.A.- Eletrobras		Recht op zelfbeschikking
Centrais Eletricas Brasileiras SA- Eletrobras Pfd B		Recht op zelfbeschikking
Companhia Energetica de Minas Gerais- CEMIG		Rechten van inheemse volken
Enbridge, Inc.		Rechten van inheemse volken
Energy Transfer LP / Energy Transfer Operating LP		Rechten van inheemse volken
Export-Import Bank of India		Milieuvuiling
Harel Insurance Investments & Financial Services Ltd.		Recht op zelfbeschikking
NTPC Ltd		Milieuvuiling
Marathon Petroleum Corp.		Rechten van inheemse volken
Mizrahi-Tefahot Bank		Recht op zelfbeschikking
Partner Communications Co. Ltd / PARTNER COMMU ADR		Recht op zelfbeschikking
Phillips 66 / Phillips 66 Partners LP		Rechten van inheemse volken
POSCO / POSCO ADR		Obstructie vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
Power Construction Corporation of China, Ltd		Milieuvuiling
Station Casinos LLC		Obstructie vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
Sumitomo Chemical Co		Milieuvuiling
Sunoco Logistics Partners Operations LP		Rechten van inheemse volken
Syngenta AG		Milieuvuiling
Vale S.A. / Vale SA Pfd A		Recht op zelfbeschikking
XPO Logistics		Arbeidsomstandigheden

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

Nieuw toegevoegde ondernemingen op de uitsluitingslijst

Cellcom & Partner Communications Co. Ltd.

Cellcom Israel Ltd. en Partner Communications Co. Ltd. hebben nog niet aangetoond hoe haar telecommunicatiediensten naar en binnen de bezette gebieden in overeenstemming zijn met de verwachtingen ten aanzien van Responsible Business Conduct, een kernbegrip uit de OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen. Beslissingen die door de Verenigde Naties, het Internationaal Gerechtshof en de VN-Veiligheidsraad zijn vrijgegeven, stellen dat de nederzettingen in strijd zijn met het internationaal humanitair recht. De Israëlische regering beweert echter dat de aanwezigheid van Israël in de gebieden niet illegaal is en heeft haar sterke banden met het gebied benadrukt. Een VN-werkgroep heeft echter vastgesteld dat "ondernemingen die zaken doen of willen doen in, of verbonden zijn met, de Israëlische nederzettingen in de OPT (bezette Palestijnse gebieden), moeten kunnen aantonen dat zij de voortzetting van een internationale illegaliteit niet steunen en ook niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten". Beide ondernemingen kunnen dit niet naar behoren aantonen.

Posco

POSCO is door twee rechtbanken veroordeeld voor het inperken van de vakbondsvrijheid en daarmee is het een duidelijk geverifieerde casus. ISS ESG stelt bovendien dat POSCO ondanks de voorvallen en uitspraken van de rechters nog steeds dient aan te tonen dat zij de vakbondsvrijheid van hun medewerkers respecteren in lijn met internationaal gestelde normen.

Station Casinos

Station Casinos wordt sinds 2012 in verband gebracht met het inperken van vakbondsvrijheid en recentelijk opnieuw met het schenden van arbeidsnormen. De beschuldigingen van het inperken van vakbondsvrijheid zijn tweemaal bevestigd door een rechtbank. Station Casinos heeft bovendien niet gereageerd op vragen van ISS ESG omtrent deze kwesties.

Power Construction Corporation of China, Ltd.

PowerChina is betrokken bij de bouw van een dam die volgens UNESCO verhoogd risico heeft op negatieve impact op een aangelegen UNESCO Werelderfgoed locatie en waarbij geen gedegen milieu-impactanalyse uitgevoerd is die aan aanvaardbare standaarden voldoet. PowerChina is tot op heden niet ingegaan op pogingen van ISS ESG om een dialoog op te zetten.

Ondernemingen waarvoor structurele schending is opgeheven

Op basis van de screening is vastgesteld dat onderstaande onderneming niet langer als structurele normschender aangemerkt wordt. Conform procesafspraken wordt deze onderneming weer toegevoegd aan het beleggingsuniversum.

Cintas Corporation

Cintas heeft voldaan aan de eisen van de Amerikaanse National Labor Relations Board (NLRB) met betrekking op vakbondsvrijheid en heeft de misleidende berichten waarin werknemers werden gewaarschuwd voor de gevaren van vakbondsvorming van haar officiële websites verwijderd.

3.4.4. Uitsluiting landen

Landen worden op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze schenden;
- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het uitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977. Achmea IM hanteert de Sanctiewet 1977 als signaalfunctie om te bepalen of landen voldoen aan bovenstaande uitgangspunten en in aanmerking komen voor uitsluiting op voorhand.

Selectiebeleid

Achmea IM stelt eisen aan landen wat betreft duurzaamheidsprestaties. Prestaties van landen inzake bescherming mensenrechten, bescherming arbeidsrechten, naleven milieuafspraken en corruptiebestrijding worden hiervoor getoetst. Opname van een staatsobligatie in portefeuille wordt alleen overwogen indien

duurzaamheidsprestaties van het uitgevende land voldoen aan een vooraf gestelde ondergrens. Deze ondergrens staat symbool voor de verantwoord beleggen uitgangsprincipes van Achmea IM.

De onderzoeksresultaten van de volgende instituten worden gebruikt om de landenprestaties inzichtelijk te maken:

- Freedom House met de Freedom in the World index,
- ITUC met de ITUC Global Rights index;
- EPI (Yale) met de Environmental Performance Index en
- Transparency International met de Corruption Perception Index.

Staatsbedrijven

In het verlengde van het landenbeleid sluit Achmea IM ook staatsbedrijven gelieerd aan de uitgesloten landen uit van belegging.

Onderstaande staatsbedrijven worden per 1 juli 2021 uitgesloten:

- SABIC Agri-Nutrients Co.
- Saudi Arabian Mining Company SJSC
- Saudi Arabian Oil Company
- Saudi Basic Industries Corp
- Saudi Electricity Co
- Saudi Telecom Company SJSC
- The Saudi National Bank
- Yanbu National Petrochemicals Company SJSC

TABEL 3.4.4.1 UITGESLOTEN LANDEN ACHMEA IM PER 1 JULI 2021

Landen	Sanctiewet	Human rights	Labour rights	Anti-corruption
Afghanistan				x
Burundi			x	x
Central African Republic	x	x	x	
Congo Republic				x
Equatorial Guinea		x		x
Eritrea		x		
Guinea-Bissau				x
Iran	x			
Libya			x	x
Myanmar	x			
North Korea	x	x		x
Saudi Arabia		x		
Somalia	x	x	x	x
South Sudan		x	x	x
Sudan	x	x	x	x

Syria	x	x	x	x
Turkmenistan		x		
Uzbekistan	x			
Venezuela				x
Yemen			x	x
Zimbabwe	x			
Democratic Republic of the Congo				x
Haiti				x

4. Stembeleid & Corporate Governance

Corporate governance, of goed ondernemingsbestuur, heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende actoren van een onderneming zoals de Raad van Bestuur (RvB), de Raad van Commissarissen (RvC), aandeelhouders en andere belanghebbenden. Rekenschap, transparantie en toezicht spelen hierbij een centrale rol. De beleggingsfondsen beleggen onder andere in beursgenoteerde ondernemingen en zijn daardoor ook aandeelhouder. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kunnen de beleggingsfondsen invloed uitoefenen op de onderneming. Het gaat hierbij om het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en in sommige gevallen kan het zich uitspreken over het beloningsbeleid. De beleggingsfondsen doen dit onder andere door deel te nemen aan de besluitvorming op de aandeelhoudersvergadering (stemmen). Door gebruik te maken van het stemrecht kunnen de beleggingsfondsen invloed uitoefenen op ondernemingen en invloed aanwenden om een betere corporate governance te stimuleren bij de ondernemingen. Een goede corporate governance draagt bij aan de lange termijn waardecreatie.

4.1. Institutionele belegger als actief aandeelhouder

De Nederlandse Corporate Governance Code schrijft voor dat institutionele beleggers zoals pensioenfondsen een beleid moeten hebben ten aanzien van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin zij beleggen. Daarbij wordt van de institutionele belegger gevraagd om minstens eenmaal per jaar aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan het stembeleid. Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen.

Achmea IM voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance Code. Op de website van Achmea IM zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stembeleid;
2. Stemverslag van de voorgaande kwartalen en het afgelopen jaar;
3. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe gestemd is per aandeelhoudersvergadering.

4.2. Stemgedrag Achmea IM

Achtergrond

De eerste helft van het jaar is altijd een drukke stemperiode, omdat de meeste aandeelhoudersvergaderingen dan plaatsvinden. Voor Nederland en de VS is het de piek van het aandeelhoudersvergaderingenseizoen. Gezien de COVID-19 pandemie vonden de vergaderingen voor het overgrote deel virtueel plaats. Klimaatverandering was opnieuw een centraal thema dit stemseizoen. Meerdere ondernemingen legden hun klimaatstrategie ter stemming aan de aandeelhouders voor. Een ontwikkeling die door de meeste aandeelhouders als positief wordt gezien. Als gevolg hiervan verwachten we dat meer ondernemingen hun klimaatstrategie ter stemming aan aandeelhouders zullen gaan voorleggen. Duidelijk zichtbaar was dat de steun voor klimaat gerelateerde aandeelhoudersresoluties blijft stijgen. Daarnaast heeft de aandacht voor klimaatverandering in toenemende mate invloed op de mate van steun voor bestuurdersverkiezingen. Wereldwijd is er een toename te zien van zowel het aantal aandeelhoudersresoluties als het aantal VOOR stemmen dat deze resoluties krijgen. Beloningsverslagen werden kritischer beoordeeld door aandeelhouders met name op transparantie. Een ontwikkeling die naar verwachting zal doorzetten.

Stemactiviteiten van Achmea IM

Wij stemden in het afgelopen halfjaar in totaal op **1.131 vergaderingen** op totaal **15.644 agendapunten**. Zie tabel 4.2.1. voor de regionale verdeling van vergaderingen over H1 2021.

TABEL 4.2.1 REGIONALE VERDELING H1 2021

Land	Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund
Australia	5		1
Austria	3		1
Belgium	7	2	1
Bermuda	7		1
Canada	47	1	8
Cayman Islands	2		1
Curacao	1		
Denmark	9		5
Finland	7	3	4
France	40	1	5
Germany	33	3	5
Hong Kong	5		1
Ireland	13		2
Isle of Man	1		
Italy	9	2	2
Japan	156		35
Jersey	3		
Luxembourg	2		
Netherlands	22	2	5
Norway	6	4	2
Panama	1		
Portugal	2		3
Singapore	3		
Spain	8	3	2
Sweden	0	0	0
Switzerland	23		8
United Kingdom	41	13	6
USA	391	58	94

Op de website van Achmea IM kunt u via het Vote Disclosure Systeem vinden hoe we gestemd hebben per aandeelhoudersvergadering.

Wij maken bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van het stemplatform en analyses van Institutional Shareholder Services (ISS). ISS stelt aan de hand van het Achmea stembeleid specifieke analyses op. Zo past Achmea IM voor elke steminstructie haar eigen op maat gemaakte stembeleid toe.

Het Achmea IM stembeleid is op de website te vinden en wordt doorlopend geactualiseerd op basis van wereldwijde trends op het gebied van corporate governance, ons stemgedrag bij controversiële agendapunten en overige actualiteiten. Voordat een definitieve stem wordt uitgebracht, besteden we extra aandacht aan controversiële agendapunten. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt.

Het betekent ook dat niet altijd met het management van de onderneming wordt meegestemd. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van het aantal tegenstemmen per fonds. Het grootste aantal tegenstellen betrof tegenstemmen tegen managementvoorstellen. Het ging hier onder andere om de benoeming van bestuurders van ondernemingen die niet onafhankelijk zijn waar dit wel geëist of gewenst is. Ook betrof het vaak beloningsstructuren die als excessief, onvoldoende toegelicht en niet transparant genoeg beoordeeld worden, of waar een link met de prestaties van de onderneming ontbreekt. Dit kwam zowel terug in beloningsbeleid als beloningsverslagen. Ook de stemmen voor een aandeelhoudersresolutie houden impliciet een stem tegen het management in en zijn door ons meegenomen in onderstaand percentage van tegenstemmen.

TABEL 4.2.2 OVERZICHT TEGENSTEMMEN H1 2021¹

	Totaal aantal stemmen	% Tegenstemmen
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	11.579	18%
Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	1.363	22%
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	2.702	20%

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS

De managementresoluties kunnen worden onderverdeeld in een zestal hoofdthema's: benoeming bestuurders, beloningsbeleid, uitgifte aandelen, routinezaken, fusies & overnames en overig. Onder routinezaken wordt bedrijfsvoering verstaan. Denk hierbij aan het aanstellen van de accountant, wijzigen van statuten en beslissingen omtrent het vaststellen van dividend. Onder het thema overig vallen onder andere klimaatstrategieën van de onderneming en sociale rapportages. In de eerste helft van 2021 zijn de meeste stemmen uitgebracht voor benoeming bestuurders, routinezaken en beloning.

TABEL 4.2.3 STEMACTIVITEITEN PER HOOFDTHEMA ¹

	Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund
	% tegen stemmen	% tegen stemmen	% tegen stemmen
Benoeming bestuurder	11%	14%	13%
Beloning	51%	58%	60%
Uitgifte aandelen	0%	0%	0%
Routine zaken	2%	0%	3%
Fusie en overnames	8%	22%	8%
Overig	11%	0%	12%

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS

4.3. Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema's klimaat, milieu & gezondheid, mensenrechten en goed bestuur. In het afgelopen halfjaar hebben wij **423 unieke aandeelhoudersresoluties** beoordeeld en onze stem uitgebracht. In onderstaande tabel zijn de resoluties per fonds en per thema opgenomen. Bij de fondsen kunnen dezelfde resoluties voorkomen.

TABEL 4.3.1 AANDEELHOUDERSRESOLUTIES NAAR THEMA ¹

Thema	Aantal Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	Aantal Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	Aantal Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund
Overig (o.m. Politieke Donaties)	63	15	25
Beloning	26	8	11
Benoeming Bestuurder	124	19	38
Milieu en Gezondheid	87	10	14
Routine	53	13	17
Goed Bestuur	30	11	12
Mensenrechten	5	0	2
Sociaal	13	0	8
Totaal	401	76	127

¹ Bron: Achmea Investment Management

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Dat betekent dat wij niet in alle gevallen voor een resolutie zullen stemmen, ook al past deze binnen onze speerpunthema's. In onderstaand overzicht staan onze steminstructie per thema voor deze resoluties.

TABEL 4.3.2 AANDEELHOUDERSRESOLUTIES H1 2021

	Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged		Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I		Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	
	% Voor	% Tegen	% Voor	% Tegen	% Voor	% Tegen
Goed Bestuur	33%	67%	64%	36%	100%	0%
Beloning	100%	0%	75%	25%	100%	0%
Benoemingen	64%	36%	84%	16%	92%	8%
Milieu en Gezondheid	100%	0%	70%	30%	71%	29%
Overig	57%	43%	93%	7%	88%	12%
Routinepunten	33%	67%	69%	31%	76%	24%
Mensenrechten	100%	0%	0%	0%	100%	0%
Sociaal	100%	0%	0%	0%	88%	13%

Mensenrechten

Alphabet Inc.

Trillium Asset Management (Trillium) heeft een voorstel ingediend bij Alphabet, Inc. waarin de onderneming wordt verzocht haar klokkenluidersbeleid te evalueren en daarover een verslag op te stellen. De resolutie vraagt specifiek dat Alphabet een beoordeling vraagt aan een onafhankelijke derde partij over de doeltreffendheid van het klokkenluidersbeleid ter bescherming van mensenrechten. Daarbij dient dit onderzoek publiekelijk gedeeld te worden op de website van Alphabet.

In de ondersteunende verklaring geeft Trillium aan dat Alphabet risico loopt, vanwege onvoldoende bescherming voor werknemers die zich hebben geuit over ethische en mensenrechten kwesties. Het stelt dat in 2018, 14 mensenrechtengroeperingen er bij Alphabet op hebben aangedrongen om bescherming te garanderen voor klokkenluiders. Werknemers van Alphabet hebben zich tevens uitgesproken dat de onderneming toezeggingen op het gebied van mensenrechten niet nakomt. Alphabet heeft enige kritiek gekregen op zijn klokkenluidersbeleid, recentelijk nog in het licht van het ontslaan van werknemers.

De gedragscode van Alphabet stelt dat Alphabet vergeldingsmaatregelen verbiedt tegen iedereen die een mogelijke schending van de code meldt of deelneemt aan een onderzoek naar een dergelijke schending. Als er bezorgdheid is dat iemand de code schendt en anoniem wil blijven, kunnen werknemers dat melden via de hulplijn van het bedrijf. Google heeft ook een beleid op zijn website dat gedetailleerder ingaat op hoe het bedrijf represailles definieert, hoe zorgen worden benaderd en afgehandeld, en de inspanningen om onderzoeken vertrouwelijk te houden. Daarnaast schetst het bedrijf verschillende initiatieven die het onlangs heeft genomen, waaronder het verbeteren van zijn onderzoeksanalyse en processen en het verstrekken van aanvullende informatie aan werknemers.

Achmea IM heeft VOOR het voorstel gestemd van Alphabet, omdat aandeelhouders baat hebben bij een beoordeling van het bestaande beleid en de bestaande praktijken van de onderneming inzake de bescherming van klokkenluiders. Bovendien zal de goedkeuring van dit voorstel moeten dienen om de bestaande initiatieven van de onderneming ter bescherming van klokkenluiders verder te versterken.

Amazon.com, Inc

Arjuna Capital heeft een voorstel ingediend waarin Amazon wordt verzocht verslag uit te brengen over de verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen en tussen de verschillende rassen, inclusief informatie over haar beleid en doelstellingen om beloningsverschillen op basis van geslacht en ras te verkleinen. Het is het 2e jaar dat dit voorstel wordt ingediend.

Amazon bespreekt haar beleid ter bevordering van genderdiversiteit en gelijke beloning in verslagen en op haar website. Zij publiceert ook statistieken over genderdiversiteit onder het personeel en in de raad van bestuur en schetst tal van initiatieven op het gebied van diversiteit en integratie om de vertegenwoordiging minderheidsvertegenwoordiging in leidinggevende functies. Het bedrijf rapporteert een loongelijkheidsstatistiek over 2020 en stelt dat er wereldwijd geen verschil is tussen wat het vrouwen en mannen betaalt, statistisch gecorrigeerd voor rol, geografische locatie, anciënniteit en andere factoren. Amazon publiceert voor zijn Amerikaanse personeelsbestand echter niet dezelfde statistieken over beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen als het in het Verenigd Koninkrijk publiceert.

Het publiceren van de mediaan biedt voordelen zoals transparantie en vergelijkbaarheid tussen tijd en organisaties en dient als maatstaf voor vertegenwoordiging van vrouwen in hogere functies. Voor zijn Amerikaanse personeelsbestand gebruikt Amazon een statistiek van "gelijk loon voor gelijk werk" waarin het bedrijf definieert wat het beschouwt als "gelijk werk". Het publiceren van een statistiek voor gelijke beloning en diversiteit en inclusie geven de aandeelhouders enig inzicht in hoe de onderneming de vertegenwoordiging van vrouwen en minderheden op hogere niveaus definieert. Amazon is echter onlangs geconfronteerd met rechtszaken en boetes in verband met zijn werving en beloningsbeleid. Publicatie van de 'ruwe' statistieken over beloningsverschillen zou de verantwoording voor diversiteitsinspanningen kunnen vergroten en zou aandeelhouders nuttige informatie verschaffen over hoe effectief het management risico's beoordeelt en beperkt die kunnen voortvloeien uit ongelijke behandeling van werknemers. Daarom heeft Achmea IM VOOR de resolutie gestemd.

United Parcel Service, Inc.

Boston Trust Walden Company en enkele mede-indieners, waaronder Achmea IM, hebben een resolutie ingediend waarin ze United Parcel Service (UPS) vragen om verslag uit te brengen over zijn lobbyactiviteiten en -uitgaven. Er wordt gevraagd om transparantie over het beleid en de procedures van de onderneming inzake lobbyen. Dit omvat zowel directe als indirecte lobby en 'grassroots lobbying'. Onder 'grassroots lobbying' wordt verstaan: lobbyen met het doel de wetgevende macht te bereiken en een verschil te maken in het besluitvormingsproces. Het rapport zal moeten worden voorgelegd aan de Commissie voor Benoeming en Behoorlijk Bestuur en op de website van UPS worden geplaatst.

De raad van bestuur van UPS stelt dat het voorstel onnodig is vanwege de bestaande openbaarmaking, toezicht en het beleid. Wat de uitgaven voor lobbyen betreft, zegt de raad van bestuur dat het bedrijf rapporten indient over de openbaarmaking van lobbyen, overeenkomstig de staats- en federale wetgeving, en betalingen bekendmaakt aan handelsverenigingen die USD 50.000 of meer van het bedrijf ontvangen en die een deel van de betaling gebruiken voor politieke uitgaven. Het bestuur verklaart dat het bedrijf het niet noodzakelijkerwijs eens is met alle standpunten die worden ingenomen door alle organisaties die het steunt. Het bestuur is van mening dat de lobbyactiviteiten van UPS transparant zijn, en stelt dat goedkeuring van dit voorstel geen efficiënt gebruik van middelen is.

UPS heeft van 2010 tot 2019 USD 68,1 miljoen uitgegeven aan federaal lobbyen. Dit cijfer is niet volledig omdat het niet de middelen omvat die zijn uitgegeven aan lobbyen in staten, waar openbaarmaking ongelijk of afwezig is. De indienders van de resolutie merken op dat UPS in 2019 ten minste 122 lobbyisten in 29 staten had en van 2010 tot 2019 USD 1,7 miljoen uitgaf aan lobbyen in Californië. UPS zit in het bestuur van de Kamer van Koophandel, die sinds 1998 meer dan USD 1,6 miljard heeft uitgegeven aan lobbyen, en behoort tot de Business Roundtable, die in 2018 en 2019 meer dan USD 43 miljoen heeft uitgegeven aan lobbyen. Het bedrijf rapporteert ook geen bijdragen aan de American Legislative Exchange Council (ALEC), die modelwetgeving schrijft en onderschrijft. Dit kan mogelijk tot reputatieschade leiden voor de onderneming. UPS rapporteert daarbij geen verschillen tussen haar lobby-standpunten en verklaarde doelstellingen volgens de GRI-rapportagestandaarden. Om deze redenen heeft Achmea IM VOOR de resolutie gestemd.

Klimaat

Klimaatresoluties Follow This

Follow This heeft bij diverse ondernemingen in de olie- en gasector, namelijk bij BP, Chevron, ConocoPhillips, Equinor, Phillips66 en Royal Dutch Shell, al dan niet in samenwerking met andere partijen, klimaatresoluties ingediend. De ondernemingen worden verzocht om doelen te stellen die in lijn zijn met de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs en deze ook te publiceren. Deze kwantitatieve doelstellingen moeten betrekking hebben op de broeikasgasemissies (BKG) van de activiteiten van de onderneming en het gebruik van haar energieproducten (Scope 1, 2 en 3) op korte, middellange en lange termijn. De ondernemingen worden opgeroepen tot een substantiële vermindering van de absolute netto-energie gerelateerde emissies tegen 2030.

Iedere olie- en gasonderneming geeft in haar reactie aan al doelstellingen geformuleerd te hebben die in lijn zijn met de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Deze doelstellingen zijn verbonden met de strategie die zij opgesteld hebben. De resolutie wordt door de ondernemingen gezien als een mogelijke verstoring en belemmering van de uitvoering en resultaten van de gestelde doelstellingen.

Achmea IM belegt in BP, Chevron, ConocoPhillips, Equinor en Royal Dutch Shell en heeft VOOR de resolutie gestemd. De resolutie wordt namelijk niet gezien als verstoring en belemmerend, maar noodzakelijk om de doelstellingen van het Akkoord van Parijs te behalen:

- Er dienen absolute reductiedoelstellingen op korte en middellange termijn gesteld te worden;
- Het investeren in fossiele brandstoffen moet afnemen;
- Er wordt te sterk vertrouwd op de opslag en afvang van CO2 en compensatie d.m.v. bebossing.

TABEL 4.3.1

Onderneming	% VOOR stemmen 2021 klimaatresoluties Follow This
BP	21%
Chevron	61%
ConocoPhillips	58%
Equinor	5,5%
Phillips66	80%
Royal Dutch Shell	30%

Gezondheid

The Coca-Cola Company

Harrington Investments heeft een aandeelhoudersvoorstel ingediend waarin het The Coca-Cola Company (Coca-Cola) verzoekt verslag uit te brengen over het gebruik van suiker in haar producten en het verband tussen suiker en de volksgezondheid.

In het voorstel voert Harrington Investments aan dat de suikerhoudende dranken van Coca-Cola op twee belangrijke manieren bijdraagt aan gezondheidsrisico's voor de consument, namelijk (1) het draagt bij aan gezondheidsgerelateerde ziekten en (2) het vergroot de kwetsbaarheid voor COVID-19. De onderneming voert aan dat onderliggende gezondheidsaandoeningen die in verband worden gebracht met een hogere suikerinname door de dranken van Coca-Cola, zoals obesitas, hypertensie, hart- en vaatziekten, diabetes en chronische nier- en leverziekten, mensen vermoedelijk vatbaarder maken voor COVID-19. Daarnaast geeft Harrington Investments in het voorstel aan dat Coca-Cola is doorgegaan met het op de markt brengen van suikerhoudende dranken met advertenties die de voedingskeuzes van kinderen beïnvloeden, ondanks het feit dat de American Academy of Pediatrics al meer dan tien jaar geleden opriep tot een totaal verbod op kinderen gerichte en interactieve reclame voor junkfood.

De raad van bestuur van Coca-Cola begrijpt de bezorgdheid over de gezondheid rond suiker en het geeft aan dat het zinvolle maatregelen neemt op dit gebied. Het bestuur stelt dat een rapport zoals de indiener vraagt al bestaat en dat een extra rapport geen toegevoegde waarde of informatie zou bieden die belangrijk is voor aandeelhouders. Coca-Cola geeft aan dat het actief informatie verstrekt aan de Access to Nutrition Foundation (ANTF), een onafhankelijke non-profitorganisatie. Verder stelt het bedrijf dat het vooruitgang

blijft boeken op het gebied van suikerreductie in zijn portfolio door recepten te wijzigen en toegevoegde suikers te verminderen, producten met weinig of geen suiker te promoten en de uitbreiding van minder zoete dranken te versnellen.

Achmea IM heeft VOOR het voorstel gestemd van Harrington Investments, omdat aandeelhouders baat hebben bij een beter begrip van het gebruik van suiker in de producten van Coca-Cola en het verband met mogelijke gezondheidseffecten voor consumenten.

Johnson & Johnson

Oxfam America en Achmea IM hebben een voorstel ingediend waarbij Johnson & Johnson gevraagd wordt om te rapporteren over de wijze waarop overheidssteun de strategie van de onderneming inzake toegang tot COVID-19 vaccins beïnvloedt. In de ondersteunende verklaring stellen de indieners dat dochteronderneming Janssen Pharmaceutical Company (Janssen) aanzienlijke overheidsfinanciering heeft ontvangen voor onderzoek en ontwikkeling van het COVID-19-vaccin, maar dat de onderneming zijn prijsstellers- en toegangsplannen voor de toekomst niet duidelijk heeft gemaakt. De voorstanders merken op dat Johnson & Johnson onder toenemende druk zal komen te staan om haar intellectuele eigendom over het vaccin te delen naarmate duidelijk wordt dat een verhoogde productie noodzakelijk zal zijn om de stabiliteit te handhaven en uitbraken van COVID-19 te voorkomen. In de verklaring van de voorstanders wordt gesteld dat de bestaande overeenkomsten van het bedrijf met de regering zijn bekritiseerd omdat zij de prijs opdrijven, het totale aanbod verminderen en universele toegang verhinderen.

Johnson & Johnson stelt dat het vastbesloten is om een COVID-19 vaccin te verstrekken op non-profit basis voor de duur van de pandemie en dat het vaccin wereldwijd toegankelijk zal zijn. De onderneming heeft zich ertoe verbonden om tot 500 miljoen vaccindoses toe te wijzen aan landen met lagere inkomens. Bovendien verklaart het bedrijf dat het informatie verschaft over zijn COVID-19-inspanningen in zijn proxyverklaring, een link geeft naar de relevante sectie op zijn website en een link verstrekt naar het Janssen U.S. Transparency Report. De raad van bestuur geeft aan dat het verstrekken van bijkomende informatie het bedrijf in een nadelige concurrentiepositie zou plaatsen en bijgevolg niet in het beste belang van het bedrijf of zijn aandeelhouders zou zijn.

Ondanks dat Johnson & Johnson verklaard dat ze het vaccin op een "non-profit" basis zal distribueren voor de duur van de pandemie, wordt niet verduidelijkt wat "non-profit" in deze context betekent, hoe het zal worden gedefinieerd wanneer de pandemie voorbij is en wat het prijsstellers- en toegangsplan zal zijn nadat het bedrijf heeft beoordeeld dat de pandemie voorbij is. En hoewel de onderneming het Janssen U.S. Transparency Report heeft gedeeld, waarin de beweegredenen voor het bepalen van de prijzen worden bekendgemaakt, verschaft het geen informatie over hoe

overheidsfinanciering een rol speelt in Johnson & Johnson's aanpak voor het verlenen van toegang tot COVID-19 producten en behandelingen. Om die reden heeft Achmea IM VOOR de resolutie gestemd.

4.4. Corporate Governance ontwikkelingen

Analyse Algemene Vergadering van Aandeelhouders seizoen Nederland

Virtuele vergaderingen

In verband met de COVID-19 pandemie vonden de meeste Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders (AvA's) volledig virtueel plaats (69 van de 84). Weinig AvA's werden uitgesteld doordat men dit jaar was voorbereid. Meer ondernemingen boden dit jaar de mogelijkheid om live te stemmen tijdens de AvA (31 ondernemingen). De mogelijkheid om vragen te stellen werd door ondernemingen op verschillende wijze ingeregeld. Bij 28 AvA's konden aandeelhouders mondeling vragen stellen (via telefoon, een operator of een live verbinding). Bij de meeste andere AvA's konden aandeelhouders vooraf (via brief of mail) of tijdens de AvA (via chat) vragen stellen. Het live stemmen dan wel vragen stellen werd bij diverse AvA's bemoeilijkt door operationele eisen. Het daadwerkelijk in gesprek gaan met een onderneming tijdens de AvA bleef zeer moeizaam. Vragen werden soms verkeerd geïnterpreteerd en/of niet beantwoord. Hierdoor staan aandeelhouders negatiever tegenover volledig virtuele AvA's. De dialoog buiten de AvA is nog belangrijker geworden om echt het gesprek te kunnen voeren. Wel bood het virtuele seizoen ons de mogelijkheid om aan meer AvA's (internationaal) deel te nemen en daar vragen te stellen.

Beloningsbeleid

In 2020 werd het voorgestelde beloningsbeleid van 8 Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen door aandeelhouders weggestemd. Het heeft ertoe geleid dat deze ondernemingen in gesprek zijn gegaan met stakeholders. De meeste van hen hebben op de AvA's in 2021 een gematigder beloningsbeleid voorgesteld. Een voorbeeld hiervan is Wolters Kluwer. Op de AvA van 2020 werd het beloningsbeleid door de aandeelhouders afgekeurd. Wolters Kluwer heeft hierna met stakeholders gesprekken gevoerd (meer dan 100 gesprekken). Dit heeft ertoe geleid dat de vergoeding aan de voorzitter van de Raad van Bestuur is gedaald en dat Wolters Kluwer meer transparantie heeft geboden in het beloningsbeleid en het beloningsverslag. Het gewijzigde beloningsbeleid werd op de AvA op 22 april 2021 voorgelegd aan de aandeelhouders en goedgekeurd. Het Global Enhanced Equity Fund EUR hedged belegt in Wolters Kluwer en heeft VOOR het beloningsbeleid gestemd.

Van de 8 ondernemingen waar het beloningsbeleid in 2020 werd weggestemd hebben 4 van hen in dit seizoen goedkeuring gekregen voor het aangepaste beloningsbeleid. Bij de andere 4 ondernemingen is het beloningsbeleid voor het 2^e jaar op rij weggestemd (BE Semiconductor Industries, Flow Traders, Vastned Retail (zowel voor de RvB als de RvC) en Ctac).

Beloningsverslag

Er is een stijgende lijn te zien in het aantal aandeelhouders dat TEGEN het beloningsverslag stemt (adviserende stem).

Transparantie en aansluiting tussen de beloning van de bestuurders en hun prestaties worden steeds zwaarder gewogen. Dit heeft ertoe geleid dat ondernemingen vaker TEGEN stemmen kregen met betrekking tot hun beloningsverslag over 2020. Dit jaar ontvingen 12 ondernemingen meer dan 20% TEGEN stemmen. De verwachting is dat deze stijgende lijn doorzet als ondernemingen geen stappen gaan zetten op dit gebied. De Europese Commissie zal eind van dit jaar richtsnoeren voor het beloningsverslag publiceren. Aandeelhouders zullen verwachten dat ondernemingen deze richtsnoeren aanhouden.

Klimaat

Een positieve ontwikkeling is dat bijna alle Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen dit jaar het onderwerp klimaat hadden opgenomen in hun jaarverslagen en ook uitgebreider over dit thema rapporteren. Ze benoemen bijvoorbeeld de potentiële impact van klimaatverandering op hun bedrijfs- en risicobeheer. Als minimum werd er gerapporteerd over het niveau van directe broeikasgasuitstoot. Meer ondernemingen hebben zich gecommitteerd aan een klimaat gerelateerde doelstelling. Maar de doelstellingen zijn onderling zeer divers, zowel in reikwijdte als ambitie. Hier zijn dus nog stappen te zetten. Shell en Unilever hebben dit jaar voor het eerst hun klimaatstrategie voorgelegd aan aandeelhouders voor een adviserende stem. Dit wordt ook wel "Say on Climate" genoemd. De aandeelhouders van Unilever stemden met 99,59% VOOR de strategie, waaronder het Global Enhanced Equity Fund EUR hedged en het Global Defensive Equity Fund. Bij Shell stemde 88,74% van de aandeelhouders VOOR de klimaatstrategie. Het Global Enhanced Equity Fund EUR hedged belegt in Shell en heeft TEGEN de klimaatstrategie van Shell gestemd. Reden hiervoor is dat de stappen zoals geformuleerd in de klimaatstrategie van Shell naar onze mening niet voldoende zijn om de gestelde doelstellingen van Parijs te behalen:

- Shell heeft geen absolute reductiedoelstellingen op korte en middellange termijn;
- Shell blijft sterk investeren in fossiel;
- Shell vertrouwt sterk op de opslag en afvang van CO₂ en compensatie d.m.v. bebossing.

Tijdens de dialogen met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen in de aanloop naar de AvA's is er gesproken over de voor- en nadelen van een "Say on Climate". Uit de dialogen is gebleken dat ondernemingen zeer verschillend tegen het fenomeen "Say on Climate" aankijken. Eumedion meent dat een "Say on Climate" positieve aspecten kent. Onder andere het verzekeren van een reguliere dialoog tussen onderneming en aandeelhouders over het klimaat. De onderneming kan zo ook duidelijk krijgen wat de verwachtingen van aandeelhouders zijn. Daarentegen levert een "Say on Climate" ook uitdagingen op. Er is geen wettelijke mogelijkheid om ondernemingen te dwingen de klimaatstrategie voor een adviserende stem aan aandeelhouders voor te leggen. Daarnaast zijn er partijen die

zich zorgen maken dat met een “Say on Climate” de verantwoordelijkheid voor de klimaatstrategie van onderneming naar aandeelhouders verschuift.

Ontwikkelingen aandeelhoudersresoluties wereldwijd

Bij de Nederlandse AvA's stond er 1 aandeelhoudersvoorstel geagendeerd. Dit betrof de, hiervoor besproken, klimaatresolutie van Follow This. Het aantal VOOR stemmen voor dit voorstel is verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. Wereldwijd is er een toename te zien van zowel het aantal aandeelhoudersresoluties wat op de agenda komt als het aantal VOOR stemmen wat deze resoluties krijgen. In de VS ontvingen meer aandeelhoudersresoluties dan vorig jaar een meerderheid van VOOR stemmen. Sommige hiervan met een aanzienlijk percentage. In de laatste 2 jaar is een snelle toename te zien van het aantal aandeelhoudersvoorstellen dat een meerderheid VOOR stemmen weet te behalen. De verwachting is dat deze stijgende lijn zich voort blijft zetten.

De drie dominante ESG aandeelhoudersvoorstellen categorieën zijn: klimaat, politieke bedrijfsuitgaven en diversiteit. Het belang van stemmen en de kracht van aandeelhoudersresoluties neemt op deze wijze steeds meer toe.

Achmea IM heeft bij Johnson & Johnson als co-filer een aandeelhoudersresolutie ingediend. De aandeelhoudersresolutie verzocht Johnson & Johnson om transparantie te geven over het gebruik van publieke gelden bij vaccin-ontwikkeling. Het voorstel behaalde 32% VOOR stemmen wat een hoog percentage is voor een aandeelhoudersvoorstel.

Achmea IM heeft ook een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Abbvie in relatie tot prijsbeleid en het beloningsbeleid van het bestuur. Deze resolutie is teruggetrokken nadat Abbvie heeft toegezegd maatschappelijke overwegingen een plek te gaan geven in het beloningsbeleid. De verwachting is dat het indienen dan wel co-filen vaker voor gaat komen, ook namens pensioenfondsen.

5. Engagement

Een onderneming is gericht op het maken van winst. Dit streven naar winstmaximalisatie kan echter op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. Wanneer ondernemingen deze internationale richtlijnen systematisch schenden, wordt gedrag onverantwoord. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de lange termijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en al haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Daarom gaat Achmea Investment Management in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis bij ondernemingen en het definiëren van 'good practices'. Achmea IM gaat in gesprek met ondernemingen over lange termijn waardecreatie. Zo draagt Achmea Investment Management bij aan het bewaken van het juiste evenwicht en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

5.1. Achmea Investment Management en de dialoog

Engagement is het aangaan van een dialoog met ondernemingen. Het is het centrale middel in het MVB-beleid van Achmea IM. Met het aangaan van de dialoog willen wij het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren, langetermijn waardecreatie stimuleren en tegelijkertijd aandeelhouderswaarde vergroten. Wij voeren de dialoog op meerdere vlakken:

1. Wij spreken ondernemingen aan die internationaal breed gedragen normen en principes over mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anticorruptie schenden. Dit noemen wij **Normatief engagement**.
2. Wij spreken ondernemingen in specifieke sectoren of ketens aan ter bevordering van een algemene standaard. Dit noemen wij **Thematisch engagement**.
3. Wij spreken met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen over Ecologische, Sociale en Governance (ESG)kwesties. Dit doen wij veelal in collectief verband. Dit noemen wij **ESG Nederland engagement**.
4. Wij spreken ondernemingen in collectief verband, wanneer de situatie erom vraagt en het onderwerp past binnen de speerpunthema's van Achmea IM. Dit noemen we **Collectief engagement**.

De doelstellingen

De verschillende type engagement hebben elk een andere focus en doelstelling. Voor elk van de verschillende vormen geldt dat engagement een zaak van lange adem is. Voor de diverse trajecten wordt uitgegaan van een looptijd van drie jaar. Anders dan bij het instrument uitsluiting waarbij pensioenfondsen of beleggingsfondsen op voorhand niet beleggen in ondernemingen, geldt voor engagement dat er wel belegd wordt in ondernemingen die ter discussie staan, maar we als aandeelhouder het management juist actief aansporen het beleid of de activiteiten te verbeteren.

Het **Normatieve Engagement** heeft als doel structurele schendingen van UN Global Compact principes, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of *UN Guiding principles on Business & Human Rights* te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen vaak tot rechtszaken, die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die ook de belangen van aandeelhouders schaden. Normatief engagement voeren wij uit in samenwerking met ISS ESG.

Om tot een selectie van de ondernemingen te komen die vallen binnen het Normatief engagementprogramma wordt een due diligence proces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op het schenden van één of meerdere principes van de UN Global

Compact, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights door onderzoeksbureau ISS-Ethix. Bij vermoedens van een mogelijke schending wordt een dialoog gestart om escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde schending wordt de dialoog met deze bedrijven gestart met als doel de schending op te heffen en mogelijke nieuwe schendingen in de toekomst te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld de lokale bevolking ter sprake komen.

Het **Thematische engagement** heeft een andere doelgroep dan normatief engagement. Hier staan niet de bedrijven centraal die normen schenden, maar juist bedrijven die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties verder kunnen verbeteren. De thema's worden gekozen in samenspraak met klanten en binnen de speerpunten van het MVB-beleid. Bij de keuze spelen de volgende zaken een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuille (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succeskans voor slagen van de dialoog.

De uitvoering van de thematische engagement wordt gedaan door het Team MVB van Achmea IM.

FIGUUR 5.1.1 SPEERPUNTTHEMA'S

In het **ESG Nederland engagement** is Achmea IM in gesprek met de belangrijkste Nederlandse ondernemingen. Dit valt veelal samen met het aandeelhoudervergaderingseizoen. Deze dialogen vinden veelal in collectief verband plaats in samenwerking met andere Nederlandse institutionele beleggers en Eumedion, het Nederlandse corporate governance platform voor institutionele beleggers. Het gezamenlijke doel is het beïnvloeden van governance en duurzaamheidsthema's, veelal ingegeven door de actualiteit van de aandeelhoudersvergadering. Te denken valt aan beloningsbeleid, benoeming van bestuurders, fusies & overnames en sociaal- en milieubeleid.

Binnen **Collectief engagement** trekt Achmea IM samen op met ander institutionele beleggers waar het effectief is en past binnen de kernthema's van ons en onze klanten. Ook steunen wij publiekelijk initiatieven indien dit de belangen van ons en onze klanten goed vertegenwoordigt.

Thema's in het engagementprogramma

Het engagementprogramma van Achmea IM beslaat het engagementprogramma de volgende thema's:

TABEL 5.1.1 LOPENDE THEMA'S

#	Thema	Dialogovorm
1	Schending Mensenrechten	Normatief
2	Schending Arbeidsnormen	Normatief
3	Schending Milieu	Normatief
4	Schending Anti-Corruptie	Normatief
5	Nederlandse Beursgenoteerde ondernemingen	ESG Nederland
6	Biodiversiteit	Thematisch Natuur & Milieu
7	Leefbaar Loon	Thematisch Sociaal
8	Access to Nutrition	Thematisch Sociaal
9	Transport en klimaat	Thematisch Klimaatverandering
10	Klimaattransitie	Thematisch Klimaatverandering
11	Energie efficiëntie in de staal en chemie industrie	Thematisch Klimaatverandering
12	Goede en beschikbare medicijnen	Thematisch Gezondheid
13	Plastics	Thematisch Natuur & Milieu
14	Human Capital	Thematisch Sociaal
15	Afbouw blootstelling Steenkool	Thematisch Klimaatverandering

Binnen deze thema's liepen in het tweede halfjaar 187 dialogen. Het kan voorkomen dat in het kader van normatieve engagement met een onderneming over meerdere (dreigende) schendingen wordt gesproken. Dit zien we als meerdere dialogen. Daarnaast kan het voorkomen dat een onderneming deel uitmaakt van verschillende thematische dialogen. Deze gevallen zien wij als een afzonderlijke dialoog. Ook kan sprake zijn van verschillende juridische entiteiten of dochterondernemingen. Indien dit het geval is zien wij dit als één dialoog. In totaal bestond het totale engagementprogramma uit 187 dialogen met 137 unieke ondernemingen.

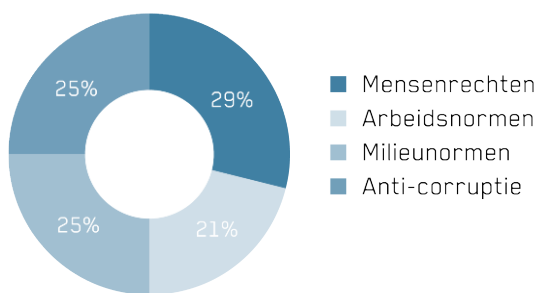
Vermeldenswaardige ontwikkelingen binnen de engagementthema's zijn in de komende paragrafen

toegelicht. Voor ieder thema is inzichtelijk gemaakt welke ondernemingen zijn opgenomen in het engagementprogramma.

5.2. Normatieve dialogen

Achmea IM vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen die internationaal breed gedragen normen schenden. Wij noemen dit normatieve engagement. Per 30 juni 2021 maken 76 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken wij over één of meerdere normschendingen. Het aantal normschendingen waarover wij spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma. In totaal lopen er 118 dialogen. Onderstaand is weergegeven hoe het programma naar normschending is opgebouwd.

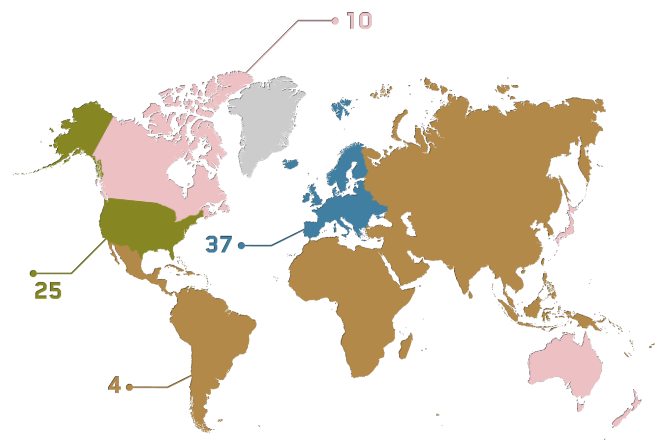
FIGUUR 5.2.1
NORMSCHENDING

De ondernemingen zijn gevestigd over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten met 72 dialogen. Wij verdelen deze onder in Europa, Verenigde Staten en Wereld Overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). Daarnaast voeren wij de dialoog met 4 ondernemingen uit opkomende markten. Zie in figuur 2 de regionale verdeling van ondernemingen in het normatieve engagementprogramma.

In het afgelopen halfjaar is met 12 ondernemingen een nieuwe dialoog geïnitieerd.

FIGUUR 5.2.2
ONDERNEMINGEN NAAR REGIO

Wij rapporteren voortgang over individuele dialogen op basis van vier vooraf gedefinieerde mijlpalen.

TABEL 5.2.1 MIJLPALLEN

1	Delen van relevante informatie
2	Implementatie van beleid
3	Herstel en Verhaal
4	Opheffen en/of voorkomen

Iedere dialoog heeft ondernemingsspecifieke doelstellingen, deze doelstellingen worden getoetst op basis van mijlpalen. De mijlpalen worden getoetst aan de hand van vier waarden, namelijk: (1) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) er zijn geen maatregelen genomen.

Iedere dialoog wordt getoetst aan de hand van de mijlpalen. Niet iedere mijlpaal is echter relevant voor een dialoog. Herstel en verhaal is bijvoorbeeld niet in alle gevallen relevant omdat er niet één specifieke groep van benadeelden is of herstel & verhaal al plaats heeft gevonden via het nationale rechtssysteem. De statistieken over de voortgang van engagementprogramma gaat over het totale engagementprogramma. Alle (positief) afgesloten dialogen zijn uit de statistieken gehaald, waardoor onderstaande statistieken een beeld geeft van de lopende dialogen.

Ten aanzien van de eerste mijlpaal, het delen van relevante informatie, zien we dat in 33% van de dialogen hierop nog geen stappen zijn gezet door de onderneming. Dat kan komen door onwil van de desbetreffende onderneming of omdat de dialoog pas recent van start is gegaan. In totaal is in 47% van de dialogen wel informatie gedeeld, in 11% van de gevallen ook geverifieerd door een onafhankelijke partij. In 7% van de dialogen heeft de onderneming wel een toezegging gedaan dit te doen.

TABEL 5.2.2 DELEN VAN RELEVANTE INFORMATIE

Mijlpaal	1. Delen van relevante informatie
Er zijn geen maatregelen genomen	33%
Er is een toezegging gedaan	7%
Er zijn maatregelen geïnitieerd	47%
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	11%
n.v.t.	3%

Voor de tweede mijlpaal, de implementatie van het beleid, zien we dat in 25% van de dialogen de ondernemingen hierop stappen hebben gezet en 6% zijn geverifieerd door een onafhankelijke partij. In 14% van de dialogen is de toezegging gedaan hierop stappen te zetten en in 34% van de dialogen hebben de ondernemingen zowel geen stappen gezet als toezeggingen gedaan.

TABEL 5.2.3 IMPLEMENTATIE VAN BELEID

Mijlpaal	2. Implementatie van beleid
Er zijn geen maatregelen genomen	34%
Er is een toezegging gedaan	14%
Er zijn maatregelen geïnitieerd	25%
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	6%
n.v.t.	20%

Het mogelijk maken van Herstel & Verhaal, zoals ook benoemd in het IMVB-convenant, is de derde mijlpaal. Hierbij zien we dat in 47% van de dialogen de onderliggende doelstellingen zijn behaald, waarvan geen geverifieerd zijn door een onafhankelijke partij. Voor 30% van de dialogen is deze mijlpaal niet relevant vanwege de aard van de schending.

TABEL 5.2.4 HERSTEL EN VERHAAL

Mijlpaal	3. Herstel en Verhaal
Er zijn geen maatregelen genomen	20%
Er is een toezegging gedaan	13%
Er zijn maatregelen geïnitieerd	37%
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	0%
n.v.t.	30%

Bij de vierde mijlpaal, het opheffen en/of voorkomen van de schending, zien we dat in 15% van de dialogen de ondernemingen hierop de onderliggende doelstellingen hebben behaald, waarvan 2% geverifieerd zijn door een onafhankelijke partij. Additioneel is in 14% van de dialogen de toezegging gedaan om maatregelen te zullen nemen. In 35% van de dialogen dienen de ondernemingen hier nog stappen op te zetten.

TABEL 5.2.5 OPHEFFEN EN/OF VOORKOMEN

Mijlpaal	4. Opheffen en/of voorkomen
Er zijn geen maatregelen genomen	35%
Er is een toezegging gedaan	14%
Er zijn maatregelen geïnitieerd	15%
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	2%
n.v.t.	34%

Mensenrechtenschendingen

Het doel van deze dialogen is het opheffen van de geconstateerde of vermeende mensenrechtenschendingen. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe mensenrechtenschendingen. De onderneming moet aantonen dat de schending van relevante UN Global Compact principes, OESO-richtlijnen of de UN Guiding principles on Business & Human Rights is opgeheven. Het is wenselijk dat een externe, onafhankelijke partij dit vaststelt.

Mensenrechtenschendingen kunnen betrekking hebben op de activiteiten van ondernemingen in landen met controversiële regimes. Door hun activiteiten in deze landen genereren de ondernemingen inkomsten voor de betreffende regimes, die deze inkomsten vervolgens vaak niet ten goede laten komen aan de lokale bevolking. Daarnaast komt het voor dat lokale gemeenschappen direct worden geschaad door de activiteiten van de ondernemingen. Andere voorbeelden van schendingen op het gebied van mensenrechten zijn onrechtmatigheden tegen de lokale bevolking door personeel of ingehuurd veiligheidsdiensten van ondernemingen.

Achmea IM is in het eerste halfjaar van 2021 met 7 ondernemingen een dialoog gestart rond een (vermeende) mensenrechtenschending.

TABEL 5.2.1 GEÏNITIEERDE DIALOGEN MENSENRECHTENSCHENDING H1 2021¹

Onderneming	Gestart
ACS Actividades de Construcción y Servicios SA	Q1 2021
Albemarle Corp.	Q1 2021
Capital One Bank (USA), NA	Q1 2021
Experian Finance Plc	Q1 2021
Experian Plc	Q1 2021
Iberdrola SA	Q2 2021
Jardine Matheson Holdings Ltd.	Q2 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de eerste helft van 2021 zijn 7 van de lopende dialogen op het gebied van mensenrechten afgesloten.

Het engagementtraject met **Allergan Plc** is afgesloten aangezien ISS ESG haar beoordeling heeft gewijzigd naar Groen (score 5: onder observatie). AbbVie, Inc. bevestigde

aan ISS ESG dat dochteronderneming Allergan Plc per eind 2020 de productie en distributie van opiaten heeft gestaakt. De dialoog is daardoor afgesloten.

Alphabet Inc., moederonderneming van Google LLC en YouTube, heeft in februari 2021 beleidswijzigingen doorgevoerd in lijn met de voorschriften uit het Amerikaanse Children's Online Privacy Protection Act (COPPA) Rule, nadat de Amerikaanse Federal Trade Commission (FTC) in september 2019 een boete van ruim EUR 154 miljoen had opgelegd aan YouTube voor het schenden van COPPA. ISS ESG oordeelde vervolgens dat YouTube de nodige maatregelen heeft genomen om de eerdere tekortkomingen omtrent privacy van kinderen op hun platform te verhelpen. De dialoog is positief afgesloten.

ISS ESG heeft de dialoog omtrent belastingontwijking in Luxemburg met **Amazon** afgesloten. Dochteronderneming van Amazon.com, Inc., Amazon EU Sarl (Amazon) en de staat van Luxemburg hebben namelijk met succes de eis van de Europese Commissie van oktober 2017 om EUR 250 miljoen aan onbetaalde belastingen te innen aangevochten bij het Hof van Justitie van de Europese Unie, en daarmee het vonnis waarin was besloten dat de onderneming illegale belastingvoordelen genoot in Luxemburg, ongedaan gemaakt.

De dialoog met **KBC Group** is positief afgesloten. ISS ESG heeft haar beoordeling gewijzigd naar Groen (score 4: herstelmaatregelen in gang gezet), vanwege de verklaring van KBC Group dat bijna alle klanten van dochteronderneming KBC Bank Ireland Plc, die het slachtoffer waren van de uitgifte van zogenaamde "tracker" hypotheekleningen (leningen met een variabel rentetarief), tussen juni 2008 en oktober 2019 compensatie hebben ontvangen. KBC verklaarde dat het een reflectietraject heeft doorlopen en diverse initiatieven heeft opgezet om een cultuurverandering teweeg te brengen en om herhaling te voorkomen.

Naturgy Energy Group SA (voorheen Gas Natural SDG SA) ontving in 2018 kritiek van lokale ngo's vanwege hun tekortkomingen in het betrekken van inheemse gemeenschappen bij de aanleg van het Bif-Hioxo windmolenpark in Oaxaca, Mexico. De onderneming is sinds 2018 niet meer beschuldigd van het schenden van inheemse rechten. ISS ESG oordeelt dat de controversie niet langer actueel is, wat leidt tot het afsluiten van de dialoog.

De dialoog met **Wells Fargo** over corruptie in de Verenigde Staten is positief afgesloten. De onderneming heeft geloofwaardige maatregelen genomen om eerdere controverses met betrekking tot misleidende en frauduleuze praktijken in de Verenigde Staten aan te pakken. De onderneming heeft fundamentele veranderingen doorgevoerd om ervoor te zorgen dat wangedrag zich niet meer voordoet, waaronder een bij de Amerikaanse Federal Reserve Board ingediend plan om haar programma voor compliance en operationeel risicobeheer verder te

verbeteren. Daarbij heeft Wells Fargo een plan aangeleverd om de gedupeerden te compenseren.

Weyerhaeuser Company wordt er sinds 2009 van beschuldigd dat het geen vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming heeft verkregen van de inheemse Grassy Narrows First Nation om hout te vergaren uit een bosgebied gelegen op grond in Ontario, Canada. In mei 2021 verklaarde de onderneming aan ISS ESG dat het voortdurend met de vertegenwoordigers van de Grassy Narrows in dialoog is omtrent bosbeheer in het gebied in kwestie. Hoewel er bezorgdheid blijft bestaan over de toezegging van de onderneming om vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming te geven voor toekomstige houtkap in traditioneel gebied, wordt er niet actief gekapt in het bosgebied van de Grassy Narrows en geldt er tot april 2024 een door de regering afgekondigd kapverbod in het gebied. ISS ESG oordeelt dat de controversie niet langer actueel is, wat leidt tot afsluiting van de engagement.

Arbeidsnormenschendingen

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de geconstateerde of vermeende arbeidsnormenschending. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe arbeidsnormenschendingen.

Structurele schendingen van het UN Global Compact, OESO richtlijnen of de UN Guiding principles on Business & Human Rights, in het bijzonder de principes die gaan over arbeidsnormen, vormen financiële en reputatierisico's voor de onderneming en voor belanghebbenden zoals aandeelhouders. Ondernemingen dienen te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan structurele schendingen van deze beginselen. Mochten zij zich daaraan wel schuldig maken, dan is het wenselijk dat zij deze schendingen opheffen en voorkomen dat schendingen in de toekomst opnieuw zullen optreden.

Structurele schendingen van arbeidsnormen kunnen betrekking hebben op kinderarbeid en andere vormen van gedwongen arbeid in de ketens van toeleveranciers van ondernemingen. Ook discriminatie van bijvoorbeeld zwangere vrouwen of personeel met een bepaalde etnische achtergrond komt voor, zowel binnen ondernemingen zelf als binnen de ketens van toeleveranciers.

De onderneming moet aantonen dat de schending van de UN Global Compact principes is opgeheven. Het is wenselijk dat een externe, onafhankelijke partij vaststelt dat de schending is opgeheven.

Achmea IM is in het eerste halfjaar van 2021 met 2 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) arbeidsnormenschending.

**TABEL 5.2.1 GEÏNITIEERDE DIALOGEN
ARBEIDSNORMENSCHENDING H1 2021¹**

Onderneming	Gestart
Amazon.com, Inc.	Q1 2021
LafargeHolcim Ltd.	Q1 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de eerste helft van 2021 is de dialoog met **Anheuser-Busch**. afgesloten (score 4: herstelmaatregelen in gang gezet). Dit als gevolg van een overeenkomst tussen Anheuser-Busch InBev en de Internationale Vakbond voor Voeding, Landbouw, Hotel, Restaurant, Catering, Tabac en Geallieerde Arbeiders, ten aanzien van de herintreding van vier ontslagen vakbonden medewerkers en de erkenning van hun rol als vakbondsvertegenwoordigers. Daarnaast lopen er gesprekken tussen de onderneming en de lokale vakbond.

Milieuschendingen

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de gevonden schendingen van het UN Global Compact en de OESO richtlijnen en het ontwikkelen van beleid, systemen en rapportages die verband houden met het voorkomen van nieuwe milieuschendingen.

Structurele schendingen van het UN Global Compact en de OESO richtlijnen, in het bijzonder de principes die gaan over milieu, vormen financiële, operationele en reputatierisico's voor de onderneming en voor haar belanghebbenden zoals aandeelhouders. Ondernemingen dienen daarom te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan structurele schendingen van deze principes. Mochten zij zich wel daaraan schuldig maken, dan is het wenselijk dat zij deze schendingen opheffen en voorkomen dat de schendingen in de toekomst opnieuw optreden.

De dialoog wordt gevoerd aan de hand van SMART-doelstellingen. De onderneming moet aantonen dat een schending van UN Global Compact principes of OESO richtlijnen structureel is opgeheven waarbij het wenselijk is dat een externe onafhankelijke partij vaststelt dat de schending is opgeheven. Bij het opheffen van de schending

moet ook gedacht worden aan het nemen van corrigerende maatregelen, schadeloosstelling van betrokkenen en het opzetten en uitvoeren van herstelplannen.

Achmea IM is in het eerste halfjaar van 2021 met 5 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) milieu normschending.

**TABEL 5.2.1 GEÏNITEERDE DIALOGEN
MILIEUSCHENDINGEN H1 2021¹**

Onderneming	Gestart
ACS Actividades de Construcción y Servicios SA	Q1 2021
Albemarle Corp.	Q1 2021
BHP Group Ltd.	Q1 2021
BHP Group Plc	Q1 2021
Iberdrola SA	Q2 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de eerste helft van 2021 zijn vijf van de lopende dialogen afgesloten, waaronder met Marubeni en vier bedrijven in de automobielsector.

Marubeni Corp. verklaarde in december 2020 aan ISS ESG dat het zich heeft teruggetrokken uit het geplande 630 MW steenkoolcentrale project Thabametsi in Zuid-Afrika. ISS ESG oordeelt daarom dat Marubeni niet langer betrokken is bij de kwestie.

UITGELICHT: Vermeend verzet tegen het mitigeren van klimaatverandering in de Verenigde Staten.

Opgeheven schending: milieu

Acht ondernemingen in de automobielsector, namelijk **Isuzu, Suzuki, Toyota, Subaru, Mazda, Mitsubishi, Kia, en Hyundai**, werden ervan beschuldigd zich in de Verenigde Staten te verzetten tegen wet- en regelgeving om klimaatverandering tegen te gaan. De ondernemingen maakten, via het lidmaatschap van de branchegroep Association of Global Automakers, sinds 2019 deel uit van gerechtelijke procedures die het terugdraaien van brandstofefficiëntienormen ondersteunen. Het terugdraaien van deze maatregelen zou betekenen dat verschillende Amerikaanse staten niet langer zelfstandig strengere regels voor brandstofefficiëntie mogen opleggen aan autofabrikanten.

De steun van de bedrijven voor het intrekken van de brandstofefficiëntieregels druist in tegen de normatieve verwachtingen ten aanzien van klimaatverandering, zoals uiteengezet in het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) en de Overeenkomst van Parijs, en tegen de verwachtingen die aan bedrijven worden gesteld volgens andere internationale normen.

In februari 2021 is het oordeel herzien van oranje naar groen, score 2 (Betrokkenheid in het verleden). Deze wijziging kwam voort uit de bevestiging van het federaal hof in de VS dat de branchegroep zich heeft teruggetrokken uit de gerechtelijke procedures. Aangezien de branchegroep zich uit de procedure heeft teruggetrokken, heeft ISS ESG de dialoog beëindigd.

Anti-corruptieschendingen

Omkoping en corruptie zijn niet verenigbaar met goed ondernemingsbestuur en hebben een negatieve invloed op de (creatie van) aandeelhouderswaarde. Het leidt tot nadelige economische, sociale en politieke uitkomsten. Overtredingen van internationale principes op het gebied van anticorruptie kunnen schadelijk zijn voor de reputatie van een onderneming en de waarde van merken.

Eén van de universele principes van het UN Global Compact en OESO richtlijnen is gericht op corruptie. Dit principe roept ondernemingen op preventieve en handhavingsmaatregelen te nemen en een effectief systeem op te zetten voor de bestrijding van corruptie.

Dit engagementthema heeft als doel het anticorruptiebeleid en de maatregelen tegen corruptie bij ondernemingen te verbeteren. Daarnaast moet ook voldoende duidelijk worden gemaakt welke acties worden ondernomen tegen werknemers, agenten en onderaannemers die betrokken zijn bij beschuldigingen in verband met corruptie. Hierbij is het belangrijk dat er transparant wordt gecommuniceerd over verrichte onderzoeken en over doorgevoerde veranderingen.

Achmea IM is in het eerste halfjaar van 2021 met 1 onderneming een dialoog gestart over een (vermeende) corruptieschending.

**TABEL 5.2.1 GEÏNITEERDE DIALOGEN
CORRUPTIESCHENDINGEN H1 2021¹**

Onderneming	Gestart
QUALCOMM Incorporated	Q2 2021

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In eerste helft van 2021 is de dialoog met **Caixabank** positief afgesloten. De onderneming werkt namelijk actief samen met het Spaanse Hooggerechtshof en het heeft haar antiwitwasprocedures versterkt.

5.3. Thematische dialogen

Het thematische engagementprogramma van Achmea IM is gericht op het verhogen van sociale, milieu en governance standaarden in sectoren, ketens of bij individuele ondernemingen die zich in het beleggingsuniversum bevinden. Het engagementprogramma sluit aan bij de speerpunten en MVB strategie van Achmea IM. We doen gedegen onderzoek om de bedrijven te selecteren waarmee de dialoog het meest kansrijk is en om de dialoog goed voor te bereiden.

In het eerste halfjaar van 2021 bestaat het thematische engagementprogramma uit tien engagementthema's die zich in verschillende fases bevinden. Binnen deze tien thema's zijn 62 ondernemingen opgenomen. Zes thema's richten zich op klimaatverandering. De overige thema's richten zich op de sociale pijler, te weten 'Arbeidsnormen' en 'Gezondheid'. In tabel 5.3.1 is weergegeven hoe het programma naar thema is opgebouwd.

TABEL 5.3.1 AANTAL DIALOGEN NAAR THEMA

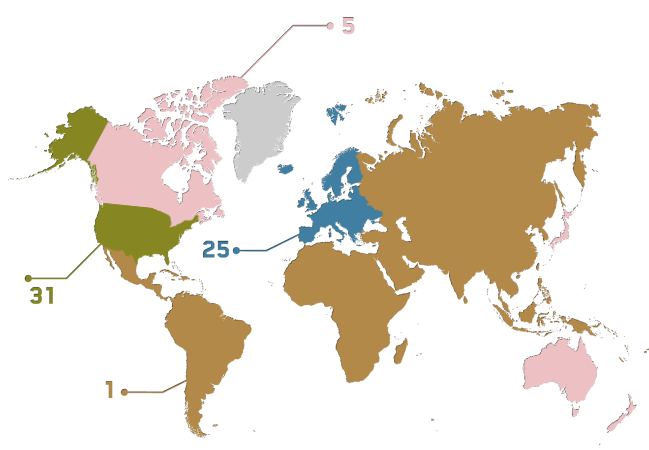
Thema	%
Leefbaar Loon	13%
Transport en klimaat	6%
Afbouw blootstelling steenkolen	13%
Access to Nutrition	6%
Klimaattransitie	10%
Energie efficiëntie	10%
Plastics	11%
Biodiversiteit	11%
Goede en Beschikbare Medicijnen	11%
Human Capital	9%

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld Overig. Figuur 5.3.1 toont de regionale verdeling van ondernemingen in het thematische engagementprogramma.

TABEL 5.3.2 ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema	Speerpunt	Gestart	Sectoren/ketens
Leefbaar Loon		Q2 2018	Kledingbedrijven en supermarkten
Transport en klimaat		Q2 2018	Logistieke sector
Access to Nutrition		Q2 2018	Agro & Food
Klimaattransitie		Q1 2019	Auto's, olie & gas
Energie efficiëntie		Q1 2019	Staal en chemie
Plastics		Q3 2019	Chemie
Goede en Beschikbare Medicijnen		Q3 2019	Farmaceutische sector
Human Capital		Q4 2019	Horeca, uitzendbranche
Afbouw blootstelling steenkool		Q1 2020	Nutsbedrijven, Basismaterialen en Industrie
Biodiversiteit		Q1 2021	Supermarkten en Voedingsproducten

FIGUUR 5.3.1 REGIOVERDELING

In het afgelopen halfjaar is 238 keer inhoudelijk contact geweest met 55 ondernemingen. Daarnaast is veel tijd gestoken in het doen van onderzoek en bedrijfs- en sectoranalyses voor de thema's Biodiversiteit, Leefbaar Loon en Energie Efficiency.

Hieronder vindt u een geaggregeerd overzicht over alle lopende thematische engagements. In de thematische hoofdstukken wordt voor elk thema afzonderlijk gedetailleerder ingegaan op de doelstellingen, de gesprekken en de uitkomsten per thema. Deze hoofdstukken bevatten ook specifieke profielen van ondernemingen met meer gedetailleerde achtergrondinformatie.

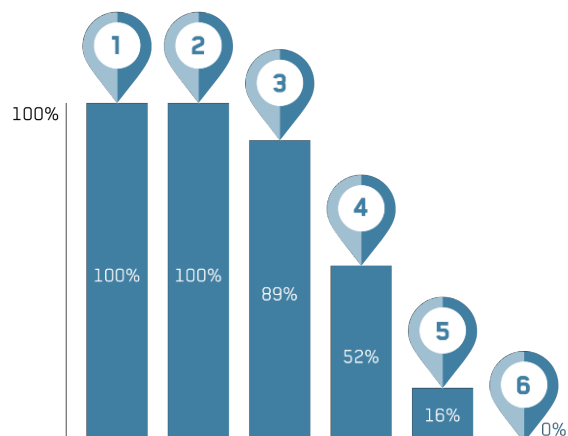
Voortgang wordt gerapporteerd aan de hand van mijlpalen (figuur 5.3.2).

Ten aanzien van de bedrijven die zijn geselecteerd voor het thematische engagementprogramma is:

- voor 100% de eerste mijlpaal bereikt, namelijk het voorbereidend onderzoek afgerond.
- voor 100% de tweede mijlpaal bereikt, namelijk een initiërende brief of e-mail uitgestuurd om het contact tot stand te brengen.
- ten aanzien van de derde mijlpaal door 89% van de ondernemingen positief op onze vraag gereageerd. De dialoog is gaande.
- voor 52% de vierde mijlpaal bereikt, namelijk de toezegging van de onderneming.
- voor 16% de vijfde mijlpaal bereikt, wat betekent dat er een aanpassing is geweest in het beleid & proces.

Vanwege de korte looptijd van een aantal relatief nieuwe engagementthema's hebben veel ondernemingen nog niet mijlpaal 4 en de daaropvolgende mijlpalen behaald. Toezeggingen met betrekking tot beleidsaanpassingen en implementatie daarvan verwachten wij doorgaans pas in de tweede helft van het engagement traject.

FIGUUR 5.3.2 MIJLPAALVERDELING

1. Analyse van het bedrijf
2. Initieren dialoog
3. Voeren van dialoog
4. Toezegging onderneming
5. Aanpassen beleid & proces
6. Afronden dialoog

Energie efficiëntie in de staal en chemie industrie

Wereldwijd heeft verbetering van energie efficiëntie de groei van het energiegebruik met circa 12 procent afgeremd. Bovendien toont scenario-analyse aan dat zelfs bij een verdubbeling van het bruto binnenlands product in 2040 toch een lagere wereldwijde uitstoot van broeikasgassen mogelijk is dan vandaag. Enkel door energie efficiëntie kan meer dan 40 procent van de volgens de Parijse doelstellingen benodigde vermindering van CO₂-uitstoot worden bereikt. Energie efficiëntie is zodoende het sleutelwoord in het mogelijk maken van verdere economische groei, zonder evenredige groei in uitstoot. Energie efficiëntie is onmisbaar geworden voor het bereiken van de wereldwijde klimaatdoelen.

Achtergrond van het thema

De beperking van klimaatverandering tot maximaal 2 °C, met een streefwaarde van 1,5 °C, hangt in belangrijke mate af van verbeterde energie-efficiëntie. Sinds het jaar 2000 werd de toenemende vraag naar energie voor een derde gecompenseerd door verbeterde efficiëntie. Het *Internationaal Energie Agentschap* (IEA) stelt vast dat de industrie potentieel twee keer zoveel waarde kan creëren uit energie in 2040 dan nu het geval is. Met verbeterde energie efficiëntie gaan belangrijke economische, ecologische en sociale voordelen gepaard. Het leidt tot een afname van broeikasgasemissies, maar energiebesparingen zijn, sec bekeken, per definitie kostenbesparend; een investering in energiebesparingsmaatregelen betaalt zich gemiddeld met een factor drie terug. Overige voordelen zijn minder luchtvervuiling, verhoogde koopkracht van huishoudens door lagere energiekosten, verbeterde energiezekerheid door verminderde invoer en uitgebreide toegang tot moderne energiediensten (IEA, 2018).

TABEL 5.3.1 TOTALE INDUSTRIËLE CO₂- UITSTOOT OPGEDEELD NAAR SUBSECTOREN

Sector	%
Ijzer en staal	24%
Cement	18%
Chemicaliën	12%
Plastic	6%
Papier	4%
Aluminium	3%
Rest van de industrie	33%

Wij zijn kritisch naar alle sectoren die voor de grootste uitstoot van broeikasgassen zorgen, waaronder de staal, cement en chemiesector. Vanwege beperkte beleggingen in de cementsector, richt dit engagement traject zich op bedrijven in de chemie- en de staalindustrie. We onderzochten in welke mate ondernemingen in de beleggingsportefeuilles voorbereid zijn op markt- en beleidsontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering en energie efficiëntie. Ook onderzochten we de materialiteit van energie efficiëntie voor ondernemingen in de chemie en de staalindustrie.

Doel van thema

We hebben verschillende doelen gesteld voor de ondernemingen:

- De ondernemingen formuleren een lange termijn klimaatstrategie. Daarbij dienen ze rekening te houden met strategische en financiële risico's en kansen als gevolg van klimaatverandering, zoals veranderingen in beleid en markt en technologische ontwikkelingen zoals een mogelijke invoering of verhoging van een CO₂-prijs. Deze komen mogelijk naar voren door een grondige risico-analyse en het uitvoeren van scenario-analyses.
- De onderneming committeert zich aan meetbare doelen rondom klimaat, energie-efficiëntie en de samenstelling van de brandstofmix. Wij roepen ondernemingen op om zich te verbinden aan wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen of 'Science Based Targets'.
- Binnen de operatie is er focus op energie-efficiëntie en worden er relevante energie-efficiëntie maatregelen geïmplementeerd. De onderneming optimaliseert het proces onder andere door gebruik te maken van slimme meters en hergebruik van grondstoffen, energie, afval en warmte. Ook wordt er in toenemende mate gebruik gemaakt van hernieuwbare energie en wordt samengewerkt met organisaties binnen en buiten de sector.
- De onderneming is transparant over de voortgang en resultaten van haar klimaat en energie efficiëntie maatregelen.

Dit engagement thema sluit met name aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de globale energiemix en onderliggend doel 7.3 dat zich richt op het verhogen van energie efficiëntie.

• SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 9.4 dat zich onder andere richt op het verduurzamen van industrieën.

Voortgang

Met enkele ondernemingen van de groep is opnieuw gesproken tijdens de rapportageperiode. Van de ondernemingen is door ons vastgesteld hoe de voortgang is tegenover de engagementdoelstellingen.

Ons gesprek met **Covestro** verliep positief. De chemiereus bevindt zich in de overgang naar een nieuwe duurzaamheidsstrategie die in de loop van het jaar bekend moet worden. Covestro maakte eerder gebruik van reductiedoelstellingen op het gebied van de absolute uitstoot van broeikasgassen en van uitstootintensiteit. Zij zullen in de komende periode doelstellingen rond circulariteit formuleren waarbij ook gezocht wordt naar een accurate meetmethode voor het vaststellen van scope 3 emissies. De doelstellingen zullen worden opgenomen in de beloningscriteria van het management. Naast de toezeggingen rond nieuwe KPI's en het meten van scope 3 emissies heeft Covestro ook toegezegd haar rapportages te zullen verbeteren. Zo zal Covestro in haar duurzaamheidsrapportages over 2021 de TCFD richtlijnen implementeren en een begin maken met rapporteren aan CDP, dit zijn stappen die de onderneming transparanter zullen maken.

In ons gesprek met **PPG** is stilgestaan bij de duurzaamheidsdoelstellingen van de onderneming die voor 2025 gelden. Deze zijn inmiddels bepaald voor alle locaties en via scorecards wordt lokaal de voortgang gemeten. Wij vragen de onderneming om ook voor de langere termijn doelen te formuleren op klimaatgebied. Wel zette PPG de eerste stappen op het gebied van rapportages over klimaatrisico. Na een geslaagde pilot verwachten wij dat de onderneming de TCFD aanbevelingen volgt bij het opstellen van de reguliere toekomstige rapportages.

Naast het gebruik van ruwe materialen is energie de belangrijkste grondstof voor de (bouw)producten van **Sika**. Dit is mede de oorzaak van de motivatie binnen de onderneming om de energie efficiëntie te maximaliseren. Bijzonder energie-intensief zijn de productieprocessen van voegspecie en dakisolatie, processen die de komende tijd hierdoor op extra aandacht mogen rekenen. Sika is van plan in 2021 voor het eerst de scope 3 emissies van haar producten te meten en hierover te rapporteren. We hebben de onderneming gevraagd om zich te verbinden aan het Science Based Targets Initiative en zo de duurzaamheidsambities extern te laten verifiëren.

Van **Fortescue** weten wij uit onze gesprekken dat de onderneming belangrijke stappen heeft gezet op het gebied van energie efficiëntie en klimaat. Men streeft ernaar om binnen 20 jaar CO₂-neutraal te opereren, wat een grote opgave zal zijn door de afhankelijkheid van zware machinerie, overwegend op basis van dieselbrandstof. Fortescue investeert op dit moment echter veel in hernieuwbare energie. Wij vragen de onderneming om ook via concrete doelen op de kortere termijn aan te tonen dat het op de goede weg is. Bijvoorbeeld op het gebied van energie efficiëntie.

Vervolg

In de tweede helft van 2021 zal worden gesproken met Nucor, Fortescue en Umicore. Met Nucor staat een gesprek gepland en van Umicore verwachten wij nieuws over nieuwe klimaatdoelstellingen en een hieraan verbonden actieplan.

Transport & Klimaat

De transportsector draagt ruim 25 procent bij aan de totale Europese CO₂-uitstoot. Hoewel de transportsector grotendeels buiten het Klimaatakkoord van Parijs is gebleven dient de sector wel een belangrijke bijdrage te leveren aan de broeikasgas-reductie om deze doelstellingen te behalen. Daarom is het materieel en relevant vanuit financieel en maatschappelijk perspectief om dit thema uit te voeren binnen de logistieke sector.

Achtergrond van het thema

De transportsector omvat een breed scala aan industrieën. We kiezen ervoor om ons te richten op de industriegroep 'logistiek'. De te behalen winst in termen van CO₂-reductie en energie-efficiëntie schatten wij in als hoog. Door ons te richten op deze groep denken wij optimaal rendement te halen uit onze inspanningen. Een engagement in deze industrie heeft meerdere invalshoeken, waaronder: het verlagen van brandstofverbruik en het gebruik van alternatieve brandstofbronnen (denk aan schonere brandstoffen zoals waterstof of methanol voor lange afstanden), verbeterde voertuigtechnologie en technologische verbeteringen (zoals elektrische schepen naar het achterland), reductie van emissie-intensiteit van bestaande wagenparken, alternatieve vervoerswijzen, maar ook efficiëntie maatregelen op voertuigonderhoud (bijvoorbeeld weerstand verlagen door een schip schoon te houden) en logistieke planning voor het laden van voertuigen en routeplanning.

“De transport sector is de snelst groeiende uitstoter van broeikasgassen. De groei in energiebehoefte ten aanvang van transport is de hoogste van alle eindgebruikers”

– World Health Organisation

Doel van thema

De doelen die wij hebben opgesteld voor de ondernemingen luiden als volgt:

- Transportbedrijven verbeteren transparantie over (a) de CO₂-uitstoot, door bijvoorbeeld te rapporteren over brandstofgebruik en (b) de gehanteerde strategie om te blijven voldoen aan de striktere CO₂ (zelf)regulering;
- Transportbedrijven nemen klimaatverandering en CO₂-uitstoot in het bijzonder op in hun beleid. Wij vragen hen de urgentie en materialiteit van het reduceren van de CO₂-uitstoot te erkennen, capaciteit en expertise op bestuursniveau ten aanzien van klimaatverandering

beschikbaar te maken en klimaatscenario's (waaronder gebruik van fossiele brandstoffen) te integreren bij bepaling van lange termijn financiële risico's;

- Transportbedrijven integreren brandstofefficiëntie in de strategie, planning, activiteiten en investeringsbeslissingen;
- Daarnaast willen wij transportbedrijven aan de hand van best practices (a) inzicht geven in de mogelijkheden tot het reduceren van het gebruik van fossiele brandstoffen en (b) stimuleren over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen.

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goal (SDG):

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Onze focus is doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de globale energiemix en onderliggend doel 7.3 dat zich richt op het verhogen van energie efficiëntie.

Voortgang

Bij alle ondernemingen is de voortgang vastgesteld ten opzichte van de engagementdoelstellingen.

Deutsche Post presenteerde in het voorjaar haar nieuwe klimaatdoelstellingen. In een uitgebreid plan met goed doordachte verduurzamingsmaatregelen geeft de onderneming aan emissievrij te zijn in 2050. Deze maatregelen zullen gedurende het jaar geverifieerd worden door het Science Based Targets initiative (SBTi). De maatregelen bestaan ruwweg uit het elektrificeren van het wagenpark, het gebruik van duurzame energie in de kantoren en, hoewel onzeker, gebruik van duurzame brandstoffen voor luchtvracht.

UPS heeft doelstellingen geformuleerd om volledig carbonneutraal te opereren in 2050 met tussentijdse doelstellingen in 2035 voor een halvering per geleverd pakket. Hoewel de duurzaamheidsplannen van UPS nog verdere uitwerking vragen, zien wij dat duurzaamheid duidelijk tot de hoofdprioriteiten van UPS behoort. Bij UPS heeft Achmea IM een aandeelhoudersresolutie mede ingediend over lobbying. De concrete vraag aan UPS is om het beleid, acties en rapportages op dit gebied te evalueren omdat UPS ondanks het vooruitstrevende klimaatbeleid tegelijkertijd lid is van brancheverenigingen die bekend staan om hun conservatieve opvattingen en lobby.

Het engagementtraject met **Royal Mail** mag succesvol worden genoemd. De onderneming heeft ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen vastgesteld. Royal Mail heeft zich een CO₂ neutrale doelstelling gesteld die in lijn is met een 1.6 graden scenario en daarmee binnen de doelstelling van het Klimaatakkoord van Parijs valt. De onderneming ontwikkelt op dit moment een routekaart met tussentijdse doelstellingen richting haar doel om in 2050 CO₂ neutraal te opereren. We verwachten van Royal Mail meer nieuws over

de voortgang ten opzichte van de klimaatdoelen in de loop van het tweede halfjaar.

In eerdere gesprekken heeft **CH Robinson** aangekondigd om nieuwe duurzaamheidsdoelstellingen te publiceren in de eerste helft van 2021. Tot op heden zijn de plannen niet gepubliceerd. In de komende periode zullen de nieuwe doelen en plannen worden beoordeeld zodra deze beschikbaar komen en bespreken we deze met de onderneming.

Vervolg

Hoewel de ontwikkeling van de klimaatplannen van deze groep ondernemingen nog volop in beweging is, loopt de dialoog met de ondernemingen inmiddels circa drie jaar. Ons voornemen is om de tweede helft van het 2021 te gebruiken om afrondende gesprekken te voeren en het thema voor deze ondernemingen af te sluiten.

Klimaattransitie

In het klimaatakkoord van Parijs hebben 196 landen afgesproken om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de twee graden, waarbij het streven is de opwarming van de aarde beneden de 1,5 graad te houden. In een rapport over klimaatverandering (IPCC), wordt gesteld dat hiertoe het totaal aan mondiale CO₂-emissies tegen 2030 met 45 procent zal moeten dalen ten opzichte van 1990. Omdat fossiele brandstoffen die bij de verbranding een groot deel van de CO₂-uitstoot veroorzaken vooralsnog een centrale rol in de energievoorziening spelen, zal een verstrekkende transitie van de energievoorziening nodig zijn om de uitstoot van broeikasgassen fors te reduceren (DNB, 2018). Wereldwijd spannen overheden, (maatschappelijke) organisaties en consumenten zich in om een transitie mogelijk te maken naar een koolstofarme economie. Daarbij ligt de nadruk op investeren in meer hernieuwbare energie en het afbouwen van onze afhankelijkheid van fossiele energiebronnen.

Achtergrond van het thema

Tijdens de dialoog klimaattransitie gaan we in gesprek met ondernemingen over de gevolgen van de klimaattransitie in termen van risico's en kansen. Het gesprek richt zich op de strategie die bedrijven kiezen, maar ook: in welke mate zijn zij voorbereid op veranderingen die in diverse klimaatscenario's worden geschetst? In welke mate kunnen bijvoorbeeld ondernemingen die nu sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen zich tijdig aanpassen aan een veranderende markt en regelgeving? Waar ligt het zwaartepunt van de huidige investeringen door ondernemingen en welke keuzes liggen hieraan ten grondslag? Zijn ondernemingen in staat om verschillende toekomstscenario's uit te werken, veranderingen waar te nemen en tijdig te anticiperen?

Met behulp van een scenario-analyse model is het beleggingsuniversum getoetst. De uitkomst geeft inzicht in de ondernemingen waarvan gesteld kan worden dat zij in de komende 5 jaar het verst verwijderd zijn van een breed geaccepteerd 2 °C scenario. De analyse bestrijkt 70-90 procent van de broeikasgasemissies die samenhangen met een standaardportefeuille en omvat de door de DNB beschreven transitiegevoelige sectoren zoals de fossiele energie sector. Op basis van onze observaties blijkt dat er relatief veel winst valt te behalen voor de energiesector (olie en gas) en automobielproducenten. Ondernemingen in portefeuille in deze sectoren staan momenteel voor de grootste uitdagingen in relatie tot de energietransitie doordat zij momenteel meer opereren in lijn met een 2 – 4 graden scenario dan een 1,5-2 graden scenario.

Doel van thema

We hebben in het engagementtraject verschillende doelen gesteld voor de ondernemingen:

- De ondernemingen bereiden zich voor op de gevolgen van de klimaattransitie en maken kansen en risico's inzichtelijk. De ondernemingen dienen bovendien transparant te zijn over de wijze waarop zij klimaatgerelateerde risico's en kansen meten en monitoren. Ook vragen wij de ondernemingen verschillende scenario's over veranderende markten uit te werken;
- Ondernemingen ontwikkelen een gedegen klimaatstrategie en voeren deze uit. Dit betekent dat de strategie zowel financieel als maatschappelijk robuust moet zijn. Autoproducenten dienen hierbij een duidelijk visie op de ontwikkeling van elektrisch rijden op te stellen;
- De olie- en gasbedrijven nemen een sturende rol aan in de transitie naar hernieuwbare energie en reageren niet slechts op de vraag;
- De onderneming geeft toegang tot de gehanteerde maatstaven en doelstellingen en telt ons in staat om potentiële risico's, het vermogen om aan financiële verplichtingen te voldoen, de algemene blootstelling aan klimaat gerelateerde kwesties en de voortgang in het beheer van of de aanpassing aan deze kwesties beter te beoordelen;
- De ondernemingen zijn transparant over de voortgang en resultaten van genomen klimaatmaatregelen.

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de globale energiemix.

• SDG 13: Klimaatactie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 13.2 dat zich richt op maatregelen integreren inzake klimaatverandering.

Voortgang

Met enkele ondernemingen van de groep is opnieuw gesproken tijdens de rapportageperiode.

Met **BMW** spraken wij over haar doelstellingen rond de klimaattransitie. Sinds de vorige rapportageperiode zijn belangrijke stappen gezet. De onderneming ontving in maart van dit jaar de bevestiging van SBTi dat de door BMW gestelde emissiereductiedoelen in lijn met het Akkoord van Parijs zijn, voor zover deze betrekking hebben op scope 1 en 2. Dat wil zeggen de eigen uitstoot en die gepaard gaat met ingekochte energie. Hoewel wij BMW ook vragen om verantwoordelijkheid te accepteren voor de scope 3 uitstoot (door de geproduceerde auto's) vinden wij dit een belangrijke stap en wij vragen ook aan andere producenten om dit voorbeeld te volgen.

Wij spraken met **Subaru** over de klimaattransitie. De onderneming loopt achter op de concurrentie in het elektrificeren van het modelaanbod. De onderneming verschuilt zich hierbij enigszins achter het uitblijven van de vraag. Subaru verkoopt voornamelijk auto's in Japan en Noord-Amerika, waar nog volop vraag is naar traditionele auto's. Hierdoor ligt bij de automaker de nadruk niet primair op elektrificatie van het modelaanbod. Wel startte de onderneming eerder een samenwerking met Toyota. In mei kondigde de partijen een eerste volledig elektrische model aan. Wij vragen Subaru toch om meer actie te ondernemen en tenminste emissiedoelen te formuleren.

De dialoog met **Exxon** verloopt moeizaam en komt eigenlijk niet op gang, terwijl er bij de onderneming intussen toch wel veel ontwikkelingen zijn. Een activistische aandeelhouder bereikte dit voorjaar met de steun van institutionele investeerders de benoeming van drie bestuurders tijdens de aandeelhoudersvergadering. Deze bestuurders moeten Exxon in de richting van een beter georganiseerde transitie duwen. In het tweede halfjaar van 2021 beraden wij ons op een actieve strategie om onze steun voor een meer verantwoorde koers bij Exxon te onderstrepen.

Vervolg

Wij zullen BMW volgen op de voortgang van haar ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen en de positieve aspecten bij de andere autoproducenten delen. Wij verwachten ook van Subaru stappen die zorgen voor een duidelijker pad naar een klimaatvriendelijker toekomst. In de tweede helft van 2021 zal ook de dialoog met Marathon, OMV, Exxon en Renault vervolgd worden.

Afbouw blootstelling Steenkool

Elektriciteit uit steenkool is verreweg de meest CO₂-intensieve vorm van energie-opwekking. De verbranding van steenkool in energiecentrales is verantwoordelijk voor meer dan 40% van de wereldwijde CO₂-uitstoot en draagt daarmee sterk bij aan klimaatverandering (IEA 2018). Het is daarom van belang dat mijnbouwbedrijven die steenkool winnen en elektriciteitsbedrijven die hier energie uit opwekken overstappen op duurzamere alternatieven. Wij gaan in gesprek met deze ondernemingen om dit proces waar mogelijk te versnellen.

Achtergrond van het thema

Dit engagement traject richt zich specifiek op de groep van mijnbouw- en elektriciteitsbedrijven die (deels) afhankelijk zijn van de winning van of de opwekking van elektriciteit uit steenkool.

Door in gesprek te gaan met deze ondernemingen willen wij de transitie naar een koolstofarm energiesysteem bespoedigen en bijdragen aan het Parijse Klimaatakkoord. Van energiebedrijven die gebruik maken van steenkool in de brandstofmix wordt concreet gevraagd dat zij zich richten op minder CO₂-intensieve en bij voorkeur hernieuwbare vormen van energieopwekking. Van mijnbouwondernemingen betrokken bij de winning van steenkool wordt concreet gevraagd om een duidelijk pad te kiezen waarlangs de afhankelijkheid van steenkool wordt afgebouwd en in wordt gezet op duurzamere alternatieven.

Doel van thema

We hebben in dit engagementtraject verschillende doelen gesteld voor de geselecteerde mijnbouw- en elektriciteitsbedrijven:

- De onderneming heeft een doelstelling op het afbouwen van de steenkoolcapaciteit
- De onderneming heeft een emissiereductiedoelstelling (bij voorkeur binnen de grenzen van 2 graden gemiddelde wereldwijde temperatuurstijging)
- De onderneming ligt op koers voor het behalen van bovenstaande doelstellingen
- Elektriciteitsbedrijven investeren in hernieuwbare energie
- Mijnbouwbedrijven investeren in het vinden en ontginnen van grondstoffen die een alternatief kunnen zijn voor steenkoolwinning

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de mondiale energiemix.

• SDG 13: Klimaatactie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 13.2 dat zich richt op maatregelen integreren inzake klimaatverandering.

Voortgang

Van de ondernemingen is door ons vastgesteld hoe de voortgang is tegenover de engagementdoelstellingen.

Endesa gaat volgens de publieke planning alle kolencentrales sluiten voor het eind van 2021. De moedermaatschappij van Endesa, het Italiaanse Enel heeft eveneens stappen gezet. Recent liet Enel haar emissiereductiedoelstellingen verifiëren door het Science Based Target initiative. Zij bevestigden dat de plannen van Enel in lijn zijn met het 1,5 graden-pad van het Akkoord van Parijs.

RWE heeft haar doelstellingen ook aangescherpt. Zij heeft aangekondigd in 2040 emissievrij te zijn, doelen die eveneens door SBTi zijn geverifieerd. Mede door druk van de Duitse en Nederlandse overheid heeft RWE een gedetailleerd plan opgesteld dat moet leiden tot uitfasering van de stroomopwekking uit kolen.

De mijnbouwbedrijven **Anglo American** en **BHP** hebben in het afgelopen half jaar ook stappen gezet om het winnen van steenkool te reduceren. De twee ondernemingen hebben hun deelname in een Colombiaanse kolenmijn verkocht aan Glencore. In de komende gesprekken zullen wij deze verkoop aanklaarten om te horen welke duurzaamheidscriteria zijn opgenomen in de verkoopprocedure.

DTE gaat in het komende jaar drie van de resterende zeven kolencentrales sluiten. De resterende vier zullen op een nog niet bekend gemaakt moment voor 2040 gesloten worden. Wij vragen de onderneming om een duidelijk pad en plan van aanpak.

Bij **Southern Company** is nog veel ruimte voor verbetering. De onderneming heeft aangekondigd niet meer te investeren in kolenenergie behalve als dit nodig is voor de veiligheid van de huidige installaties. Daarentegen geven zij nog geen beloften of routekaart voor de sluiting van deze centrales. Ook is de geformuleerde 80% emissiereductiedoelstelling in 2050 niet in lijn met het Akkoord van Parijs.

WEC energy heeft dit voorjaar haar ambitie openbaar gemaakt. In mei heeft de onderneming haar emissiereductiedoelstelling aangescherpt, van 70% reductie naar 80% in 2030. Wij vragen van WEC ook om een gedetailleerd plan voor de uitfasering van steenkool bij voorkeur ten gunste van hernieuwbare energie.

Vervolg

Naar verwachting zullen wij in de tweede helft van dit jaar met alle ondernemingen spreken over hun plannen voor de uitfasering van kolenergie.

Leefbaar loon in de supermarkt- en textielsector

Een leefbaar loon is een loon waarmee een werknemer kan voorzien in basisbehoeftes van zijn of haar gezin; van voeding, gezondheidszorg, kleding, huisvesting tot scholing. Afhankelijk van het land kan dit overeenkomen met het minimumloon, maar in vele landen is er of geen wetgeving op dit terrein, of is het minimumloon onvoldoende om in het levensonderhoud te kunnen voorzien. Dit geldt voor ontwikkelingslanden, maar ook dichterbij huis in landen als Hongarije, het Verenigd Koninkrijk of Polen. Juist daarom hebben bedrijven een belangrijke verantwoordelijkheid wat betreft het betalen van een leefbaar loon. Hoewel het betalen van een leefbaar loon in eerste instantie lijkt te leiden tot hogere kosten, kan het ook leiden tot lagere kosten en hogere winstgevendheid. In onderzoeken van Berenschot⁴ en Chapman & Thompson⁵ worden hiervoor verschillende redenen geïdentificeerd, namelijk dat bedrijven met een leefbaar loon:

- In staat zijn werknemers langer vast te houden, met lagere opleidingskosten tot gevolg;
- In staat zijn de productiviteit van hun werknemers te vergroten;
- Een stabielere en betere relatie met toeleveranciers kunnen realiseren;
- Verminderd risico op reputatie-schade lopen en door een beter imago hun marges kunnen vergroten.

Leefbaar loon is een thema dat een sterke relatie heeft met andere thema's op het gebied van arbeids- en mensenrechten. Zo is vakbondsvrijheid een belangrijke voorwaarde om te komen tot een leefbaar loon. Wanneer een leefbaar loon wordt betaald is het financieel mogelijk om kinderen naar school te sturen. Het betalen van een leefbaar loon speelt daarom een belangrijke rol bij het voorkomen van kinderarbeid. Veel beursgenoteerde bedrijven hebben een ingewikkelde productieketen met een groot aantal aan toeleveranciers. Dit maakt het lastig om te waarborgen dat in de hele keten een leefbaar loon wordt betaald.

De engagement op dit thema voeren we uit in samenwerking met een brede groep van investeerders binnen het Platform Living Wage Financials (PLWF). Door samen te werken zijn we in staat een diepgaande analyse te maken, een brede groep van bedrijven aan te spreken en meer druk uit te oefenen wanneer dat nodig is.

⁴ Berenschot, Living wage in international supply chains (2012).

⁵ Chapman & Thompson, The economic impact of local living wages, Economic Policy Institute (2006).

Doel van thema

Leefbaar loon is een complex onderwerp, zeker in een bedrijf met honderden toeleveranciers. Daarom hebben we op meerdere niveaus doelstellingen geformuleerd waarop een onderneming stappen kan zetten. Afhankelijk van de onderneming leggen we de nadruk op één of meer van deze doelstellingen.

- **Beleidsvorming.** De onderneming heeft beleid ontwikkeld op het onderwerp leefbaar loon, inclusief doelstellingen.
- **Implementatie en toetsing.** De onderneming implementeert het beleid in de eigen bedrijfsvoering en bij de toeleveranciers en ziet actief toe op de voortgang.
- **Randvoorwaarden.** De onderneming zorgt dat de randvoorwaarden voor een leefbaar loon, zoals collectieve onderhandeling en vakbondsvrijheid, gewaarborgd zijn in haar eigen bedrijfsvoering en bij toeleveranciers.
- **Samenwerking in de sector.** De onderneming werkt samen met andere partijen, bijvoorbeeld via sectorinitiatieven aan bevordering van leefbaar loon.
- **Transparantie.** De onderneming is op dit thema transparant richting investeerders, consumenten en andere belanghebbenden en rapporteert over het beleid, de implementatie en de voortgang.

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• **SDG 1: Geen Armoede**

We richten ons hierbij met name op de het onderliggende doel 1.1. en bijbehorende indicator 1.1.1. die zich richten op het verminderen van armoede.

• **SDG 8: Eerlijk Werk en Economische Groei**

We richten ons hierbij met name op het onderliggende doel 8.5 dat zich richt op waardig werk en werkgelegenheid en de onderliggende indicator 8.5.1. die zich richt op het verhogen van de uurlonen.

• **SDG 10: Ongelijkheid Verminderen**

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 10.1 en onderliggende indicator 10.1.1 die zich richten op inkomensgroei van lage inkomens wereldwijd.

Geselecteerde sectoren & bedrijven

We zijn met het thema leefbaar loon medio 2018 van start gegaan. Er zijn toen twee sectoren geselecteerd; de kleding- en supermarktsector die we hieronder verder zullen toelichten.

Leefbaar loon is een belangrijk thema binnen de kledingindustrie. Door de vele toeleveranciers, vaak gevestigd in landen met lage lonen en zwakke overheden zijn er veel misstanden, inclusief zeer lage lonen. Toch zijn er

Platform Living Wage Financials

Achmea IM neemt actief deel aan het Platform Living Wage Financials (PLWF). Dit is een groep van inmiddels 18 financiële instellingen die samen werken op het thema 'leefbaar loon'. In het 1e half jaar van 2021 zijn Storebrand uit Noorwegen en AP2 uit Zweden toegetreten tot het platform. Het platform maakt gebruik van een gezamenlijke methodologie om de prestaties van een brede groep ondernemingen te beoordelen. Ook voeren de leden gezamenlijk engagement met deze ondernemingen.

Door de toenemende bekendheid van het platform worden de leden regelmatig uitgenodigd het werk van het platform te presenteren op bijeenkomsten over mensenrechten en arbeidsomstandigheden. Zo gaven leden van het platform net als vorig jaar een presentatie op het online 'Garment Forum' van de OESO, werd een van de leden uitgenodigd te spreken op een event van de 'Global Fashion Agenda' en mocht Achmea IM het platform vertegenwoordigen bij de lancering van de 'living wage roadmap' van het Instituut voor Duurzame Handel (IDH).

De bijeenkomsten van het platform vonden ook dit eerste half jaar nog online plaats. En diverse externe deskundigen werden uitgenodigd om hun expertise met de platformleden te delen. Zo werden er meerdere bijeenkomsten georganiseerd over leefbaar loon in de suikerketen en welke stappen voedingsbedrijven en supermarktketens hierop kunnen zetten. Momenteel is het jaarlijkse leefbaar-loon onderzoek in volle gang. Dit jaar zullen de resultaten voor het eerst in een rapport namens het platform worden gepubliceerd. En in het najaar zullen de resultaten van het onderzoek ook op een bijeenkomst worden gepresenteerd.

Voor Achmea IM is 2021 het laatste jaar van actieve deelname aan het PLWF. Omdat na ruim 3 jaar ons engagement project over leefbaar loon ten einde komt, beëindigen we ook ons werk voor het platform. Wel hebben we het voornemen om als blijvend steun voor het thema leefbaar loon, aan het platform verbonden te blijven als 'supporting member'. Mede dankzij de groei van het platform kunnen we na 3 jaar actieve bijdrage met een gerust hart een stapje terug doen.

Meer informatie over het Platform is te vinden op www.livingwage.nl

binnen de sector een aantal hoopvolle initiatieven die breder navolging verdienen en om de problematiek aan te pakken. De tweede sector is de supermarktsector. Deze sector kenmerkt zich door het enorme aantal producten. Daarom kent ook deze sector talloze leveranciers die op hun beurt producten leveren van vele producenten. De sector heeft dan ook op verschillende vlakken te maken met leefbaar loon:

1. Het betalen van leefbaar loon aan eigen medewerkers, met name relevant in de landen waar geen minimumloon bestaat of dit onder het bestaansminimum ligt.
2. Het betalen van leefbaar loon in de productieketen bij de producten, bijvoorbeeld thee of koffie, die in eigen beheer worden geproduceerd.
3. Het stimuleren van een leefbaar loon bij de producenten van de producten die binnen de winkels verkocht worden maar door andere producenten worden gemaakt.
4. Het informeren van klanten over dit thema zodat zij hier hun eigen keuzes in kunnen maken.

De bedrijven in de kleding- en supermarkt sector waarmee we spreken over leefbaar loon zijn geselecteerd op basis van:

1. Aanwezigheid in de portefeuilles.
2. Relevantie van het thema leefbaar loon voor de bedrijfsvoering en de mogelijkheid verbeteringen door te voeren. Hiervoor is o.a. een scan gemaakt op basis van MSCI data, jaarverslagen en andere beschikbare onderzoeken.
3. Het engagement van Achmea IM, namelijk de nieuwe sector supermarkten, voegt iets toe aan de al lopende engagement binnen PLWF.

Voortgang

Kledingsector

In de eerste helft van 2021 zijn gesprekken gevoerd met Home Depot, Ralph Lauren en V.F. Corp. Aan deze gesprekken namen steeds ook andere leden van het Platform Living Wage Financials deel. In de gesprekken bleek dat de coronacrisis nog steeds veel aandacht vergde. Toch bleek er, voor de ondernemingen die al met leefbaar loon aan de slag waren, ruimte om vooruitgang te boeken. Ook omdat juist de coronacrisis de problemen rond lage lonen in de kledingsector extra onder de aandacht bracht. Verder stond de eerste helft van het jaar vooral in het teken van het wachten op de duurzaamheidsrapportages van de ondernemingen. Op basis van deze rapportages kunnen we het jaarlijkse voortgangsonderzoek uitvoeren om te zien of toezeggingen of in de gesprekken geschetste verwachtingen zijn verwerkt in de nieuwe rapportages. Inmiddels zijn de rapportages van Hugo Boss, Ralph Lauren en TJX gepubliceerd en zijn de onderzoeken gestart. Voor Home Depot en V.F. Corp. wordt het onderzoek uitgevoerd door partners van het PLWF.

De dialoog met **Home Depot** komt beter op gang. Home Depot werkt momenteel aan het verbeteren van beleid ten aanzien van het voorkomen van gedwongen arbeid in de keten. Zo verbiedt de onderneming nu volledig het gebruik van arbeid door gevangenen en is het zich meer bewust van de risico's ten aanzien van gedwongen arbeid in Azië. Home Depot werkt op dit thema samen met de Responsible Business Alliance, een organisatie die ondernemingen helpt bij ontwikkelen en uitvoeren van beleid op gebied van verantwoord ondernemen. We begrijpen de keuze van de onderneming om zich te richten op het uitbannen van gedwongen arbeid, maar we hebben nogmaals nadrukkelijk het belang van een degelijke mensenrechten- en arbeidsrechten risicoanalyse ('due diligence') benadrukt. Als onderdeel van deze analyse zou ook naar eerlijke beloning van arbeiders in de keten gekeken moeten worden. Om daarmee te beginnen stelden we voor om meer rekening in het inkoopbeleid te houden met de arbeidskosten. We zullen in het najaar een volgend gesprek plannen om het jaarlijkse onderzoek naar voortgang op gebied van leefbaar loon te bespreken. We zullen dan ook nader ingaan op de mogelijke kloof tussen betaalde lonen en een leefbaar loon.

We spraken met **Ralph Lauren** over de voortgang en plannen op gebied van leefbaar loon. De implementatie van de nieuwe 'wage management strategy' wordt nu echt in gang gezet. Er wordt onderzoek gedaan naar lonen in de keten en er wordt bekeken hoe het inkoopbeleid kan worden aangepast om eerlijke beloning mogelijk te maken. Bij de start van het jaarlijkse onderzoek naar voortgang op gebied van leefbaar loon konden we vaststellen dat Ralph Lauren voor het eerst het begrip leefbaar loon benoemt in het duurzaamheidsverslag. In het verslag noemt de onderneming leefbaar loon een onderwerp van hoge prioriteit, dat ze wil aanpakken met behulp van de 'wage management strategy'. Daarin is aandacht voor huidige loonbetalingssystemen bij leveranciers en voor de rol van de huidige inkooppraktijk. Wij zien deze concrete rapportage over leefbaar loon als een mijlpaal wat betreft implementatie van eerder geuite voornemens.

Naast het onderwerp leefbaar loon hebben we met Ralph Lauren ook gesproken over de risico's van gedwongen arbeid in de keten, met name in China⁶, en over hoe aanscherping van het mensenrechtenbeleid kan leiden tot een betere score in de 'Corporate Human Rights Benchmark'.

De dialoog met **TJX** werd voortgezet met het sturen van nieuwe voorstellen ter verbetering van risicoanalyse in de productieketen (due diligence) en betere onderbouwing van aanpak en prioritering van gesignaleerde risico's. Concreet vragen we daarbij naar rapportage over de top 10-15 van landen waar productie vandaan komt en meer details over audits en de bevindingen daarvan, zoals aantallen en typen misstanden en de genomen maatregelen om misstanden aan te pakken. We hopen dat door verbeterde rapportage over de risicoanalyse, ook op termijn het probleem van lage lonen in de sector in beeld komt. Net als vorig jaar hebben we op

⁶ Voor dit onderwerp zijn wij 'lead investor' voor een samenwerking geïnitieerd door het Interfaith Center for Corporate Responsibility (ICCR).

de aandeelhoudersvergadering van TJX, gevraagd naar de bereidheid om onderzoek te doen naar mogelijke verschillen tussen de lonen die worden betaald door leveranciers en benchmarks voor leefbaar loon⁷. In het antwoord op de vragen werd, net als vorig jaar, gewezen op de complexiteit van de keten van TJX. Toch benoemde het antwoord ook verbeteringen in de code of conduct voor leveranciers en de wil om het beleid steeds verder te verbeteren. Daarmee biedt het antwoord ook aanknopingspunten voor een volgend gesprek met de onderneming.

In het gesprek met **V.F. Corp.** bespraken we de plannen voor het werken aan eerlijke beloning in de productieketen. Dit jaar start een programma om loongegevens te verzamelen en te vergelijken met leefbaar loon benchmarks. In de eerste fase van dit onderzoek kijkt V.F. Corp. naar de lonen van de eigen medewerkers. In de tweede fase richt het onderzoek zich op lonen in de productieketen. Ook kondigde de onderneming een nieuw project aan op het gebied van leefbaar loon, waarbij nadrukkelijk de dialoog met fabriekseigenaars, arbeiders en vakbonden een rol speelt. In het jaarlijkse voortgangsonderzoek hopen we meer over deze plannen terug te zien. In het najaar willen we V.F. Corp. opnieuw spreken over de voortgang en verdere plannen.

Supermarkten

In de eerste helft van 2021 hebben we een gesprek gevoerd en met Ahold Delhaize. Daarnaast hebben we aandacht gehad voor de aandeelhoudersvergadering van Carrefour. Bij deze onderneming hebben we in samenwerking met de Franse vermogensbeheerder Amundi vragen ingediend over de prestaties op het gebied van leefbaar loon. Het indienen van vragen is een gedegen middel om ook direct richting bestuur het belang van het onderwerp te benadrukken en de onderneming ook publiek te laten reageren.

Bij **Casino** hebben we gevraagd of het bedrijf wilde onderzoeken of het haar eigen werknemers ook een leefbaar loon uitbetaalt. Een relevante vraag aangezien het bedrijf in diverse landen buiten Frankrijk actief is en we hier ook in eerdere engagement gesprekken aandacht voor hebben gevraagd. De onderneming heeft hierop geantwoord dat het als een belangrijk onderwerp wordt gezien en dat het bedrijf inderdaad bezig is met het in kaart brengen of in o.a. Zuid-Amerika een leefbaar loon betaald wordt. Daarnaast is de onderneming van plan om dit onderwerp beter te gaan monitoren.

Daarnaast hebben we in juni gesproken met **Ahold Delhaize**. De onderneming heeft afgelopen jaar diverse stappen gezet om haar beleid op het gebied van mensenrechten te verbeteren en due diligence uit te voeren. Toch zijn er nog zeker een aantal verbeterpunten te benoemen. Zo zet het merk “Albert Heijn” positieve stappen, maar worden deze verbeteringen nog niet ingevoerd bij de andere merken binnen het concern, bijvoorbeeld binnen de supermarktketens in de Verenigde Staten. Een punt dat we tijdens het gesprek op de agenda hebben gezet. Daarnaast zijn we dieper ingegaan op het loon dat Ahold Delhaize de eigen werknemers betaalt. We zien op basis van de huidige rapportages dat Ahold Delhaize hier onvoldoende inzicht in heeft. Dit terwijl andere ondernemingen wel degelijk goede stappen zetten op dit thema, bijvoorbeeld bij het eerder genoemde Casino. We hebben Ahold Delhaize dan ook opgeroepen de positieve voorbeelden van sectorgenoten zoals Casino, maar ook Tesco, te volgen.

Vervolg

Eind 2021 zal Achmea IM het leefbaar loon engagement project afronden. In het laatste half jaar zal over de uitkomsten van het voortgangsonderzoek worden gerapporteerd en zal nog een – voor ons laatste – ronde van gesprekken met de ondernemingen gedaan worden. Daarna zullen wij het resultaat van dit project evalueren.

Dankzij de samenwerking met het Platform Living Wage Financials betekent de afronding van ons leefbaar loon engagement niet dat de dialoog met de ondernemingen over dit thema geheel stopt. Het verbeteren van de lonen is duidelijk een lange termijn thema. We zullen daarom proberen om onze rol als ‘lead-investor’ over te dragen aan andere leden van het PLWF, zodat zij de dialoog met de ondernemingen kunnen voortzetten.

⁷ Dit jaar stelden we deze vraag mede namens pensioenbelegger MN, ook lid van het platform living wage financials.

Access to Nutrition

Zowel goede voeding als voldoende voeding zijn van groot belang voor een gezonde samenleving. Voedingsbedrijven kunnen hier op verschillende manieren een belangrijke bijdrage aan leveren en hiermee tevens inspelen op een groeiende markt. Zo kunnen zij voedingswaarde en gezondheid meer prioriteit geven bij het ontwikkelen van producten, gezondheid meewegen in de prijsstelling en consumenten actief informeren over de voedingswaarden van producten.

Achtergrond van het thema

De 'Access to Nutrition Index' is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun presentaties op onder andere de volgende thema's:

- Voorkomen van ondervoeding;
- Voorkomen van obesitas;
- Verantwoorde marketing richting kinderen en het promoten van borstvoeding.

De index is ontwikkeld op basis van kennis van investeerders, wetenschappers en relevante internationale organisaties zoals de 'United Nations World Health Organisation' (WHO). Er bestaat zowel een wereldwijde index als regionale indices die inzoomen op ondernemingen uit de Verenigde Staten, India, Mexico en Zuid-Afrika.

De resultaten laten zien dat voedingsbedrijven nog belangrijke stappen op het thema Access to Nutrition kunnen zetten. Zo blijkt dat slechts 1/3 van de onderzochte voedingsproducten als gezond kunnen worden gekwalificeerd.

Om de resultaten van het onderzoek via investeerders onder de aandacht te brengen bij ondernemingen, is er zowel een *investor statement* als een gezamenlijk engagement programma gelanceerd. Aan beide initiatieven nemen we in het kader van dit engagementthema actief deel om zo ondernemingen te stimuleren, stappen te zetten op het gebied van Access to Nutrition.

Doel van thema

We hebben in het engagementtraject verschillende doelen gesteld voor de ondernemingen, gebaseerd op de uitgangspunten van de 'Access to Nutrition Index':

- De onderneming geeft goede voeding een gedegen plek in de strategie, uitgewerkt in concreet beleid;
- De onderneming zet zich in om goede en gezonde producten te ontwikkelen;
- De onderneming zet zich in om goede voeding tegen een betaalbare prijs beschikbaar te maken;
- De onderneming ondersteunt met haar marketingactiviteiten een gezond voedingspatroon;
- De producten van de onderneming passen in een gezond dieet en een gezonde levensstijl;
- De onderneming geeft via de verpakking goede informatie aan consumenten over de voedingswaarden van haar producten;
- Ondernemingen werken actief samen met andere belanghebbenden op het gebied van goede voeding.

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals'(SDG's):

- **SDG 2: Geen Honger**

De focus ligt hierbij met name op het onderliggende doel 2.2 dat zich richt op het uitbannen van slechte voeding(spatronen).

De focus ligt hierbij met name op het onderliggende doel 3.4 dat zich richt op het voor 2030 met een derde inperken van vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten, zoals diabetes, kanker of hart- en vaatziekte.

Voortgang

Begin juli de nieuwe benchmark van de Access to Nutrition Index uitgekomen waarvan we de resultaten in onze engagement gaan inzetten. De uitkomsten van dit nieuwe onderzoek laten een gemengd beeld zien. Zo is het percentage producten dat voedingsbedrijven aanbieden en dat als gezond kan worden gezien nog steeds laag, namelijk 31%. Toch zien we bij een aantal ondernemingen ook vooruitgang. Negen ondernemingen hebben bijvoorbeeld wel degelijk hun voedingsproducten gezonder gemaakt en bij dertien ondernemingen zien we duidelijk meer aandacht en beleid op dit thema. Kortom, de uitkomsten van de Index laten zien dat er nog stappen nodig zijn, maar laten ook goede voorbeelden zien van ondernemingen die aantonen dat deze stappen ook mogelijk zijn.

Voordat in de tweede helft van 2021 de volgende engagement fase start over deze uitkomsten, hebben we in eerste helft van 2021 gesproken met Conagra en Suntory.

Met **Suntory** is de relatie sterk verbeterd en na een moeizame start vorig jaar is er een meer open dialoog tot stand gekomen. Zo hebben we met Suntory in mei gesproken over de laatste ontwikkelingen op het gebied van goede voeding. Het onderwerp lijkt steviger op de agenda te staan en de onderneming lichtte toe dat het werkt aan het verminderen van de suikergehaltes van verschillende dranken in haar portefeuille. De onderneming benoemde ook dat het invoeren van zogeheten “belastingen op suiker” één van de redenen was dat dit intern op de agenda stond. Ondanks het constructieve gesprek zien we dat Suntory het onderwerp een meer serieuze plek kan geven in haar governance en doelstellingen. Een punt dat ook in de nieuwe Access to Nutrition Benchmark naar voren komt. De onderneming hoop over een halfjaar met nieuwe stappen naar buiten te komen.

Ook met **Conagra** merken we dat de gesprekken constructiever worden. In april hebben we weer met de onderneming gesproken. Zoals ook blijkt uit de nieuwe Access to Nutrition Index heeft de onderneming op verschillende vlakken vooruitgang geboekt. Zo heeft Conagra stappen gezet om de governance van goede voeding transparanter te maken. Positieve uitkomst van het gesprek is dat de onderneming heeft toegezegd een zogenaamd “Nutrient Profiling System” te gaan gebruiken. Een verzoek dat we ook al in eerdere engagement gesprekken hebben gedaan. Met een dergelijk systeem krijgt Conagra een goed inzicht in haar producten portefeuille en waar het qua voedingswaarde stappen kan zetten. We noteren daarom positieve voortgang in deze engagement.

Vervolg

Op basis van de uitkomsten en aanbevelingen van de nieuwe Access to Nutrition Index in juli 2021 is uitgekomen zullen alle ondernemingen die in deze index zijn opgenomen in de zomer van 2021 een brief ontvangen vanuit de aangesloten investeerders. Wij zullen deze brieven verzenden voor in Conagra, Suntory en Unilever. Daarnaast is vanuit de Access to Nutrition Index gevraagd of wij in plaats van Nestlé deze brief en daaropvolgende engagement willen leiden voor Coca Cola. Wij zullen deze onderneming dan ook toevoegen aan het engagement programma. Wij zullen echter ook actief aan de engagement met Nestlé blijven deelnemen vanuit deze coalitie.

Plastics

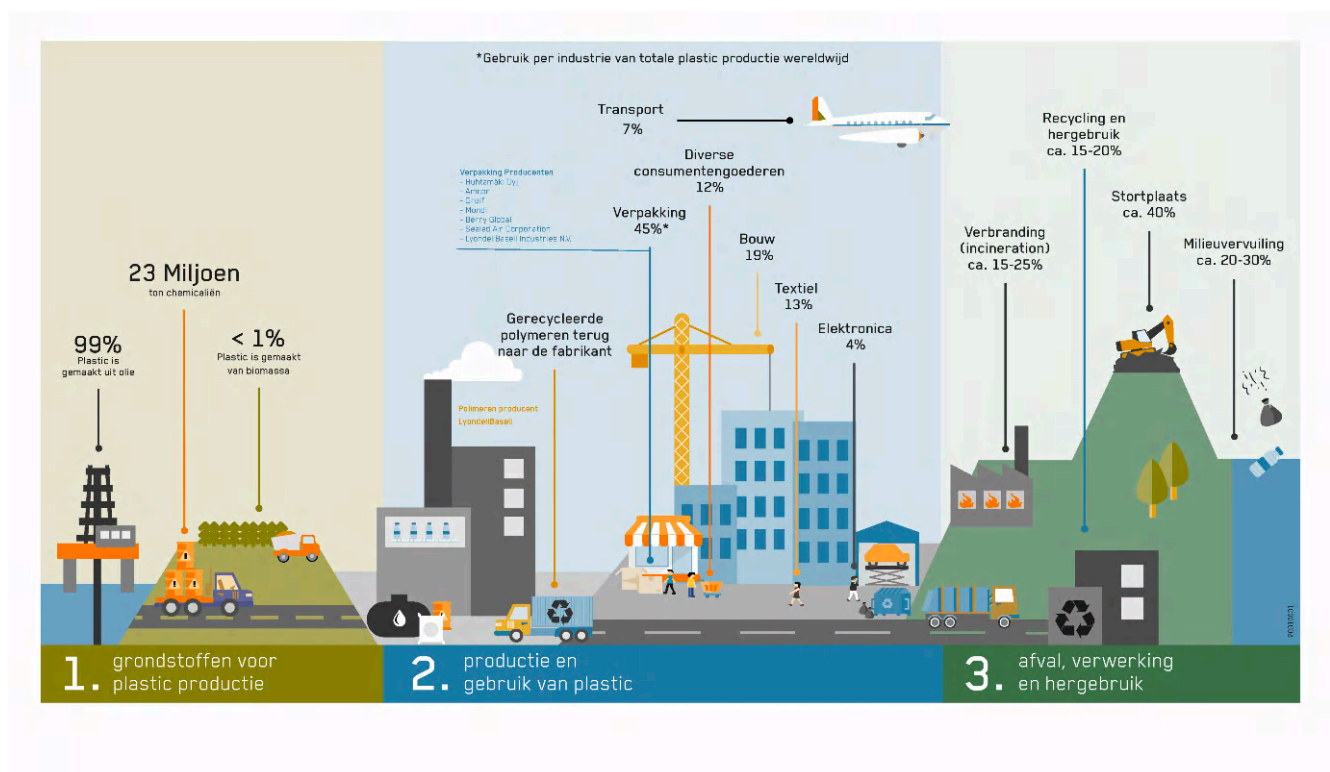
Het gebruik van plastics heeft een enorme vlucht genomen en plastics worden gebruikt in diverse toepassingen; van verpakkingsmateriaal, kleding, plastic flessen tot speelgoed en koelkasten. Het gebruik van plastics voldoet daarmee aan een grote vraag uit de samenleving en biedt veel voordelen, soms ook op gebied van duurzaamheid. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van plastics in auto's waardoor het gewicht en daardoor ook het brandstofverbruik afneemt. Een ander voorbeeld is gebruik van plastics als verpakkingsmateriaal waardoor de houdbaarheid van voedingsproducten wordt verlengd wat kan bijdragen aan minder verspilling. Zo kan het gebruik van plastics een milieuwinst opleveren die groter is dan de milieukosten die gemoeid zijn bij de productie van de plastics.

Achtergrond van het thema

Er zijn ook grote zorgen rond het gebruik van plastics. Zo wordt bijna alle plastic gemaakt uit olie. Dit betekent dat nu wel 6% van de mondiale olieproductie gebruikt wordt voor de productie van plastics. Door economische ontwikkelingen zal dit percentage naar verwachting toenemen tot 20% van de mondiale olieproductie in 2050⁷. De winning van olie leidt tot substantiële schade aan het milieu en de productie van plastic veroorzaakt CO₂ uitstoot. Een ander probleem is dat slechts een klein gedeelte, ca. 10% van de geproduceerde plastics op dit moment wordt gerecycled, ongeveer 40% op stortplaatsen terecht komt, en 14% wordt verbrand. Dat betekent dat meer dan 30% uiteindelijk in het milieu eindigt en een grote vervuilingbron is voor meren, rivieren en uiteindelijk de oceanen. Jaarlijks komt er ruim 3 miljoen ton aan plastic in de oceanen terecht. Bij ongewijzigd beleid kan dit er toe leiden dat er in 2050 meer plastic dan vis in de oceanen aanwezig is.

FIGUUR 5.3.1

OVERZICHT VAN DE WAARDEKETEN VAN PLASTIC⁸

Doel van thema

Om de schadelijke gevolgen van plastic te verminderen en de winstgevendheid van de onderneming op de lange termijn te waarborgen willen we dat bedrijven hun rol in de plastic transitie verstevigen. Het zetten van één of meer van

onderstaande stappen is de hoofddoelstelling van dit engagementtraject.

- Beleidsvorming. ESG impact van plastic wordt als materieel erkend in de strategie van de onderneming.

⁸ Bron: 'The Plastics Landscape: Risks and Opportunities along the Value Chain | PRI 2019

Scenario analyse brengt risico's van marktonwikkelingen en regelgeving in beeld.

- Implementatie en toetsing. De onderneming stelt concrete doelen met prestatie indicatoren (kpi's) om negatieve impact van plastic te reduceren. De onderneming meet de voortgang ten aanzien van de doelen, en rapporteert daarover in openbare verslaggeving.
- Samenwerking in de sector. De onderneming werkt samen met relevante partijen in de plastic keten aan het vinden en implementeren van oplossingen die de plastic transitie kunnen versnellen.
- Transparantie. De onderneming rapporteert naast de voortgang ten aanzien van bovengenoemde doelen en kpi's over
 - hoe regelgeving en marktontwikkelingen m.n. gericht op de plastic transitie, invloed zullen hebben op de financiële resultaten, en
 - de maatschappelijke impact van geproduceerde plastics; - resultaten van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan, waaronder het verbeteren van energie-efficiëntie.

Het engagement thema sluit aan bij verschillende Sustainable Development Goals (SDG's), waaronder SDG 3: Goede gezondheid en welzijn, SDG 6: Schoon water en sanitair, SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen, SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie en SDG 14: Leven in het water.

Voor ons staat SDG 12 centraal in de dialoog met de ondernemingen, aangezien dit doel het meest concreet raakt aan het handelingsperspectief van ondernemingen in de plastic keten:

- **SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie**

- 12.2 Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.

- 12.3 Tegen 2030 de voedselverspilling in winkels en bij consumenten per capita halveren en voedselverlies reduceren in de productie- en bevoorradingsketens, met inbegrip van verliezen na de oogst.

- 12.4 Tegen 2020 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.

- 12.5 Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.

- 12.6 Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te

nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

Geselecteerde sectoren & bedrijven

Er is een brede groep ondernemingen betrokken bij de productie, gebruik en verwerking van plastic. Om focus aan te brengen kiezen we voor een groep ondernemingen die (de grondstoffen voor) een specifieke productgroep produceren, namelijk verpakkingen. We kiezen deze groep ondernemingen om de volgende redenen:

- Plastic verpakkingsmateriaal vormt ruim 40 procent van alle geproduceerde plastic producten en veel is voor eenmalig gebruik;
- Juist voor producenten van plastic verpakkingen is het van belang om in te spelen op (aankomende) regelgeving, veranderende klantvraag en maatschappelijk druk. Door hun positie in de keten zijn ze tevens in staat om in de gehele keten verandering aan te moedigen;
- Deze groep ondernemingen is geconcentreerd en gelijksoortig wat zorgt voor een engagement met focus, waarbij bestaande goede praktijken breed in de sector kunnen worden toegepast;
- Rond deze sector is samenwerking mogelijk qua kennis en het gezamenlijk uitvoeren van engagement om zo de effectiviteit te vergroten, onder andere via de PRI;

Voortgang

Het plastics engagement is gestart in de 2^e helft van 2019 met voorbereiding, onderzoek en contact leggen met de geselecteerde ondernemingen. In 2020 is tweemaal met alle ondernemingen gesproken. In de 1^e helft van 2021 is wederom met elke onderneming gesproken over de voortgang. Alle ondernemingen zijn voldoende open voor een constructieve dialoog met beleggers. Ook de samenwerking met de andere beleggers, leden van de PRI werkgroep over plastic, draagt duidelijk bij aan de kwaliteit van de gesprekken. Samen maken we de ondernemingen duidelijk dat de zorgen rond plastic breder worden gedeeld onder beleggers.

Uit de gesprekken komen een aantal gedeelde inzichten naar voren. Zo hebben de meeste ondernemingen verduurzaming van materiaalgebruik (circulariteit) duidelijk op de agenda. Deze trend wordt gedreven door ontwikkelingen op gebied van wet – en regelgeving. Omdat ook de klanten van de verpakkingsproducenten zich op verwachte wetgeving voorbereiden, stellen zij ook eisen op gebied van duurzame materialen. Ook is duidelijk dat de ondernemingen op gebied van innovatie en materiaalontwikkeling veel kunnen doen, maar dat ze voor significant opschalen van duurzame materialen afhankelijk zijn van overheden die belemmeringen in de markt kunnen wegnemen. Belangrijke belemmerende factor is dat de kosten voor gerecycled plastic nog hoger zijn dan van nieuwe plastics. Ook belemmerend, is dat voor verpakkingen die in contact komen met voedingsproducten het gebruik van gerecycled materiaal vaak nog niet is toegestaan. Wat betreft het kostenaspect wordt de opschaling van gerecycled materiaal aangejaagd

door (verwachte) belasting op nieuwe plastic uit fossiele grondstoffen of quota voor gebruik van gerecycled materiaal. Daarnaast draagt wetgeving en inzet van overheden op gebied van afvalinzameling en statiegeld bij aan het verminderen van plastic afval en het beschikbaar krijgen van meer gerecycled materiaal. De urgentie van betere wetgeving wordt onderschreven door een groot aantal ondernemingen in de plastic keten, en geuit in de 'business call for a UN Treaty on plastic pollution'⁹. We onderzoeken momenteel of we voor deze oproep ook brede steun van institutionele beleggers kunnen mobiliseren.

De dialoog met **Amcor** verloopt constructief. We spraken over de ontwikkelingen rond meer duurzaam materiaalgebruik en over verdere verbetering van de rapportage over duurzaamheid. Daarnaast hebben we gesproken over onze wens om indicatoren voor het behalen van duurzaamheidsdoelen ook onderdeel te maken van de beloning van de bestuurders van de onderneming. Wat betreft de verduurzaming van materiaalgebruik is Amcor vooral afhankelijk van beschikbaarheid en verdere ontwikkeling van gerecycled plastic. De onderneming gebruikt nu al vooral veel gerecycled PET voor flessen. Voor verdere groei zijn hier vooral de extra kosten voor gerecycled materiaal, en de beperkte volumes een rem op snellere groei. Voor de meer complexe en flexibele verpakking van voedselproducten is Amcor afhankelijk van de technische ontwikkeling en groei van het aanbod van zogenaamde chemische recycling van plastics. Op dit gebied werkt Amcor samen met ontwikkelaars, maar de hoge kosten spelen een beperkende rol. Ten aanzien van verduurzaming van materiaalgebruik hebben we Amcor gevraagd het doel aan te scherpen. De gesignaleerde verbetering in rapportage, door introductie van indicatoren van de Sustainability Accounting Standards Board (SASB) hebben we als 'oranje' mijlpaal 'toezegging' genoteerd.

Met **Berry Global** bespraken we de eerder geuite verwachtingen: de verdere verbetering van de rapportage over verduurzaming, het versnellen van de voortgang op gebied van duurzamer materiaalgebruik en het opnemen van indicatoren voor het behalen van duurzaamheidsdoelen in het beloningsbeleid voor de bestuurders van de onderneming. Berry wil graag versnellen maar is daarin afhankelijk van de klant die de extra kosten voor duurzamere materialen moet betalen. Dat steeds meer klanten zelf ook doelen stellen ten aanzien van duurzame materialen helpt daarbij. Berry werkt ook nauw samen met plastic producenten, om bijvoorbeeld de 'chemische' recycling van plastic, voor toepassing in de meer complexe plastic verpakkingen, te bevorderen. De duurzaamheidsrapportage van Berry is dit jaar verbeterd, o.a. door introductie van indicatoren van SASB. We hebben deze verbetering als 'oranje' mijlpaal 'toezegging' genoteerd. Wat betreft het opnemen van duurzaamheidsindicatoren in het beloningsbeleid zien we een opening om dit verder te bespreken.

Ook de dialoog met **Greif** verloopt goed. Greif gebruikt vooral veel papier en staal als verpakkingsmateriaal. De onderneming verwacht dat het gebruik van plastic zal toenemen om staal te vervangen vanwege betere milieuprestaties. Daarbij is het uiteraard van belang om zoveel mogelijk het gebruik van nieuw plastic uit fossiele grondstoffen te voorkomen. Daar werkt Greif serieus aan. Zo biedt de onderneming klanten veel inzicht in duurzaamheid van materialen en is een speciaal team opgezet om circulair materiaalgebruik te bevorderen. Materiaalgebruik is een belangrijke factor in het reduceren van de CO2-voetafdruk van de onderneming. Op gebied van duurzaamheidsrapportage zien we ook bij Greif vooruitgang door het introduceren van de SASB indicatoren. Wat betreft het opnemen van duurzaamheidsindicatoren in het beloningsbeleid, gaf Greif aan dat dit in het 3e kwartaal in de beloningscommissie ter sprake zal komen. De verbetering van de rapportage en de bereidheid om onze suggesties voor het beloningsbeleid te bespreken noteren we als een oranje mijlpaal 'toezegging'.

In gesprek met **Huhtamaki** bespraken we de kwaliteit van de duurzaamheidsrapportage, de strategie en doelen voor verduurzaming van materiaalgebruik en het belang van duurzaamheidsindicatoren in het beloningsbeleid. In de rapportage heeft Huhtamaki een dashboard met belangrijkste duurzaamheidsdoelen geïntroduceerd, waaronder CO2 emissies, gebruik van gerecycled materiaal, afval en gebruik van duurzame energie. Wij zouden op dit dashboard ook graag een specifiek doel en status voor gebruik van gerecycled plastic zien. Ook hebben we de onderneming voorgesteld om voor nog beter inzicht en onderlinge vergelijkbaarheid het volgen van de SASB richtlijnen te overwegen. Huhtamaki gaf aan daar naar te willen kijken. Positief is ook dat Huhtamaki

dit jaar performance indicatoren op gebied van duurzaamheid heeft geïntroduceerd in het beloningsbeleid voor het bestuur. We hebben dit als 'oranje' mijlpaal 'toezegging' genoteerd. Als in het volgende jaarverslag blijkt dat dit element in de beloning serieus is ingevuld, kunnen we dit als mijlpaal 'implementatie' noteren.

Met **LyondellBasell** spraken we over de strategie voor duurzaam materiaalgebruik en over de verdere verbetering van de duurzaamheidsrapportage. Lyondell heeft een sleutelpositie in de transitie naar niet-fossiele plastics en opschaling van plastic recycling. De onderneming heeft daarvoor speciaal het merk 'Circulen', geïntroduceerd. Met Circulen biedt Lyondell drie productlijnen: 'recover', uit mechanische recycling; 'revive' uit chemische recycling en 'renew' uit hernieuwbare grondstoffen. Dit is een duidelijke strategie. Vraag is wel, hoe snel Lyondell de productie van deze productlijnen kan opschalen. Daarbij is de onderneming in belangrijke mate afhankelijk van klanten die de extra kosten willen betalen. Daarnaast is ook de beschikbaarheid van goede afvalstromen voor recycling van belang. Zoals in de

⁹ Deze oproep is mede ondertekend door een aantal ondernemingen waarmee wij in dialoog zijn: www.plasticpollutiontreaty.org

inleiding van deze voortgangsparagraaf genoemd, is voor beide aspecten ook de rol van overheden van belang.

Wat betreft rapportage hebben we Lyondell gevraagd om duidelijke doelen voor de groei-ambitie van de Circulen-strategie en verdere detaillering van rapportage over materiaalgebruik. Over het opnemen van duurzaamheidsindicatoren in het beloningsbeleid zullen we in een volgend gesprek verder spreken. De verbeteringen in de rapportage over duurzaamheid en materiaalgebruik zien we als een 'oranje' mijlpaal 'toezegging'.

Het gesprek met **Mondi** ging vooral over de duurzaamheidsstrategie - het 'Mondi Action Plan (MAP-) 2030, over de rapportage over duurzaamheid en over het beloningsbeleid. Mondi produceert vooral papieren verpakking en ook in de rapportage krijgt dit daarom veel aandacht. De strategie en doelen wat betreft verduurzaming van het gebruik van plastic zijn minder uitgewerkt. We hebben Mondi daarom gevraagd om in het MAP-2030 concreter te zijn over de inzet op gebied van gerecycled en bio-based plastic. In het beloningsbeleid voor het bestuur heeft Mondi voor 2021 20% van de bonus gekoppeld aan het behalen van duurzaamheidsdoelen, waarvan 10% voor veiligheid op de werkvloer, en 10% voor het behalen van doelen uit het MAP2030. We zien dit als een invulling van in eerdere gesprekken kenbaar gemaakte verwachting en noteren daarom een 'oranje' mijlpaal 'toezegging'.

Ook met **Sealed Air** bespraken we de eerder geuite verwachtingen waaronder aanscherping van beleid en verbetering van rapportage. Sealed Air heeft een ambitieus doel gesteld voor gebruik van gerecycled plastic in 2025 en we willen graag meer in detail weten hoe de onderneming dit gaat bereiken. Sealed Air vertelde ons dat er hard gewerkt wordt aan ontwikkeling van en toepassingen voor chemische recycling. Daarin wordt ook nauw samengewerkt met strategische partners in de keten. Ook heeft de onderneming via acquisities expertise op gebied van papieren verpakking binnengehaald. Hiermee kan een deel van plastic verpakking vervangen worden door papier. Ook bespraken we onze wens aangaande het opnemen van indicatoren voor het behalen van duurzaamheidsdoelen in het beloningsbeleid.

Vervolg

Het volgende halfjaar zullen we gebruiken om de inmiddels geconstateerde voortgang af te zetten tegen de gestelde doelen om te zien op welke doelen we ons nog moeten richten. We zullen dan nog een ronde gesprekken plannen voor in het 4e kwartaal, om opnieuw de laatste ontwikkelingen bij de ondernemingen te horen en verdere suggesties voor verbetering te bespreken. In het 1e halfjaar van 2022 zullen we dan de laatste ronde gesprekken hebben waarna we de dialoog zomer 2022 zullen evalueren en afronden.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is het geheel van de diversiteit van soorten, de variatie van genetisch materiaal en de verschillende ecosystemen. Deze ecosystemen leveren belangrijke diensten aan onze economie. Denk bijvoorbeeld aan dierlijke bestuiving van voedselgewassen, de natuurlijke zuivering van water en het in stand houden van een vruchtbare bodem voor productie van gewassen. Daarom is het behoud van biodiversiteit ook van belang voor de financiële sector. Als door verlies aan biodiversiteit ecosystemen hun veerkracht verliezen, neemt de productiecapaciteit af wat tot minder opbrengst leidt voor tal van sectoren waar ook financiële instellingen als belegger van afhankelijk zijn. In dit engagement project zullen we ondernemingen aanspreken op hun verantwoordelijkheid om biodiversiteit te beschermen en te bevorderen.

Achtergrond van het thema

Financiële instellingen beleggen en investeren in ondernemingen verspreid over de hele wereld. Veel van die bedrijven beïnvloeden de natuur. Ze hebben door hun activiteiten bewust of onbewust een aandeel in het verlies van biodiversiteit. Maar ook veel ondernemingen zijn juist afhankelijk van biodiversiteit en producten die voortkomen uit de natuur; ook wel 'ecosysteemdiensten genoemd'. Het boven genoemde rapport van DNB beschrijft deze relatie als volgt: "De relatie tussen biodiversiteit en financiële instellingen is indirect en tweezijdig. De financiële sector financiert bedrijven die voor de productie van hun goederen en diensten (deels) afhankelijk zijn van ecosysteemdiensten. Daarnaast financiert de sector bedrijven die met hun productieprocessen biodiversiteit negatief beïnvloeden door veranderend land- en zee gebruik, overexploitatie van ecosystemen, klimaatverandering en vervuiling." Ook de UN Principles for Responsible Investment (PRI) beschrijft de materiele risico's van biodiversiteitsverlies voor de financiële sector¹⁰. En ESG data aanbieder MSCI signaleert biodiversiteit als belangrijk ESG thema voor 2021.¹¹

Doel van thema

Op basis van onderzoek naar de impact van industriële sectoren op biodiversiteit, en met behulp van ESG data van MSCI hebben we de landbouwketen gekozen als relevante sector voor dit engagement thema. Met ondernemingen in deze keten willen we spreken over hoe zij hun (mogelijke) negatieve impact op biodiversiteit in kaart brengen, en wat zij al doen - en nog meer kunnen doen - om verlies van biodiversiteit te stoppen. Ook willen we horen in hoeverre de ondernemingen hun afhankelijkheid van biodiversiteit op

de radar hebben. Afsluitend willen we ook aan de orde stellen hoe de ondernemingen kunnen bijdragen aan de bevordering van biodiversiteit. We willen daarbij aansluiten bij beschikbare methoden, standaarden en richtlijnen. Op dit gebied is momenteel veel in ontwikkeling en deze ontwikkelingen volgen wij op de voet. Relevante ontwikkelingen geven wij vanzelfsprekend een plek in dit engagement traject.

We hebben voor dit engagement traject het doel gesteld dat de geselecteerde ondernemingen één of meer van onderstaande stappen zetten.

- **Beleid en bestuur.**
 - Biodiversiteitsbeleid: De onderneming benoemt het belang van het behoud van biodiversiteit in het beleid van de onderneming;
 - Het bestuur van de onderneming geeft blijk van de urgentie van het thema biodiversiteit en stelt doelen en neemt verantwoordelijkheid voor de uitvoering ten aanzien van:
 - Tegengaan van ontbossing / bescherming van natuur
 - Bescherming en verbetering van biodiversiteit rond gebruik van bestaande landbouwgrond en gedegradeerde landbouwgronden.
- **Structurele analyse en aanpak in 5 stappen¹²:**
 - Impact en afhankelijkheden meten;
 - Interpreteren, prioriteren;
 - Doelen stellen;
 - Implementeren;
 - Voortgang meten en rapporteren.
- **Samenwerking.** Samenwerking in de keten vergroot de kans op positieve impact, door gebruik te maken van beschikbare kennis, ervaring en succesvolle voorbeelden. We moedigen ondernemingen daarom aan samenwerking te zoeken of te initiëren (Voorbeelden: OP2B / Natural Capital Coalition / World Business Council for Sustainable Development, Organic Cotton Accelerator etc.
- **Rapportage.** We verwachten rapportage over afhankelijkheid van – en positieve – en negatieve impact op biodiversiteit, daarbij gebruik makend van leidende standaarden, en rekening houdend met internationale ontwikkelingen op gebied van wetgeving over verslaglegging.

Dit engagement thema sluit met name aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

- **SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie**
We richten ons hierbij op het onderliggende doel 12.2 dat zich richt op het duurzame beheer en het efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen te realiseren en onderliggend doel 12.6 dat bedrijven aanmoedigt om, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, duurzame praktijken aan

¹⁰ www.unpri.org/sustainability-issues/environmental-social-and-governance-issues/environmental-issues/biodiversity?adredir=1 | "download

¹¹ To Bee or not to Bee: Investors Tackle the Biodiversity Crisis, MSCI 2021

¹² Deze 5-stap aanpak is ontleend aan de 'Initial Guidance for Business' van het Science-based targets for nature initiatief

te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

- **SDG 14: Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en maritieme hulpbronnen.**

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 14.1 dat zich richt op het voorkomen van vervuiling van de zee.

- **SDG 15: Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.**

We richten ons hierbij vooral op de verantwoordelijkheid van de landbouwketen om ontbossing tegen te gaan, en gezonde, productieve landbouwgronden te bevorderen, waardoor de druk op natuur en beschermde natuurgebieden kan afnemen. Deze aspecten zijn onderdeel van onderliggende doelen van 15.2 en 15.3.

Voortgang

Begin 2021 is gestart met het voorbereidend onderzoek. Tal van onderzoeken en rapporten zijn daarbij gebruikt, van kennisinstellingen, financiële sectororganisaties en maatschappelijke organisaties. Op basis van het onderzoek is eerst de keuze voor de relevante sector / keten gemaakt, en vervolgens de selectie van ondernemingen om het gesprek mee aan te gaan. Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar de activiteiten van de onderneming en risico's wat betreft het veroorzaken van biodiversiteitsverlies.

Nadat de keuze voor de ondernemingen is gemaakt, is nader onderzoek gedaan naar de mate waarin de ondernemingen op dit moment al het thema biodiversiteit op de agenda hebben. We keken daarbij of het onderwerp in beleid nadrukkelijk benoemd is en of er over concrete maatregelen om biodiversiteitsverlies te voorkomen gerapporteerd wordt. Zoals de score voor duurzaam grondstoffengebruik in de tabel aangeeft, zijn er grote verschillen tussen de ondernemingen. Daarbij moet worden opgemerkt dat de ontwikkeling van data om impact op biodiversiteit in kaart te brengen nog in de kinderschoenen staat. We hopen echter dat dit engagement project ons ook meer inzicht kan geven in hoe ondernemingen werken aan het in kaart brengen van hun impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteit. We zullen in ieder geval de ondernemingen aanmoedigen om deze analyse en de rapportage daarover meer structureel op te pakken.

Inmiddels zijn de eerste brieven aan de ondernemingen gestuurd en zullen we binnenkort nader contact met opnemen om een gesprek te plannen.

Samenwerking

In de voorbereiding van het engagement project bleek ook de deelname van Achmea IM aan de Finance for Biodiversity Pledge van waarde. Via dit initiatief dat ook verbonden is aan het Europese EU Business @ Biodiversity Platform¹³, biedt toegang tot de meest recente ontwikkelingen op gebied van biodiversiteit-impact meet methoden voor ondernemingen en impact indicatoren en data voor financiële instellingen. Samenwerking op gebied van engagement over biodiversiteit is een van de doelstellingen van de Pledge. Achmea IM heeft samen met Federated Hermes het voorzitterschap van de engagement werkgroep op zich genomen. Door actieve deelname in deze werkgroep willen we samenwerking in engagement bevorderen en leren van ervaringen van andere leden van de werkgroep. Ook kan afstemming plaatsvinden in het geval er met dezelfde bedrijven dialoog plaatsvindt. We hebben leden van de engagement werkgroep uitgenodigd om actief deel te nemen aan ons engagement project en inmiddels is met drie andere leden (institutionele beleggers) contact over samenwerking.

Vervolg

In de eerste brief aan de ondernemingen hebben we ze uitgenodigd voor een gesprek in het derde kwartaal van dit jaar. In die gesprekken willen we nader verkennen hoe ver de ondernemingen zijn ten aanzien van onze doelen. We zullen ook de wijze van samenwerking met andere beleggers uitwerken, zodat we de eerste ronde gesprekken samen kunnen voeren. Dit versterkt het signaal van urgentie aan de ondernemingen.

¹³ https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm

Goede en beschikbare medicijnen

Medicijnen, en daarmee de farmaceutische sector, zijn van groot belang voor een goede gezondheidszorg. Door de ontwikkeling van goede medicijnen is een effectieve behandeling van een grote groep aandoeningen mogelijk geworden. Hoewel de farmaceutische sector dus een belangrijke en nuttige rol vervult, spelen er verschillende problemen en misstanden.

Achtergrond van het thema

Een aantal belangrijke misstanden die spelen in de farmaceutische sector zijn:

- Het prijsbeleid rondom specifieke medicijnen, die behandelingen zowel in Nederland, als in andere ontwikkelde economieën en ontwikkelingslanden ontoegankelijk maken.
- De omgang met patenten en regelgeving waardoor prijzen opgedreven worden en de toegankelijkheid van medicijnen wordt verminderd.
- Gevallen van corruptie en het verlenen van gunsten aan zorgverleners om de verkoop van medicijnen te verhogen.
- Het onvoldoende ontwikkelen van medicijnen die een groot maatschappelijk belang hebben, maar waarvoor de markt relatief klein is.
- Verslavingen aan specifieke pijnstillers, onder andere in de Verenigde Staten lopen hierover diverse rechtszaken.

De Covid-19 crisis heeft de bovenstaande punten nog eens extra in de schijnwerpers gezet. De farmaceutische sector speelt een belangrijke rol bij het oplossen van deze crisis, zowel maatschappelijk als economisch. Dit is echter alleen effectief als de sector inzet op een goede beschikbaarheid van medicijnen, een prijsstelling die toegang wereldwijd mogelijk maakt en ook op langere termijn inzet op medicijnen die ook toekomstige pandemieën kunnen bestrijden.

Doel van thema

Er zijn verschillende stappen die ondernemingen op dit thema kunnen zetten. Op basis van onze uitgangspunten en voorbereidend onderzoek hebben we de volgende hoofddoelstellingen geselecteerd die, afhankelijk van de onderneming worden vertaald in bedrijfsspecifieke doelen:

- Het doel om medicijnen betaalbaar en toegankelijk te maken een centrale plek te geven in de bedrijfsstrategie;
 - ✓ Het ontwikkelen van een transparant en verantwoord prijsbeleid. Denk bijvoorbeeld aan een koppeling tussen de prijs van het medicijn, de gerealiseerde gezondheidswinst en de ontwikkelingskosten;

- ✓ Op een verantwoorde manier omgaan met patenten en licenties, die voorkomt dat medicijnen onbereikbaar worden;
- ✓ Te sturen op maatschappelijke impact, gezondheidswinst en veilige medicijnen, ook in research & development;
- ✓ Verankering internationale standaarden, onder andere van de World Health Organisation.

- Het hebben van een gedegen beleid, implementatie en onafhankelijke monitoring om zowel corruptie, oneerlijke handelspraktijken als belastingontwijking te voorkomen.
- Het vergroten van de transparantie en rapportage over de bovengenoemde onderwerpen richting investeerders, consumenten en andere stakeholders. Inclusief tax-transparency, lobby-activiteiten en betalingen aan zorgverleners.
- Bovenstaande doelstellingen een plek te geven in het variabele beloningsbeleid.

Bovenstaande punten hebben we ook een plek gegeven in het investor statement rondom de Covid-19 crisis, dat we in april 2020 in samenwerking met diverse investeerders hebben opgesteld voor de farmaceutische sector.

Investor Statement

Een *investor statement* is een publieke verklaring die investeerders uitbrengen om hun visie en wensen over sectoren en ondernemingen waarin zij investeren, voor het voetlicht te brengen. Toen de Covid-19 crisis zich ontwikkelde, bleek al snel dat de houding van de farmaceutische sector van cruciaal belang zou zijn. Wij hebben daarom een investor statement uitgebracht dat de volgende hoofdpunten bevatte: a) het is van groot belang dat farmaceuten data delen met branchegenoten en overheden, b) dat behandelingen, vaccins en diagnostiek wereldwijd beschikbaar worden gemaakt tegen toegankelijke prijzen en c) Er voor de langere termijn meer onderzoek wordt gedaan naar de bestrijding van infectieziekten. Deze punten uit het investor statement hebben een structurele plek gekregen dit engagementthema. Daarnaast hebben we in de eerste helft van 2021 met een kerngroep van investeerders die het investor statement hebben gesteund vragen gesteld op de aandeelhoudersvergaderingen over de voortgang op deze punten bij de volgende farmaceuten: Sanofi, Pfizer, Gilead, Johnson & Johnson, AstraZeneca, Merck/MSD, Thermo Fisher en GlaxoSmithKline.

Meer informatie over het investor statement kunt u [hier](#) vinden.

De doelstellingen zijn gericht op het structureel oplossen van de problematiek. Dit engagement thema sluit met name aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 3: Goede Gezondheid & Welzijn

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 3.8 dat zorgt voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen. Ook richten we ons op onderliggend doel 3.b.

Geselecteerde sectoren & bedrijven

Er is een grote groep aan farmaceutische ondernemingen. Om focus aan te brengen in ons engagement programma selecteren we 7 ondernemingen op basis van de volgende uitgangspunten:

- De onderneming zit in de beleggingsportefeuille via aandelen en/of corporate bonds.
- Op basis van diverse databronnen (onder andere MSCI, Access to Medicine en eigen onderzoek) blijkt dat de onderneming stappen kan zetten op het thema "goede en beschikbare medicijnen".
- De onderneming is relevant voor de Nederlandse zorgmarkt.
- Op basis van onze analyse is het waarschijnlijk dat engagement met de desbetreffende onderneming effectief kan zijn, bijvoorbeeld via samenwerking met andere investeerders.

Access to Medicine

Access to Medicine is een stichting, gevestigd in Amsterdam met een internationaal werkveld. Access to Medicine zet zich in om medicijnen wereldwijd toegankelijk te maken, met name in ontwikkelingslanden. Om dit te bereiken publiceert Access to Medicine diverse ranglijsten waarop verschillende farmaceuten worden gerangschikt rondom de thematiek van het ontwikkelen en het beschikbaar maken van medicijnen. De bekendste ranglijst is de Access to Medicine index die de 20 grootste farmaceuten wereldwijd rangschikt. In januari 2021 heeft Access to Medicine de nieuwste versie van deze index gelanceerd. De stichting publiceert echter ook ranglijsten over wat bedrijven doen om vaccins beschikbaar te maken en om resistentie tegen antibiotica te bestrijden. De resultaten worden gebruikt door een brede coalitie van investeerders om farmaceuten aan te sporen om medicijnen wereldwijd beter beschikbaar te maken. Wij zijn actief lid van deze coalitie en gebruiken de onderzoeksresultaten om onze dialogen gedegen voor te bereiden.

Meer informatie is te vinden op: <https://accesstomedicinefoundation.org/>

Voortgang

In de eerste helft van 2021 hebben we ons gericht op het indienen van twee resoluties bij Abbvie en Johnson & Johnson, engagement met Bayer, Novartis en Roche naar

aanleiding van de uitkomsten van de Access to Medicine Index en hebben we vragen gesteld op o.a. de aandeelhoudersvergadering van Gilead.

Bij **Johnson & Johnson** hebben we in november 2020 een resolutie voor de aandeelhoudersvergadering in 2021 ingediend waarin de onderneming wordt opgeroepen om transparant te zijn over hoe overheidsfinanciering bij de ontwikkeling van haar Covid-19 vaccin invloed heeft gehad op de uiteindelijke prijs. Een dergelijke resolutie is een krachtig middel om op de aandeelhoudersvergadering een signaal af te geven, maar kan ook voor de onderneming een aansporing zijn om voorafgaand aan deze vergadering het gesprek aan te gaan met beleggers en eerder stappen te zetten. We hebben hierover met de onderneming het gesprek gevoerd, maar dit heeft niet geleid tot een toezegging van Johnson & Johnson. Om de druk op te voeren hebben we daarnaast met een andere coalitie van investeerders tevens vragen ingediend voor de aandeelhoudersvergadering van de onderneming. Uiteindelijk heeft onze resolutie 31.77% van de stemmen gekregen. Een groot percentage voor een ESG-resolutie. We zullen dit dan ook gebruiken voor onze vervolggesprekken met Johnson & Johnson over dit onderwerp.

Ook bij **Abbvie** hebben we in november 2020 een resolutie met andere beleggers ingediend waarin de onderneming wordt opgeroepen om een verantwoord prijsbeleid een plek te geven in haar remuneratiebeleid voor het bestuur. De onderneming heeft in reactie hierop begin 2021 aangegeven deze aanbeveling over te nemen en een verantwoord prijsbeleid een plek te geven in haar remuneratiebeleid. Aangezien deze toezegging is gedaan is in overleg met de andere indieners deze resolutie teruggetrokken. Door deze toezegging noteren wij positieve voortgang binnen deze engagement.

Bayer heeft sinds de start van het engagement erg open gestaan voor onze engagement. Ook nu hebben we snel na lancering van de nieuwe Access to Medicine Index met de onderneming gesproken. We zien dat Bayer hard werkt aan haar duurzaamheidsstrategie. Dat het bedrijf via haar dochteronderneming Monsanto ook onder vuur lijkt te liggen vanwege de productie van het bestrijdingsmiddel Roundup (Glyfosaat) lijkt een hiervoor een belangrijke stimulans. Dit heeft ertoe geleid dat de Access to Medicine Index een aantal verbeteringen identificeert die ook in ons engagement centraal hebben gestaan. Zo heeft de onderneming de toezegging gedaan dat het haar patenten niet zal afdwingen in ontwikkelingslanden, heeft het een externe adviesraad ingesteld voor haar duurzaamheidsbeleid en heeft het duidelijke en afrekenbare doelstellingen gesteld voor de toegang tot anticonceptie. We noteren dan ook positieve voortgang op dit thema. Dat betekent echter niet dat Bayer nog geen ruimte heeft voor verbetering. Zo kan het stappen zetten op het gebied van haar onderzoeksbeleid en prijsbeleid. We zullen onze engagement dan ook op o.a. deze onderwerpen vervolgen. Daarnaast is een belangrijke toevoeging hierbij dat deze

engagement zich met name richt op toegang en betaalbaarheid van medicijnen en dat de problematiek rondom Roundup hiermee nog niet van de radar is.

Ook bij **Roche** hebben we een gesprek gehad over de uitkomsten van de Access to Medicine Index. De index laat op een aantal vlakken vooruitgang zien bij de onderneming. Zo is Roche lid geworden van de Covid-19 Therapeutics Accelerator, een samenwerkingsverband om sneller behandelingen tegen Covid-19 te ontwikkelen. Daarnaast heeft de onderneming een aantal gedegen projecten om de zorg wat betreft baarmoederhalskanker en borstkanker te verbeteren. Toch zien we meer structureel nog onvoldoende verbetering. Bijvoorbeeld rondom de manier waarop de prijs, distributie en toegang van medicijnen door het management wordt gestuurd. Belangrijke onderwerpen voor de verdere dialoog.

Ook bij **Novartis** zien we voortuitgang op de Access to Medicine index, waarvan we de uitkomsten ook met de onderneming hebben besproken. Zo heeft Novartis een strategie gelanceerd om patiënten beter toegang te geven tot medicijnen in Zuidelijk Afrika en is het net als Roche lid geworden van de Covid-19 Therapeutics Accelerator. Toch zien we ook bij Novartis dat er qua governance en prijsbeleid nog onvoldoende verbetering is. Dit zal dan ook in de verdere dialoog centraal staan.

Bij **Gilead** hebben we met een coalitie van investeerders vragen gesteld op de aandeelhoudersvergadering. Deze vragen zijn beantwoord, maar in redelijk algemene bewoordingen. Daarom hebben we het verzoek aan Gilead gedaan voor een vervolgesprek in het 3^e kwartaal, met name om in te gaan op de resultaten van de Access to Medicine index.

Vervolg

In het najaar zullen we met een groep investeerders met wie we samenwerken bespreken bij welke farmaceuten extra stappen, zoals het indienen van een resolutie, opportuun zijn. Daarnaast zullen wij contact opnemen over de uitkomsten van de Access to Medicine Index met de farmaceuten die wij hierover nog niet gesproken hebben.

Human Capital

Een goed personeelsbeleid is van strategisch belang voor ondernemingen. Uit onderzoek van Global Intangible Finance Tracker uit 2018 blijkt dat het menselijk kapitaal en de heersende cultuur gemiddeld 52 procent van de marktwaarde van de onderneming bepalen.

De wijze waarop het management met haar personeel omgaat en hen in staat stelt zich te blijven ontwikkelen, kan het verschil maken voor ondernemingen en concurrentievoordeel opleveren. Bijvoorbeeld in relatie tot het verhogen van de productiviteit en het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerd en betrokken personeel. Digitalisering en opkomende vergrijzing in sommige markten en industrieën vergroten deze uitdagingen.

Achtergrond van het thema

Uit onderzoek van MSCI¹⁴ blijkt dat er drie categorieën zijn die ondernemingen helpen hun menselijk kapitaal te optimaliseren en personeels gerelateerde risico's te minimaliseren.

- In staat zijn om kostenefficiënt gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden;
- De maximale toegevoegde waarde uit medewerkers te halen;
- Door te voldoen aan arbeidsnormen en wet- en regelgeving voorkomen dat er juridische procedures ontstaan

Naast het gegeven dat dit onderwerp financieel materieel is, kan een onderneming door op een goede manier met haar personeel om te gaan ook een positieve maatschappelijke bijdrage leveren. Zo kunnen ondernemingen een belangrijke rol spelen in het opleiden van hun (potentiële) werknemers, het bieden van een eerlijk loon, zorgen voor gezonde werkomstandigheden en het bieden van gelijke kansen voor iedereen. Zo kunnen ondernemingen een belangrijke rol spelen in het behalen van de *Sustainable Development Goals* (SDG's) van de Verenigde Naties, in het bijzonder SDG's 4, 5 en 8.

Doel van thema

Human Capital Management is een complex onderwerp, zeker in bedrijven met honderdduizenden medewerkers in meerdere vestigingen wereldwijd. Daarom hebben we op meerdere niveaus doelstellingen geformuleerd waarop een bedrijf stappen kan zetten. Afhankelijk van het bedrijf leggen we de nadruk op één of meer van deze doelstellingen en

maken we deze bedrijfsspecifiek. Onderstaand de doelstellingen voor het thema.

- **Beleidsvorming.** Het bedrijf heeft beleid ontwikkeld op het onderwerp Human Capital Management, inclusief doelstellingen. Daarnaast heeft het onderwerp een gedegen plek in de governance en het remuneratiebeleid.
- **Implementatie en toetsing.** Het bedrijf implementeert haar beleid in haar eigen bedrijfsvoering. Het bedrijf ziet actief toe op de voortgang.
- **Randvoorwaarden.** Het bedrijf zorgt dat de randvoorwaarden voor Human Capital Management gewaarborgd zijn in de eigen bedrijfsvoering.
- **Samenwerking in de sector.** Het bedrijf werkt samen met andere partijen, bijvoorbeeld via sectorinitiatieven aan bevordering van goed werkgeverschap.
- **Transparantie.** Het bedrijf is op dit thema transparant richting investeerders, en andere belanghebbenden en rapporteert over haar beleid, de implementatie en de voortgang. Denk bijvoorbeeld aan het rapporteren van het percentage flex-contracten en de onderlinge loonverschillen.

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• **SDG 4: Kwaliteitsonderwijs**

We richten ons hierbij met name op de het onderliggende doel 4.4. en bijbehorende indicator 4.4.1. die zich richten op het verbeteren van de competenties, inclusief technische en beroepsvaardigheden voor werkgelegenheid, goede banen en ondernemerschap.

• **SDG 5: Gendergelijkheid**

We richten ons hierbij met name op het onderliggende doel 5.1 dat zich richt op het beëindigen van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen en meisjes en de onderliggende indicator 5.1.1 die zich richt op het handhaven en toezicht houden op de bevordering van gelijkheid en antidiscriminatie op basis van geslacht.

• **SDG 8: Eerlijk werk en economische groei**

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 8.3 dat zich richt op het bevorderen van beleid gericht op ontwikkeling en ondersteuning van productieve activiteiten, het creëren van eerlijk werk, ondernemerschap, creativiteit en innovatie en 8.8 dat zich richt op arbeidsrechten en -omstandigheden en onderliggende indicator 8.8.2 die zich richt op toename van naleving van arbeidsrechten en nationale wetgeving.

Geselecteerde sectoren & bedrijven

We zijn eind 2019 met het thema Human Capital Management van start gegaan. Er zijn twee sectoren geselecteerd; cruise lines en restaurants, die we hieronder verder zullen toelichten.

¹⁴ MSCI: Human Capital Risks in a changing world (20190

De cruise lines industrie vormt een subindustrie van de hotels & reizen industrie. Human Capital Management is een belangrijk thema voor deze sector vanwege het groot aantal medewerkers. Deze medewerkers zijn veelal laaggeschoold, hebben vaak flexcontracten of zijn onderaannemers, ontvangen lage lonen en genieten weinig wettelijke bescherming doordat ze grotendeels werkzaam zijn buiten territoriale wateren. De industrie kent een geschiedenis van vele arbeidsconflicten. Hierdoor is het risico op ontevredenheid onder medewerkers hoog.

De tweede sector is de restaurantsector. Deze sector kenmerkt zich door het hoge aantal medewerkers. De ondernemingen die in deze sector geselecteerd zijn, maken vaak gebruik van franchisenemers. Dit model garandeert relatief stabiele kasstromen en zorgt ervoor dat de franchiseorganisatie niet direct verantwoordelijk is voor loonkosten en overige personeelsverplichtingen. In de Verenigde Staten heeft het franchisemodel voor veel discussies gezorgd over werkgeversaansprakelijkheid. Tot recent was de *joint employer rule* in de Verenigde Staten van toepassing. Deze wet is gerelateerd aan gezamenlijk werkgeverschap van franchisegever en franchisenemer. Deze regelgeving had betrekking op het inhuren of ontslaan van een werknemer, toezicht op werktijden, bepaling van de hoogte van lonen, de wijze van loonuitbetaling en het bijhouden van werkgelegenheidsgegevens. Deze wetgeving is echter recent teruggedraaid. Hierdoor verslechteren de arbeidsomstandigheden voor medewerkers van franchiseorganisaties en dreigen arbeidsconflicten te ontstaan.

Voortgang thema

In het afgelopen halfjaar is gesproken met Royal Caribbean Cruises en McDonald's.

We hebben in het afgelopen halfjaar gesproken met **Royal Caribbean Cruises** (hierna: RCC). De onderneming is zwaar geraakt door de coronacrisis. RCC heeft diverse maatregelen genomen om de veiligheid en gezondheid van medewerkers te waarborgen. Met het herstarten van het varen worden de genomen maatregelen nu uitgetest.

Ook hebben we met RCC gesproken over de samenstelling van het medewerkersbestand die qua nationaliteiten zeer divers is, zo komt een groot deel van de medewerkers op de schepen uit Zuid-Oost Azië. Omdat de schepen ook nog veel in internationale wateren varen en bijvoorbeeld onder Maltese of Panamese vlag varen is de arbeidsrechtelijke positie van deze medewerkers complex. RCC meldde dat een groot gedeelte van de medewerkers is aangesloten bij een vakbond. Voor de verschillende nationaliteiten zijn er verschillende vakbonden en RCC stelt dat het constructief samenwerkt met diverse internationale zeevaarders vakbonden. Als gevolg van de pandemie is de dialoog met de vakbonden volgens RCC geïntensiveerd. We willen in de 2^e helft van 2021 gesprekken aangaan met enkele vakbonden om deze uitspraken te toetsen. Dit kan weer informatie opleveren voor het vervolgesprek met RCC.

We hebben daarnaast gevraagd of RCC meer transparantie kan bieden in de rapportages omtrent de samenstelling van het medewerkersbestand. RCC antwoorde dat zij met dit punt aan het werk waren en onze aanbevelingen mee zouden nemen. In het jaarverslag van RCC over 2020 geeft RCC inzicht in hoe de medewerkers verdeeld zijn over bijvoorbeeld personeel aan wal en personeel op de cruiseliners. Ook geven ze inzicht in de man/vrouw verhouding en is er een verdeling opgenomen naar nationaliteit. De transparantie die geboden wordt is een belangrijke stap in de goede richting. Wel moedigen we nog verdere transparantie aan. Ook zouden we graag zien dat er toelichting gegeven wordt over hoe de verschillende nationaliteiten de algemene processen en beleidsstukken beïnvloeden. Dit zullen we in het vervolgesprek meenemen.

Na veel verzoeken heeft eindelijk in april 2021 een gesprek plaatsgevonden met **McDonald's**. In het gesprek is uitgebreid gesproken over het personeelsbeheer van McDonald's.

McDonald's is de afgelopen jaren regelmatig in het nieuws gekomen doordat diverse vrouwelijke medewerkers rechtszaken hebben aangespannen tegen McDonald's. De aanklachten betreffen seksuele intimidatie door mannelijke collega's en managers. Onder andere in reactie hierop heeft McDonald's in 2020 principes opgesteld, gericht op preventie van discriminatie, intimidatie en geweld op de werkvloer. Voor het opstellen van deze principes is gebruik gemaakt van multifunctionele teams. Ook om op deze wijze het draagvlak te vergroten. McDonald's loopt relatief veel risico op het gebied van personeelsbeheer. Dit wordt mede veroorzaakt door de franchisestructuur van de onderneming. Het centraal overzicht op het gebied van human capital wordt hierdoor bemoeilijkt. In het gesprek erkende McDonald's dat de bedrijfsstructuur een obstakel is voor het succes van de opgestelde principes. Een belangrijke vraag die zij zichzelf stellen is hoe de franchiseondernemingen en kritieke partners mee te nemen in dit proces.

Ook is specifiek ingegaan op de relatie met leveranciers. McDonald's verwacht van leveranciers op regelmatige basis een verslag omtrent Human Capital. Daarnaast voeren zij controles uit om ervoor te zorgen dat de arbeidsomstandigheden bij leveranciers overeenkomen met het beleid van McDonald's.

In het gesprek heeft McDonald's toelichting gegeven op hun stap om de beloning van bestuurders te koppelen aan diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur wil zichzelf verantwoordelijk houden voor het verbeteren van de werkomgeving. En het maken van stappen hierin. McDonald's streeft naar gendergelijkheid in het management tegen het einde van 2030. Ook richten ze zich op het verhogen van het aantal gekleurde mensen wat werkzaam is in het management. McDonald's heeft dit jaar voor het eerst in het jaarverslag een volledige breakdown naar geslacht, etniciteit en ras van US medewerkers gerapporteerd. Iets waar voorstanders van transparantie

steeds meer druk op uitoefenden. McDonald's heeft met alle stappen die zij gezet hebben vooruitgang geboekt. In het vervolgesprek willen we dieper ingaan op de plannen van McDonald's om de franchisenemers mee te nemen in de stappen die ze zetten op de diverse onderwerpen. En willen we dieper ingaan op hoe McDonald's van plan is om de doelstellingen die ze nu gecommuniceerd hebben daadwerkelijk te bereiken.

Vervolg

In de tweede helft van 2021 zetten we de dialogen voort. Met Sodexo willen we het diversiteitsbeleid en de interne promotiemogelijkheden bespreken. Bij Carnival willen we met name bespreken hoe de rapportage en transparantie over hun werknemersbeleid verbeterd kan worden. Verder zoeken wij verdieping in het meten van medewerkerstevredenheid bij Starbucks en horen we graag de concrete actieplannen van McDonald's met betrekking tot het behalen van de doelen die ze gesteld hebben.

Ook zullen wij vanuit het Workforce Disclosure Initiative (WDI) contact opnemen met de diverse ondernemingen om ze te vragen deel te nemen aan de enquête. Deelname aan WDI zorgt ervoor dat er meer inzicht gegeven wordt in het beleid van de onderneming ten opzichte van medewerkers. Het WDI draagt bij aan het bereiken van gestandaardiseerde en vergelijkbare informatie over het personeelsbestand.

5.4. ESG Nederland

Achtergrond

Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen hebben de speciale aandacht van Nederlandse institutionele beleggers vanwege de directe sociaaleconomische belangen die de bedrijfsactiviteiten met zich mee brengen. Belangrijke strategische besluiten van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, zoals fusies en overnames, kunnen significante effecten hebben op lokale werkgelegenheid, de concurrentiepositie van de onderneming en lange termijn waardecreatie. Ook remuneratievoorstellen of (her)benoemingen van bestuurders leiden regelmatig tot maatschappelijk discussie. Wij hechten er dan ook grote waarde aan om op structurele wijze de dialoog te voeren met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Hierbij toetsten wij de beleidsvoorstellen aan de uitgangspunten en best-practices van de Nederlandse Corporate Governance Code (herzien in 2016), en vanaf 1 januari 2019 aan de Nederlandse Stewardship Code. Bij het voeren van de dialogen trekken wij zoveel mogelijk op in collectief verband, verenigd in Eumedion.

De principes uit de Stewardship Code bieden ons als institutionele beleggers de mogelijkheid verantwoording af te leggen aan deelnemers en klanten over de wijze waarop wij als betrokken belegger invulling geven aan onze aandeelhoudersrechten. De Stewardship Code is in lijn met de verantwoordelijkheden die voor aandeelhouders gelden ten aanzien van transparantie rond het betrokkenheidsbeleid en stembeleid, zoals vastgelegd in de herziene EU-richtlijn aandeelhoudersrechten (Shareholders' rights directive). Zij onderstreept ook het belang van aandeelhoudersbetrokkenheid voor het streven naar lange termijn waardecreatie van de Nederlandse beursondernemingen, zoals vastgelegd in de Nederlandse Corporate Governance Code. Daarnaast verlangt de Stewardship Code van institutionele beleggers de bereidheid om, eventueel samen met andere institutionele beleggers, een constructieve dialoog aan te gaan met de Nederlandse beursondernemingen en met andere belanghebbenden.

Overzicht dialogen

In de eerste helft van 2021 is Achmea IM in dialoog gegaan met acht Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Deze dialogen vonden plaats binnen het Eumedion verband, zie tabel 5.4.1.

TABEL 5.4.1 DIALOGEN MET NEDERLANDSE BEURSGENOTEERDE ONDERNEMINGEN IN H1 2021

Onderneming	Besproken onderwerpen
Ahold-Delhaize	Langetermijnwaardecreatie model, diversiteit, strategie, duurzaamheid, beloningsbeleid.
DSM	Lange termijn waardecreatie model, competentie- en diversiteitsmatrix, beloningsbeleid.
Heineken	Langetermijnwaardecreatie model, competentie- en diversiteitsmatrix, strategie en risico's, duurzaamheid.
KPN	Beloningsbeleid.
Philips	Langetermijnwaardecreatie model, competentie- en diversiteitsmatrix, beloningsbeleid, risicomangement.
Royal Dutch Shell	Klimaatbeleid, beloningsbeleid, bestuur.
Unilever	Strategie, unificatie, duurzaamheid, corporate governance.
Wolters Kluwer	Beloningsbeleid.

Dialogen met Nederlandse ondernemingen

Ahold-Delhaize

Met Ahold-Delhaize (hierna: Ahold) is gesproken over het beloningsverslag over 2020 en de onderbouwing hiervan. We hebben Ahold aangemoedigd om meer transparantie te geven in het beloningsverslag over de doelstellingen en in hoeverre deze zijn behaald. Ahold gaf aan dat dit voor hen lastig is, aangezien de doelstellingen concurrentie gevoelige informatie bevatten. Ahold heeft aangegeven transparantie in het beloningsverslag mee te nemen in de evaluatie van het huidige beleid. Er is de suggestie gedaan dat Ahold rapporteert over doelstellingen van twee jaar terug. Ahold vond dit een interessante suggestie en zal dit onderzoeken. Ahold had ten tijde van het gesprek de doelstellingen voor de bonussen over 2021 nog niet vastgesteld. Deze zijn mede afhankelijk van de ontwikkelingen rondom de COVID-19 pandemie. Er wordt niet een dusdanige stijging van inkomsten verwacht als in 2020. Gevraagd is naar een update halverwege 2021.

Het klimaatbeleid van Ahold, wat in 2020 is geüpdatet, is ook besproken. Evenals de stappen die Ahold zet in het kader van hun strategie om klanten in staat te stellen gezondere keuzes te maken. Ahold werkt ook verder aan het tegengaan van verspilling en verdere klimaatmaatregelen. Dit alles ter ondersteuning van de ontwikkeling van een duurzamere voedselvoorzieningsketen.

DSM

DSM had een statutenwijziging voorgesteld waarbij (na goedkeuring door de AvA) de optie verkregen zou worden om een volledige virtuele vergadering te houden. In het gesprek met DSM is aangegeven dat het te vroeg is voor een dergelijke statutenwijziging. De wetgeving op het gebied van de structurele inbedding van de optie voor een volledig

virtuele vergadering is nog in ontwikkeling. Daarmee is nog niet bekend welke voorwaarden er worden gesteld en of die naar tevredenheid zijn van aandeelhouders. De ervaringen met volledig virtuele vergaderingen zijn tot dusverre niet positief. Na het gesprek heeft DSM aangegeven de optie te verwijderen uit de gewijzigde statuten en de uitkomst van de wetgeving af te wachten. Ook is het beloningsverslag over 2020 besproken. Daarin was te zien dat DSM de lange termijn beloning voor de vorige CEO in 1 keer volledig heeft toegekend. We hebben aangegeven hier geen voorstander van te zijn, en dat deze optie niet duidelijk staat aangegeven in het beloningsbeleid. We hebben DSM verzocht grondig naar deze praktijk te kijken. De plannen van DSM op het gebied van duurzaamheid zijn tevens door hen toegelicht.

Heineken

Met Heineken is gesproken over de gevolgen van de COVID-19 pandemie op de onderneming en haar medewerkers. Heineken heeft een update gegeven over de genomen maatregelen om veilig werken mogelijk te maken. We zijn met Heineken ingegaan op hun bedrijfsstrategie Evergreen. Daarbij is gesproken over de aangekondigde reorganisatie, waardoor wereldwijd 8000 banen worden geschrapt. Heineken heeft aangegeven dat dit een zware beslissing was. Gezien de gevolgen van de COVID-19 pandemie op de resultaten was dit volgens hen een noodzakelijke stap. Heineken wil verder digitaliseren als gevolg van de toename van online verkopen. En hopelijk op deze wijze de inkomsten weer laten toenemen. Met deze stappen probeert Heineken zich door de crisis heen te navigeren en zich voor te bereiden op de toekomst. We hebben Heineken aangegeven dat we graag meer concrete duurzaamheidsdoelstellingen zouden willen zien en hebben hen aangemoedigd de opties te onderzoeken. Het fenomeen "Say on Climate" is ook ter sprake gekomen. Heineken gaf aan het een interessante ontwikkeling te vinden. Zij zullen monitoren hoe dit zich verder ontwikkelt.

Het beloningsverslag over 2020 is ook in het gesprek aan bod gekomen. Onder andere de vergoeding voor de vertrekkende CEO is besproken. Wat betreft het stellen van nieuwe doelstellingen heeft Heineken aangegeven dat het in de zomer verwacht doelstellingen te formuleren. Door de vele onzekerheden hadden zij dat tot op heden niet gedaan. Het uitstellen van het vaststellen van beloningsdoelstellingen is iets wat we bij meerdere ondernemingen hebben zien terugkomen.

KPN

Bij KPN zijn in 2020 een nieuwe CEO en CFO aangetreden. KPN heeft relatief snel de omslag kunnen maken naar thuis werken. Wel waren er voor de medewerkers van call centers wel wat aanpassingen nodig. KPN heeft voorzieningen op de balans gebruikt om ervoor te zorgen dat medewerkers thuis ook een Arbo proof werkplek hebben. Daarnaast zijn de verlofregelingen versoepeld. Duurzaamheid is een belangrijk onderwerp voor KPN en wordt breder gezien dan alleen klimaat. Op dit moment is er extra aandacht voor het onderwerp eenzaamheid. We hebben KPN aangemoedigd

om dit soort activiteiten op te nemen in rapportages. Ook is er in de dialoog ingegaan op diverse onderdelen van het beloningsverslag en de resultaten van de onderneming. Met name op het meenemen van de reputatiescore, waar KPN de afgelopen 5 jaar maximaal op scoort. De vraag is of deze doelstelling nog ambitieus genoeg is.

Langetermijnwaardecreatie en de beste manier om dit te meten is ook besproken. KPN hanteert de Total Shareholder Return als maatstaf (TSR). Bij TSR kan zowel de omzet als de Return on Invested Capital (ROIC) dalen (waarde vernietiging) maar nog steeds een goede beloning worden uitgekeerd. KPN meent dat succes van investeringen zich terug moet betalen in free cash flow. Uiteindelijk gaat het om TSR. KPN vindt dat duidelijk is dat men niet gericht is op de korte termijn door de beslissingen die men neemt. Er wordt geïnvesteerd in elementen die niet snel free cash flow opleveren. De TSR is voor KPN ook relevant omdat ze zichzelf internationaal met andere ondernemingen wil vergelijken.

Philips

Met Philips is ingegaan op de stap om de divisie Huishoudelijke apparaten te verkopen. Door middel van een licentieovereenkomst wil Philips haar normen voor duurzaam ondernemen opleggen aan de koper. Een duurzaamheidsteam van Philips zal ook over gaan naar de koper. De divisies persoonlijke verzorging, mondverzorging en moeder & kind zijn nog over bij het onderdeel 'Personal Health'. Gevraagd is of het verstandig zou zijn om te desinvesteren in dit onderdeel en juist uit te breiden in andere kernactiviteiten. Philips ziet dit momenteel niet als optie. Het onderdeel 'Personal health' heeft een belangrijke rol. Philips wil in de loop der tijd een brug bouwen tussen gezondheid professioneel en gezondheid thuis. Dit is door de COVID-19 pandemie versneld. Volgens Philips moet de link tussen deze twee niet worden onderschat.

Er is gesproken over het "Environmental Profit & Loss Account" (EP&L), dat opgenomen is in het jaarverslag van Philips. Hierin zijn alleen de verborgen milieukosten opgenomen, maar niet de maatschappelijke baten die Philips genereert door de gezondheid en het welzijn van mensen te verbeteren. Philips gaat onderzoeken of de maatschappelijke voordelen in geld kunnen worden omgerekend, zodat dit in de EP&L kan worden opgenomen. Philips wil hiervoor samen gaan werken met Harvard School of Public Health. Philips hoopt in het jaarverslag over 2021 hier informatie over te kunnen opnemen. Philips heeft onderzoek laten doen naar gelijke beloning van mannen en vrouwen in Nederland. De uitkomst van dit onderzoek was positief. Ze gaan dit onderzoek nu per land wereldwijd uitrollen. Ook is er nog gesproken over het beloningsverslag over 2020. We hebben Philips geadviseerd om meer toelichting op te nemen bij het onderdeel "Earnings per share" zodat aandeelhouders beter kunnen begrijpen waar de bewegingen in dit onderdeel door worden veroorzaakt.

Royal Dutch Shell

Met Royal Dutch Shell hebben we in het afgelopen halfjaar meerdere keren gesproken over de klimaatstrategie van Shell

en het beloningsbeleid- en verslag over 2020. Shell heeft in de dialoog punten benoemd waarom zij menen dat de stappen in de klimaatstrategie voldoende zijn om de doelstellingen van Parijs te kunnen behalen. Zij waren van mening dat het aandeelhoudersvoorstel van Follow This daardoor overbodig was. In het gesprek hebben we aangegeven dat wij van mening zijn dat Shell absolute reductiedoelstellingen moet stellen op korte en middellange termijn. Dat er minder geïnvesteerd moet worden in fossiel. En dat we van mening zijn dat Shell te sterk vertrouwt op de opslag en afvang van CO2 en compensatie door bijvoorbeeld bebossing. Uitkomst van de AvA is dat de klimaatstrategie een meerderheid van de stemmen heeft behaald. Het voorstel van Follow This heeft meer dan 30% VOOR stemmen behaald waardoor, volgens de Britse wetgeving, Shell in gesprek moet gaan met Follow This. Wij zullen onze standpunten blijven benadrukken in toekomstig overleg met Shell. Met de voorzitter van het beloningscomité is gesproken over het beloningsbeleid. Ondanks de pandemie waren de financiële resultaten veerkrachtig. Er is afgezien van een jaarlijkse bonus en er is geen salarisverhoging toegekend. Ook is de toekenning van aandelen onder de 2021 lange termijn doelstellingsafspraken verlaagd. Dit om het risico van meevallers te beperken.

Unilever

Met Unilever is gesproken over de voorgestelde wijziging van Statuten. We hebben gevraagd waarom de nieuwe statuten bestuurders de mogelijkheid geven om vergaderingen uit te stellen of te verplaatsen zonder aandeelhouders daarover te informeren. Unilever gaf aan dat zij de aandeelhouders altijd zullen informeren. De wijziging geeft flexibiliteit om de vergadering verder op te schuiven dan binnen 6 maanden na jaareinde. Ook is de klimaatstrategie van Unilever besproken. Gevraagd is wat de eerste reacties zijn op deze "Say on Climate". Unilever gaf aan dat de reacties voor het merendeel positief zijn. We hebben Unilever gevraagd hoe zij aankijken tegen een externe validatie door de accountant wat betreft de aansluiting van de bedrijfsstrategie op de klimaatdoelstellingen. Zij gaven aan hier open voor te staan. De strategie en het rapporteren daarover is iets waar aan gewerkt blijft worden. Ook is er gesproken over duurzaamheid in combinatie met de bedrijfsstrategie. Unilever heeft de afgelopen jaren aanzienlijke vooruitgang geboekt ten aanzien van de doelstelling "Sustainable sourcing" maar er is nog steeds een aanzienlijke kloof tussen het doel en de huidige situatie. In het beloningsbeleid van Unilever was een link tussen korte termijn en lange termijn doelstellingen opgenomen. Dit had als onbedoeld gevolg dat het management motiveerde om zich te richten op korte termijn doelstellingen. Unilever heeft in het nieuwe beloningsbeleid de link verwijderd en een duidelijke scheiding aangebracht tussen de korte en lange termijn doelstellingen.

Wolters Kluwer

Met Wolters Kluwer hebben in het eerste halfjaar twee gesprekken plaatsgevonden. Het eerste gesprek stond geheel in het teken van het definitieve voorstel van het aangepaste beloningsbeleid. De korte en lange termijnbonussen van de CEO gaan bij normaal functioneren met 10% omlaag. Doordat de CEO ook afzag van een verhoging van het basissalaris komt de totale beloningsdaling uit op meer dan 10%. Dit is uniek bij een zittende en succesvolle CEO. Na overleg is in het beleid opgenomen dat het basissalaris van de CEO niet met een hoger percentage kan stijgen dan die van de werknemers. Ook heeft Wolters Kluwer zijn peergroup aangepast. Er zijn meer Europese en minder Amerikaanse ondernemingen in opgenomen (60-40 verhouding). Bij de vaststelling van de korte termijnbonus is een grotere rol toegekend aan doelstellingen voor milieu, sociale verhoudingen en goed bestuur. Voor de lange termijnbonus is er een doelstelling bijgekomen. De aanpassingen zijn een grote verbetering ten opzichte van het voorstel in 2020. Hiermee heeft Wolters Kluwer laten zien dat zij naar de aandeelhouders heeft geluisterd. Wel blijft de hoogte van de beloning van de CEO nog steeds hoog. Tijdens het tweede gesprek met Wolters Kluwer is gesproken over het beloningsverslag over 2020.

6. Samenwerking & Collectieve Initiatieven

Waar mogelijk en gewenst is Achmea IM betrokken bij andere vormen van dialoog. Met andere beleggers worden dan bijvoorbeeld de krachten gebundeld voor een collectief engagement. Deze dialogen zijn vaker gericht op sectoren, specifieke onderwerpen (bijvoorbeeld remuneratie of CO₂-uitstoot) of overheden en andere regelgevende instanties.

6.1. Collectieve initiatieven

Achmea IM is actief in een aantal nationale en internationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Daarnaast is Achmea IM ondertekenaar van een aantal Initiatieven waaronder 'investor statements', die belangrijk zijn vanuit de identiteit van de eigen organisatie of die van onze klanten. Ten slotte trekt Achmea IM op met andere institutionele beleggers, bijvoorbeeld daar waar collectieve dialoog met ondernemingen of internationale beleidsmakers effectiever is dan op individuele basis.

Aansluiting bij internationale initiatieven

Achmea IM ondersteunt actief de volgende initiatieven:

Bestuurder van Eumedion
Lid van Investment Committee
Lid werkgroep bestuurdersbezoldiging
Lid Auditcommissie
Lid Juridische commissie

Lid Shareholders Responsibilities Committee

Signatory van de Principles for Responsible Investment

Signatory van het Carbon Disclosure Project

Collectieve initiatieven en investor statements

CDP – Science Based targets

Achmea IM heeft zich opnieuw aangesloten bij de Science Based Targets campagne geleid door CDP. Science Based targets zijn CO₂-emissiereductiedoelen die overeenkomen met wat wetenschappelijk gezien nodig wordt geacht om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen. Dat wil zeggen, de opwarming van de aarde beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius en inspanningen leveren om de opwarming te beperken tot 1,5 graden Celsius.. Deze methode voor het stellen van doelen is ontwikkeld door het CDP, het WWF, World Resource Institute en de UN Global Compact en biedt bedrijven een duidelijk omschreven pad om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Veel ondernemingen hebben zich klimaatdoelen gesteld die nog niet specifiek genoeg zijn of niet in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Door deel te nemen aan de Science Based Targets campagne helpt Achmea IM ondernemingen aan te sporen om Science Based Targets op te nemen in hun klimaatbeleid en deze doelstellingen na te streven.

Dit initiatief is een voortzetting van een succesvolle uitvoering in 2020. In de editie in 2020 zijn 1898 ondernemingen aangeschreven, waarvan er meer dan 100 inmiddels een Science Based Target formuleerden.

Healthy markets initiative

In de afgelopen twee jaar was Achmea IM deelnemer van de access to nutrition coalitie. Deze coalitie richt zich met name op voedingsbedrijven. Echter ook supermarkten spelen een belangrijke rol bij stimuleren en beschikbaar maken van gezonde voeding. Daarom neemt Achmea IM deel aan het Healthy Markets Initiative. De coalitie opgezet door Shareaction wil dat supermarkten zich focussen op het verhogen van het aantal gezonde producten in hun portfolio en verkoop en hierover rapporteren. Hiervoor moeten bedrijven eerst een robuust en transparant systeem ontwikkelen om de mate van gezondheid van de aangeboden voedingsmiddelen in kaart te brengen. De coalitie zal engagement voeren met bedrijven, research en data delen, en samenwerking tussen institutionele investeerders op dit thema stimuleren.

Investor statement gericht aan overheden over de aanpak van de klimaatcrisis

Achmea IM heeft dit half jaar een investor statement gesteund dat regeringen die deelnemen aan de United Nations Climate Change Conference of the Parties (COP26) oproept om over te schakelen naar een klimaatbestendige economie met netto-nul emissie in 2050. Het statement ontwikkeld door “The investor Agenda” is ondertekend door 457 investeerders met in totaal €41 biljoen dollar vermogen onder beheer. Naast het ontwikkelen van beleid in lijn met het akkoord van Parijs vraagt het statement om de COVID-19 herstelplannen in te richten om hieraan bij te dragen. Daarnaast vragen de ondertekenaars om een wet voor de

verplichting van klimaatrapportages van bedrijven om de transparantie te verhogen.

Investor Statement over Myanmar en mensenrechten

Achmea IM heeft een investor statement ondertekend die ondernemingen moet wijzen op hun blootstelling aan het conflict in Myanmar en de militaire junta in dat land. In Myanmar zijn veel bedrijven in het eigendom van het leger. Westerse bedrijven werken soms, bedoeld of onbedoeld, samen met deze ondernemingen waardoor zij indirect de militaire junta steunen. Zo hebben meerdere ondernemingen productielocaties in het land. Het initiatief stuurt een statement naar ondernemingen die mogelijke blootstelling aan Myanmar hebben. Er wordt erop aangedrongen om werkzaamheden te screenen op banden met het regime en zo nodig actie te ondernemen.

Investor statement on corporate accountability for digital rights

De sector voor informatie- en communicatietechnologie heeft een gebrek aan transparantie en verantwoording rond digitale rechten. De bedrijven hebben een grote invloed op de privacy en vrijheid van expressie van hun gebruikers. Hiernaast hebben gebruikers geen beschikking van hun eigen persoonlijke informatie en hoe deze gebruikt wordt. Tot slot hebben de bedrijven een slechte impact door het gebruik van algoritmen die mogelijke ongewenste effecten hebben en kan hate speech zich snel verspreiden op hun platforms.

Om dit recht te zetten worden platform- en telecombedrijven benaderd om met duidelijk mensenrechtenbeleid te komen en het voor de gebruiker mogelijk te maken om sommige informatie niet te delen. Ook moeten de ondernemingen openstaan voor het betalen van schadevergoedingen in het geval van rechtenschendingen bij het gebruik van algoritmen.

Het statement, ondertekend door Achmea IM, heeft de platform en telecombedrijven uit deze sector benaderd om zich hierop te verbeteren. Dit moeten zij doen door met duidelijke regels te komen rond mensenrechten. Hiernaast moeten de gebruikers kunnen aangeven dat hun persoonlijke data niet gedeeld wordt. Als laatst moeten de ondernemingen openstaan voor het betalen van schadevergoedingen in het geval van rechtenschendingen bij het gebruik van algoritmen.

Investor Statement on Facial Recognition

De ontwikkeling van gezichtsherkenkende software en camera's gaat sneller dan het tempo van regulering. Ook stijgt het aantal camera's exponentieel, tot de geschatte 1 miljard camera's in 2021. Achmea IM heeft een investor statement ondertekend die ondernemingen die een belangrijke rol spelen in deze ontwikkelingen oproept tot meer transparantie over de gebruikte algoritmes en het uitvoeren van “due dilligence” voor hun klanten. Zo kunnen deze technieken ook worden gebruikt door niet-democratische regimes. Daarnaast is het van belang dat in

de techniek niet discrimineert wat betreft ras, sekse en leeftijd.

Het statement is in juni gestuurd naar de ondernemingen met de support van 50 investeerders met een gecombineerd vermogen van 4,5 biljoen dollar.

[Investor Statement on the Bangladesh Accord](#)

Acht jaar is verstreken sinds de instorting van de Rana Plaza fabriek in Bangladesh, waarbij 1.134 kledingarbeiders omkwamen en 2.600 gewond raakten. In reactie daarop is het "Bangladesh Akkoord" tot stand gekomen. Dit akkoord heeft 4 stappen gezet om de kledingsector in Bangladesh te transformeren door bedrijven die in Bangladesh inkopen zich te laten committeren aan

- het verbeteren van de veiligheid van de fabrieken
- het versterken van lokale vakbonden
- Het zorgen voor een leefbaar loon
- het openbaar maken van hun leveranciers
- Tezorgen voor een passend klachtenmechanisme en effectieve rechtsmiddelen (incl. compensatie voor getroffen werknemers en gezinnen).

In de jaren sinds de totstandkoming van het akkoord is er aanzienlijke vooruitgang geboekt op deze thema's.

Op 31 mei 2021 zou het akkoord aflopen wat betekent dat er geen afdwingbare verplichtingen zou zijn om de goede werking van het akkoord te waarborgen en geen onafhankelijke organisatie om over haar prestaties te rapporteren.

Achmea IM heeft zich als ondertekenaar van het statement daarom sterk gemaakt voor de voortzetting van het Bangladesh-akkoord.

[Brieven aan ADM en Bunge over ontbossing in de productieketen van soja.](#)

Achmea IM heeft een brief ondertekend die is verstuurd aan twee van de grootste producenten van soja in de amazone,

ADM en Bunge Limited. De brief heeft het doel het management voorafgaand de aandeelhoudersvergadering te overtuigen van een aandeelhoudersresolutie. De aandeelhoudersresolutie gaat over de controle op, en rapportage over de productieketen van de sojaproductenten. De producenten controleren op dit moment alleen de productie die door hunzelf wordt geproduceerd maar niet de productie van hun toeleveranciers. Hierdoor kan niet worden gewaarborgd dat ontbossing plaatsvindt voor de teelt van soja. De grootste zorgen gaan uit naar de Cerrado regio waar illegale verwoesting van de originele biodiversiteit het grootste probleem vormt.

[Brief aan het bestuur van Amazon over vakbondsvrijheid](#)

In het begin van 2021 hebben Amazon medewerkers in Alabama een stemming gehouden om mogelijk over te gaan tot vakbondsvorming. Gedurende en voor het stemmingsproces heeft Amazon actief geprobeerd dit te verhinderen. Dit hebben zij onder andere geprobeerd met de lancering van de website www.doitwithoutdues.com die de voordelen van vakbondsvorming bagatelliseert en de vakbondskosten onredelijk hoog doet lijken. Deze situatie is de aanleiding voor dit initiatief. In samenwerking met onder andere de Scandinavische pensioenfondsen Öhman en Folksam is een brief gestuurd naar het bestuur van Amazon. Hierin wordt geëist dat Amazon zich aansluit bij de 'ILO Core Conventions' en zich committeert aan richtlijnen wat betreft lonen, vakbondsvrijheid, arbeidsuren, discriminatie, gedwongen arbeid en kinderarbeid.

[Engagement initiatief over duurzame eiwitproductie](#)

Achmea IM neemt deel aan een engagement initiatief van FAIRR (Farm Animal Investment Risk & Return). Het initiatief roept voedselproducenten op om doelstellingen te zetten om het percentage plantaardige proteïne in de producten te verhogen. Dit is nodig omdat een toename van de vleesproductie een impact zal hebben op thema's zoals klimaat en biodiversiteit te verminderen.

TABEL 6.1.1 OVERZICHT H1 2021 COLLECTIEVE ACTIVITEITEN ACHMEA IM

Initiatief	Rol	Thema	Samenwerking	Sinds
CDP SBT	investor statement		CDP	H1 2021
Healthy markets initiative	supporting investor		ShareAction	H1 2021
Global statement to governments on the climate crisis	investor statement		IIGCC	H1 2021
Investor Statement on Human Rights and Business Activities in Myanmar	supporting investor		Investor alliance for human rights	H1 2021
Investor statement on corporate accountability for digital rights	investor statement		Investor alliance for human rights	H1 2021
Investor Statement on Facial Recognition	supporting investor		50 investeerders	H1 2021

Sign on to Investor Statement on the Bangladesh Accord	investor statement		ICCR	H1 2021
Soy Trader Engagement Letters to the Board	investor statement		CERES	H1 2021
Co-Sign an Investor Letter to Amazon to ask for concrete measures to implement its stated commitment to ILO Core Conventions	investor statement		coalitie van 70 investeerders	H1 2021
Engaging with the food industry to build sustainable protein supply chains FAIRR Initiative	member		PRI	H1 2021
CDP Science Based Targets (SBT) campaign	Supporting Investor		CDP	H2 2020
Oproep voor aandacht voor de impact van Covid-19 op zeelieden	Investor statement		VN	H2 2020
Finance for Biodiversity Pledge	Ondertekenaar		Coalitie met 37 investeerders	H2 2020
Investor Statement Access to Nutrition	Investor statement		Access to Nutrition	H2 2020
Breastmilk Substitutes Call to Action	Investor statement		Access to Nutrition	H2 2020
Investor Engagement letter Xinjiang Uyghur Autonomous Region	Supporting Investor		Investor Alliance on Human Rights, ICCR	H2 2020
2020 Soy Trader Private Investor Letter	Supporting Investor		PRI, Ceres	H2 2020
Satellite-based engagements towards No-deforestation	Supporting Investor		Coalitie met 8 investeerders	H2 2020
UPS shareholder resolution: Lobbying Expenditures and Disclosure	Supporting Investor		Boston Trust Walden	H2 2020
Abbvie shareholder resolution: Executive Compensation and Drug Pricing Risks	Supporting Investor		Friends Fiduciary	H2 2020
Johnson & Johnson shareholder resolution: Receipt of government financial support for development of COVID-19 vaccines	Supporting Investor		Oxfam America	H2 2020
Engaging with global washing machine manufacturers to reduce microplastic pollution	Supporting Investor		First Sentier Investors, the Marine Conservation Society	H2 2020
Investor Statement "Pharmaceutical Sector & Covid-19"	Initiator		Coalitie met 65 investeerders	H1 2020
Preventing PFAS pollution by removing forever chemicals from food packaging	Supporting Investor		Fidra	H1 2020
Pesticide Use Reduction and Safer Chemicals Management	Supporting Investor		Mercy Investment Services	H2 2019
Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	Member		Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H1 2019
Platform Living Wage for Financials	Member		10 Nederlandse Financiële instellingen	H2 2018
Access to Nutrition	Supporting Investor		Access to nutrition	H1 2018
CDP Non-disclosure Campaign	Supporting Investor		CDP	H1 2018
Investor Alliance for Human Rights	Supporting Investor		ICCR	H1 2018
Investor Decarbonisation Initiative	Supporting Investor		ShareAction	H1 2018

Workforce Disclosure Initiative	Investor Statement		ShareAction	H1 2018
Climate Action 100+	Supporting Investor		IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	H2 2017
DNB SDG Werkgroep	Lid Werkgroep		Nederlandse Institutionele Beleggers	H1 2017
Platform Carbon Accounting Financials	Voorzitter Werkgroep Credits		PCAF	H1 2017
Carbon Disclosure Project	Ondertekenaar		CDP	2009
UN PRI	Ondertekenaar		UNPRI	2007

7. Bijlagen

7.1. Uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties

Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het UN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

7.2. Relevante bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code (2016 versie)

Principe 4.1 De algemene vergadering

Principe De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad

van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van checks and balances binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.

Relevante best practice bepalingen

4.1.1 Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat mede het toezicht op de verhouding met aandeelhouders.

4.1.5 Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij zo nodig vragen hierover.

4.1.6 Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer één of meer aandeelhouders het voornemen hebben de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). De mogelijkheid van het

inroepen van de responstijd geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De desbetreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd, bedoeld in best practice bepaling 4.1.7.

Principe 4.3 Uitbrengen van stemmen

Principe Deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de checks and balances van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.

Relevante best practice bepalingen

4.3.1 Een aandeelhouder stemt naar eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruik maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid of de door deze adviseur verstrekte stemadviezen.

4.3.5 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) plaatsen jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

4.3.6 Institutionele beleggers plaatsen jaarlijks op hun website en/of in hun bestuursverslag een verslag van de uitvoering van hun beleid voor het uitoefenen van het stemrecht in het desbetreffende boekjaar. Daarnaast brengen zij ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op algemene vergaderingen. Dit verslag wordt op de website van de institutionele belegger geplaatst.

7.3. Lijst van ondernemingen: Normatieve Dialogen

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
1	Accenture Plc	15-1-2020	Arbeidsnormen
2	Actividades de Construccion y Servicios SA	15-1-2021	Mensenrechten
	Actividades de Construccion y Servicios SA	15-1-2021	Milieu
3	Albemarle Corporation	15-1-2021	Mensenrechten
	Albemarle Corporation	15-1-2021	Milieu
4	Allergan Plc	15-1-2020	Mensenrechten
5	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Arbeidsnormen
	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Corruptie
	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Mensenrechten
6	Amazon.com, Inc.	15-10-2017	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-10-2017	Mensenrechten
	Amazon.com, Inc.	15-1-2019	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-1-2021	Arbeidsnormen
7	AmerisourceBergen Corporation	15-1-2020	Mensenrechten
8	Anglo American plc	15-7-2018	Mensenrechten
9	Anheuser-Busch InBev	14-3-2019	Arbeidsnormen
	Anheuser-Busch InBev	14-3-2019	Arbeidsnormen
10	Apple Inc.	15-10-2017	Mensenrechten
11	Banglalink Digital	15-7-2017	Arbeidsnormen
12	BHP Group PLC	15-4-2018	Milieu
	BHP Group PLC	15-1-2021	Milieu
	BHP Group PLC	15-1-2021	Milieu
13	BP Plc	21-3-2019	Mensenrechten
14	CaixaBank SA	15-7-2018	Corruptie
15	Capital One Financial Corporation	15-1-2021	Mensenrechten
16	Cardinal Health, Inc.	15-1-2020	Mensenrechten
17	CBS Corporation	15-7-2019	Arbeidsnormen
18	Commonwealth Bank of Australia	15-10-2018	Corruptie
19	Daimler AG	15-4-2017	Milieu
20	Danske Bank A/S	15-10-2018	Corruptie
21	Deutsche Bank AG	15-3-2019	Corruptie
22	Deutsche Telekom AG	15-7-2020	Arbeidsnormen
23	Enagas SA	15-1-2019	Mensenrechten
24	ENGIE SA	15-1-2017	Mensenrechten
	ENGIE SA	15-1-2017	Milieu
25	Eni S.p.A.	15-3-2019	Arbeidsnormen
	Eni S.p.A.	15-3-2019	Milieu

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
26	Experian PLC	15-1-2021	Mensenrechten
	Experian PLC	15-1-2021	Mensenrechten
27	Exxon Mobil Corp.	15-7-2017	Milieu
	Exxon Mobil Corp.	15-7-2017	Milieu
28	Facebook, Inc.	28-3-2019	Mensenrechten
	Facebook, Inc.	15-1-2020	Arbeidsnormen
29	Fiat Chrysler Automobiles N.V.	15-10-2020	Milieu
30	First Pacific Co. Ltd.	15-7-2018	Arbeidsnormen
31	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
32	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
33	Glencore plc	15-7-2020	Arbeidsnormen
	Glencore plc	15-7-2020	Corruptie
	Glencore plc	15-7-2020	Mensenrechten
	Glencore plc	15-7-2020	Milieu
34	Halliburton Co.	15-1-2020	Milieu
35	Iberdrola SA	15-4-2018	Mensenrechten
	Iberdrola SA	15-4-2021	Milieu
36	Jardine Matheson Holdings Limited	15-4-2017	Mensenrechten
37	JBS SA	15-7-2017	Arbeidsnormen
38	Johnson & Johnson	15-1-2020	Corruptie
39	KBC Group SA/NV	15-4-2018	Mensenrechten
40	LafargeHolcim Ltd.	15-1-2021	Arbeidsnormen
41	LM Ericsson Telefon AB	15-4-2018	Corruptie
	LM Ericsson Telefon AB	15-1-2020	Corruptie
	LM Ericsson Telefon AB	15-1-2020	Corruptie

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
42	Marubeni Corporation	15-4-2018	Mensenrechten
	Marubeni Corporation	15-4-2018	Milieu
43	Mazda Motor Corp.	15-10-2020	Milieu
44	McDonald's Corp.	15-10-2020	Arbeidsnormen
45	McKesson Corp.	15-1-2020	Mensenrechten
46	Mitsubishi Corporation	15-10-2018	Mensenrechten
47	Mitsubishi Electric Corp.	15-4-2020	Arbeidsnormen
48	Mitsui & Co.,Ltd	15-1-2020	Mensenrechten
	Mitsui & Co.,Ltd	15-1-2020	Milieu
49	Naturgy Energy Group SA	15-1-2018	Mensenrechten
50	Nordea Bank AB	15-7-2018	Corruptie
51	Petróleos Mexicanos SA	15-7-2018	Milieu
52	QUALCOMM Incorporated	15-4-2021	Corruptie
53	Renault SA	15-7-2019	Milieu
54 en 55	Rio Tinto plc, Rio Tinto Limited	15-10-2020	Mensenrechten
	Rio Tinto plc, Rio Tinto Limited	15-10-2020	Milieu
56	Royal Dutch Shell plc	15-1-2017	Mensenrechten
	Royal Dutch Shell plc	15-1-2017	Milieu
57	Sanofi	15-10-2017	Corruptie
58	Snam S.p.A.	15-1-2019	Mensenrechten
59	Subaru Corp	15-10-2020	Milieu
60	Sumitomo Corporation	15-4-2017	Arbeidsnormen
61	Swedbank AB	15-10-2019	Corruptie
62	The AES Corporation	15-7-2020	Mensenrechten
	The AES Corporation	15-7-2020	Milieu
	The AES Corporation	15-7-2020	Milieu
63	The Coca-Cola Co.	15-4-2020	Arbeidsnormen
64	Total SA	15-7-2020	Arbeidsnormen
	Total SA	15-7-2020	Milieu
65	Toyota Motor Corp.	15-10-2020	Milieu
66	Tyson Foods, Inc.	15-10-2020	Arbeidsnormen
67	UBS AG	15-7-2020	Mensenrechten
68	UBS Group AG	15-7-2020	Mensenrechten
69	Verizon Communications, Inc.	15-7-2020	Arbeidsnormen
70	Vestas Wind Systems A/S	15-4-2017	Mensenrechten
	Vestas Wind Systems A/S	4-12-2019	Arbeidsnormen
71	Vistra Energy Corp.	15-1-2018	Milieu
72	Volkswagen AG	15-7-2019	Milieu
73	Wells Fargo & Company	15-1-2017	Mensenrechten

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
74	Westar Energy, Inc.	15-7-2017	Milieu
75	Weyerhaeuser Co.	15-3-2019	Mensenrechten
76	Wynn Resorts, Limited	15-4-2018	Arbeidsnormen

7.4. Lijst van ondernemingen: Thematische Dialogen

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
1	AbbVie, Inc.	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
2	Alimentation Couche-Tard Inc. Class B	Niet-duurzame consumptiegoederen	Canada	Biodiversiteit in de landbouwketen
3	Amcort Ltd	Basismaterialen	Australië	Plastics
4	Anglo American Platinum Ltd.	Materialen (NL)	Zuid-Afrika	Afbouw blootstelling steenkolen
5	Bayer AG	Gezondheidszorg	Duitsland	Goede en Beschikbare Medicijnen
6	Berry Plastics Group Inc	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
7	BHP Group PLC	Basismaterialen	Verenigd Koninkrijk	Afbouw blootstelling steenkolen
8	Biogen Inc.	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
9	BMW	Duurzame consumptiegoederen	Duitsland	Dialogo Klimaattransitie
10	C.H. Robinson Worldwide, Inc.	Industrie	Verenigde Staten	Klimaat en transport
11	Carnival plc	Duurzame consumptiegoederen	Verenigd Koninkrijk	Human Capital
12	Casino, Guichard-Perrachon SA	Niet-duurzame consumptiegoederen	Frankrijk	Leefbaar Loon
13	Conagra Brands, Inc.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Access to Nutrition
14	Costco Wholesale Corporation	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Biodiversiteit in de landbouwketen
15	Covestro AG	Basismaterialen	Duitsland	Industriële Energie-efficiëntie
16	Deutsche Post AG	Industrie	Duitsland	Klimaat en transport
17	DTE Energy Company	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Afbouw blootstelling steenkolen
18	Endesa S.A.	Nutsbedrijven	Spanje	Afbouw blootstelling steenkolen
19	Enel SpA	Nutsbedrijven	Italië	Afbouw blootstelling steenkolen
20	Exxon Mobil Corp.	Energie	Verenigde Staten	Dialogo Klimaattransitie
21	Fortescue Metals Group Ltd	Basismaterialen	Australië	Industriële Energie-efficiëntie
22	General Mills, Inc.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Biodiversiteit in de landbouwketen
23	Gilead Sciences, Inc.	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
24	Greif Inc	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
25	Home Depot, Inc.	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
26	Huhtamaki Oyj	Basismaterialen	Finland	Plastics
27	Johnson & Johnson	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
28	Kellogg Company	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Biodiversiteit in de landbouwketen
29	Kroger Co.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Biodiversiteit in de landbouwketen
30	LyondellBasell Industries NV	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
31	Marathon Oil Corporation	Energie	Verenigde Staten	Dialogo Klimaattransitie

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
32	McDonald's Corporation	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Human Capital
33	METRO AG	Niet-duurzame consumptiegoederen	Duitsland	Leefbaar Loon
34	Mondi plc	Basismaterialen	Verenigd Koninkrijk	Plastics
35	Nestle S.A.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Zwitserland	Access to Nutrition
36	Novartis AG	Gezondheidszorg	Zwitserland	Goede en Beschikbare Medicijnen
37	Nucor Corporation	Basismaterialen	Verenigde Staten	Industriële Energie-efficiëntie
38	OMV AG	Energie	Oostenrijk	Dialogo Klimaattransitie
39	PPG Industries, Inc.	Basismaterialen	Verenigde Staten	Industriële Energie-efficiëntie
40	Ralph Lauren Corporation Class A	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
41	Renault SA	Duurzame consumptiegoederen	Frankrijk	Dialogo Klimaattransitie
42	Roche Holding AG	Gezondheidszorg	Zwitserland	Goede en Beschikbare Medicijnen
43	Royal Ahold Delhaize N.V.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Nederland	Leefbaar Loon
44	Royal Caribbean Cruises Ltd.	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Human Capital
45	Royal Mail plc	Industrie	Verenigd Koninkrijk	Klimaat en transport
46	RWE AG	Nutsbedrijven	Duitsland	Afbouw blootstelling steenkolen
47	Sealed Air Corporation	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
48	Sika AG	Basismaterialen	Zwitserland	Industriële Energie-efficiëntie
49	Sodexo SA	Duurzame consumptiegoederen	Frankrijk	Human Capital
50	Southern Company	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Afbouw blootstelling steenkolen
51	Starbucks Corporation	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Human Capital
52	Subaru Corp	Duurzame consumptiegoederen	Japan	Dialogo Klimaattransitie
53	Suntory Beverage & Food Ltd.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Japan	Access to Nutrition
54	Sysco Corporation	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Biodiversiteit in de landbouwketen
55	Tesco PLC	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigd Koninkrijk	Leefbaar Loon
56	TJX Companies Inc	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
57	Tyson Foods, Inc.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Biodiversiteit in de landbouwketen
58	Umicore	Basismaterialen	België	Industriële Energie-efficiëntie
59	Unilever NV	Niet-duurzame consumptiegoederen	Nederland	Access to Nutrition
60	United Parcel Service, Inc. Class B	Industrie	Verenigde Staten	Klimaat en transport
61	V.F. Corporation	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
62	WEC Energy Group Inc	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Afbouw blootstelling steenkolen

7.5. Overzicht van de Achmea IM beleggingsfondsen

	Uitsluitingen				
	Controversiële wapens	Tabak	Fossiele brandstoffen	Omstreden landen	Normatieve schending
Aandelen					
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	√	√	√		√
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund EUR hedged	√	√	√		√
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	√	√	√		√
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-I	√	√	√		√
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-IH	√	√	√		√
Achmea IM Emerging Markets Equity Fund ¹					
Vastrentende waarden					
Achmea IM Euro Government Bond Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Green Bond Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM (LC) Emerging Markets Debt Fund				√	
Achmea IM (HC) Emerging Markets Debt Fund EUR hedged				√	
Achmea IM Global High Yield Fund EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Global High Yield Pool EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Local Government Loans Fund					
Achmea IM Euro Inflation Linked Bond Fund					
Achmea IM Long Duration Bond Fund	√	√	√	√	
Geldmarkt					
Achmea IM Euro Money Market Fund					
LDI Overlay					
Achmea IM 10 Year Overlay Fund					
Achmea IM 20 Year Overlay Fund					
Achmea IM 30 Year Overlay Fund					
Achmea IM 40 Year Overlay Fund					
Achmea IM 50 Year Overlay Fund					
Vastgoed					
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund					
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund EUR hedged					

Uitsluitingen

Grondstoffen				
Achmea IM Commodity Fund EUR hedged				
Achmea IM Diversified Commodity Fund EUR hedged				

¹ Deze fondsen beleggen in externe beleggingsinstellingen waardoor het MVB beleid van Achmea IM niet kan worden toegepast.

	Engagement	Stemmen	Integratie duurzaamheid informatie (ESG)	CO2-reductie
Aandelen				
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	√	√	√	√
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund EUR hedged	√	√	√	√
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	√	√	√	√
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-I	√	√	√	√
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-IH	√	√	√	√
Achmea IM Emerging Markets Equity Fund ¹				
Vastrentende waarden				
Achmea IM Euro Government Bond Fund	√		√	
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	√		√	√
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	√		√	
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	√		√	√
Achmea IM Euro Green Bond Fund	√		√	√
Achmea IM (LC) Emerging Markets Debt Fund ¹				
Achmea IM (HC) Emerging Markets Debt Fund EUR hedged				
Achmea IM Global High Yield Fund EUR hedged	√		√	
Achmea IM Global High Yield Pool EUR hedged	√		√	
Achmea IM Euro Local Government Loans Fund				
Achmea IM Euro Inflation Linked Bond Fund			√	
Achmea IM Long Duration Bond Fund	√		√	
Geldmarkt				
Achmea IM Euro Money Market Fund				
LDI Overlay				
Achmea IM 10 Year Overlay Fund				
Achmea IM 20 Year Overlay Fund				
Achmea IM 30 Year Overlay Fund				
Achmea IM 40 Year Overlay Fund				
Achmea IM 50 Year Overlay Fund				

	Engagement	Stemmen	Integratie duurzaamheid informatie (ESG)	CO2-reductie
Vastgoed				
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund ¹				
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund EUR hedged ¹				
Grondstoffen				
Achmea IM Commodity Fund EUR hedged				
Achmea IM Diversified Commodity Fund EUR hedged				

¹ Deze fondsen beleggen in externe beleggingsinstellingen waardoor het MVB beleid van Achmea IM niet kan worden toegepast.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een uitgave van Achmea Investment Management; opgesteld in juli 2021.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209.